

การศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร
ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

นางเบ็ญจวรรณ ศิริพรชัยกุล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-00-0956-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF 'TEACHERS' JOB PERFORMANCE IN ELEMENTARY SCHOOLS
UNDER THE OFFICE OF BANGKOK PRIMARY EDUCATION
ACCORDING TO THE TEACHER PROFESSIONAL STANDARDS

Mrs. Benjawan Siripornchaikul

สถาบันวิทยบริการ
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Supervision and Curriculum Development

Department of Educational Administration

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-00-0956-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู
โดย	นางเบญจวรรณ ศิริพรชัยกุล
สาขาวิชา	นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อำนวยให้บัณฑิตวิทยาลัย
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เถรยอด)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์)

เบญจวรรณ ศิริพรชัยกุล : การศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู (A STUDY OF TEACHERS' JOB PERFORMANCE IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF BANGKOK PRIMARY EDUCATION ACCORDING TO THE TEACHER PROFESSIONAL STANDARDS) อ. ที่ปรึกษา รศ.วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ : 146 หน้า. ISBN 974-00-0956-5

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูผู้สอน จำนวน 325 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่าครูส่วนใหญ่ปฏิบัติ ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานที่ 1 ศึกษาหาความรู้ โดยการฝึกอบรม ประชุมสัมมนาทางวิชาการ มีบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งที่มีโอกาส การจัดทำผลงานทางวิชาการใช้วิธีการสร้างสื่อการเรียนการสอนและเผยแพร่โดยการฝึกปฏิบัติจริง

เกณฑ์มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจเลือกจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน เลือกจัดกิจกรรมเพื่อเสริมความรู้แก่ผู้เรียนและพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติอย่างหลากหลาย

เกณฑ์มาตรฐานที่ 3 พัฒนาผู้เรียน โดยการจัดสอนซ่อมเสริมเฉพาะด้านที่ผู้เรียนมีข้อบกพร่อง ชมเชยและให้กำลังใจผู้เรียน พัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลโดยการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา

เกณฑ์มาตรฐานที่ 4 เลือกใช้แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปรับปรุงแผนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และสร้างแผนการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถ คักยภาพและธรรมชาติของผู้เรียน

เกณฑ์มาตรฐานที่ 5 เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้ บำรุงรักษา และผลิตสื่อการเรียนการสอนโดยใช้วัสดุที่ได้ในท้องถิ่น

เกณฑ์มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสค้นหาคำความรู้ด้วยตนเองและสรุปความคิดรวบยอดได้เองตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

เกณฑ์มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยรายงานข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการ เป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนเป็นภาพรวม และรายกลุ่ม ให้ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล

เกณฑ์มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ให้ข้อเสนอแนะที่ผู้เรียนควรปฏิบัติโดยสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน และให้รางวัล คำชมเชยแก่ผู้เรียนในการประพฤติดี

เกณฑ์มาตรฐานที่ 9 ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นในสถานศึกษา โดยการรับฟังความคิดเห็น ให้ความร่วมมือร่วมปฏิบัติงานโดยยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก และให้คำแนะนำ แก้ปัญหาแก่ผู้ร่วมงาน

เกณฑ์มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชน โดยการยอมรับในความรู้ ความสามารถ รับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น ร่วมปฏิบัติงานโดยยึดประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก และให้ข้อเสนอแนะ ชี้แนวทางแก้ปัญหาแก่ผู้ร่วมงาน

เกณฑ์มาตรฐานที่ 11 แสวงหาข้อมูลข่าวสาร โดยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจุบันในระดับท้องถิ่น ข่าวสารเกี่ยวกับวิชาชีพครู เทคนิควิธีการ นวัตกรรมการเรียนการสอน และนำมาใช้ในการพัฒนางานสอน

ภาควิชา.....บริหารการศึกษา.....	ลายมือชื่อนิติ.....
สาขาวิชา.....นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร.....	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....2543.....	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4283749427 : MAJOR SUPERVISION AND CURRICULUM DEVELOPMENT

KEY WORD : TEACHERS' JOB PERFORMANCE/THE TEACHER PROFESSIONAL STANDARDS

BENJAWAN SIRIPORNCHAIKUL : A STUDY OF TEACHERS' JOB PERFORMANCE IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF BANGKOK EDUCATION ACCORDING TO THE TEACHER PROFESSIONAL STANDARDS. THESIS
ADVISOR : ASSOC. PROF. VALAIRAT BOONSWASDI : 146 pp. ISBN 974-00-0956-5

The purpose of this research was to study the teachers' job performance in elementary schools under the Office of Bangkok Education according to the teacher professional standards. The sample were 325 teachers. The instruments utilized for data collection was a questionnaire. Data were analysed by using percentage. Research findings were that most teachers have been practicing as follows :-

Standard 1. To gain their knowledges by ways of traning, academic convention and seminars participations, having the significant roles in their professions development by participating in the technical activities at all times when having chances. The technical achievements are prepared by using various kinds of learning materials and is disseminated through actual practices.

Standard 2. Dicoiding to select to arrange for the teaching activities in classroom by emphasizing the development of the learners' potentials, the activities for enhancing the knowledge and developing the learners in all aspects by having variety of activities for the learners to practice

Standard 3. To develop the learners by arranging for them the specific enhancement of teaching on their weaker fields of knowledge, the admiration and will-power are given as appropriated and the individual learners development can be made by arranging for them the activities that will allow them to take part in the mutual thinking, acting and developing.

Standard 4. Selecting to use the teaching plan that aims mainly at the learners. The teaching plan is improved by requiring the learners to participate in the actual practices and the teaching plan is prepared in consistent with the learners' abilities, potentials and nature.

Standard 5. Selecting to use the learning materials that are in line with the learning activities. The learners can share the usage, maintenace and production of the learning materials by using of local materials.

Standard 6. Providing the learning activities for the learners for the motivation of learning by encouraging them to find times to search for knowledges and to conclude there own judgement by themselves according to their learning objectives and requiring them to start practicing consistently.

Standard 7. Presenting the report on the learners' quality development basing on information, problem conditions, their requirements, the overall and group individual target of the learners development, presenting the suggestions that are suitable for the learners development individual.

Standard 8. Acting as a good behavioral model for learners by dressing in well form and orderly fashion. Presenting good advices that the learners should follow by inserting them in the learning process and presenting those with good behaviors the rewards and compliments.

Standard 9. Cooperating in the school activities with others. The professional teachers should conoede to acknowledge the others' opinions, to agree for the cooperation and work together by holding to the benefit of the common good as a whole and giving advices to and solving problems for the colleagues.

Standard 10. Cooperating with others in the community, acknowledging and listening to other persons' opinions and taking an active role in the community for the cooperation and work together by holding to the benefit of the common good as a whole and giving advices to and solving problems for the colleagues.

Standard 11. Seeking for useful information by collecting the information in relation with the current education, politics, administration, economy, society, technology and environment in the local levels, the information with respect to the teacher professions, learning innovative process technique and using of such for the learning development.

Department.....Educational Administration..... Student's signature.....
Field of study...Supervision and Curriculumn Development... Advisor's signature.....
Academic year.....2000..... Co-advisor's signature.....

Valairat Boonswasdi
V. Boonswasdi

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี อันเนื่องมาจากความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องในการวิจัยครั้งนี้ ด้วยความเมตตาที่มีต่อศิษย์ มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วยความเคารพอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ของภาควิชาบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในหลายด้านแก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้กรุณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย ขอขอบคุณ คุณวิลาวัลย์ มาคุ้ม คุณรัชณี ยุตรินทร์ และคุณเกศธิดา เขียวสอาด ที่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ขอขอบคุณเพื่อน พี่ และน้องทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มอบทุนจำนวนหนึ่งเพื่อสนับสนุนการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อศิริ คุณแม่ทวี ทองเต็ม ที่ให้การสนับสนุน ให้กำลังใจ และทำให้มีโอกาสดำเนินการสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ และกำลังใจที่ได้จากครอบครัว คุณณรงค์ ศิริพรชัยกุล ลูกกิ๊ก และลูกแก้ว ทำให้การทำวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้เป็นอย่างดี

เบญจวรรณ ศิริพรชัยกุล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ขอบเขตการวิจัย.....	8
คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	10
2 ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ความหมายของครู.....	11
บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของครู.....	12
คุณลักษณะของครู.....	21
วิชาชีพครู.....	29
- ความหมายของวิชาชีพ.....	29
- ลักษณะของวิชาชีพ.....	29
- การพัฒนาวิชาชีพครู.....	32
มาตรฐานวิชาชีพครู.....	43
เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 55
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 55
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 58
	ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 58
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 59
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 59
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย..... 60
4	การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 61
	ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของ ผู้ตอบแบบสอบถาม..... 62
	ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู..... 65
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ..... 101
	สรุปผลการวิจัย..... 101
	อภิปรายผลการวิจัย..... 109
	ข้อเสนอแนะ..... 116
	รายการอ้างอิง..... 118
	ภาคผนวก..... 124
	ประวัติผู้เขียน..... 146

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนครูทั้งหมดและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง.....	56
2	แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	62
3	แสดงการปฏิบัติงานของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ 1.....	65
4	แสดงการปฏิบัติงานของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ 2.....	68
5	แสดงการปฏิบัติงานของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ 3.....	72
6	แสดงการปฏิบัติงานของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ 4.....	76
7	แสดงการปฏิบัติงานของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ 5.....	79
8	แสดงการปฏิบัติงานของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ 6.....	82
9	แสดงการปฏิบัติงานของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ 7.....	86
10	แสดงการปฏิบัติงานของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ 8.....	89
11	แสดงการปฏิบัติงานของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ 9.....	92
12	แสดงการปฏิบัติงานของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ 10.....	95
13	แสดงการปฏิบัติงานของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ 11.....	98

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในปัจจุบันก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์อย่างรวดเร็ว มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้สังคมโลกเป็นโลกแห่งข้อมูลข่าวสาร หรือโลกไร้พรมแดน ได้มีส่วนผลักดันให้ประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของบุคคล ครอบครัว และสังคมไทย และจากผลกระทบดังกล่าว แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) จึงเน้นให้มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญหรือให้พัฒนาคนอย่างเต็มตามศักยภาพ เพราะ “คน” เป็นหัวใจและเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาประเทศ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการนำคนไทย ประเทศไทยไปสู่การพัฒนาทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาประเทศในด้านใด ๆ ก็ตาม ให้ดำเนินไปได้อย่างสมดุล สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เป็นเครื่องมือที่จะนำไปให้คนไทยและสังคมไทยในอนาคตก้าวไปสู่ “สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้” ระบบการศึกษาและการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ จะสามารถพัฒนาผู้เรียนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเอง รู้ทันการเปลี่ยนแปลงของโลก การที่จะสร้างคุณลักษณะดังกล่าวให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนได้ จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน บุคลากรที่มีความสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาก็คือ “ครู” เพราะครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ และพัฒนาการทุกด้านของผู้เรียน ซึ่งจะเติบโตเป็นกำลังสำคัญของประเทศในอนาคต ครูเป็นผู้ให้บริการด้านวิชาความรู้แก่สังคม จึงควรได้รับการพัฒนาคุณภาพทั้งในด้านวิชาชีพและวิชาการพัฒนาตนเองให้เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของครูจึงเป็นภารกิจสำคัญริบด่วน ดังปรากฏในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ในแนวนโยบายการศึกษา หมวดที่ 3 ข้อ 6

โดยมุ่งให้เป็นการพัฒนาวิชาชีพเฉพาะเพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นครู พัฒนาความรู้ความสามารถทั้งทางวิชาชีพครู และวิชาการให้ได้มาตรฐาน (แผนการศึกษาแห่งชาติ, 2535)

ในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพครูนั้น เป็นเรื่องที่รัฐให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งจะเห็นได้จากการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวดแนวนโยบายพื้นฐานของรัฐ (หมวด 5) มาตรา 81 กล่าวคือ ให้รัฐมีนโยบายในเรื่องการจัดการศึกษา จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ สนับสนุนการค้นคว้าวิจัย รวมถึงการพัฒนาวิชาชีพครู ดังนั้นการปฏิรูปการศึกษาและวิชาชีพครู จึงมีเหตุผลสำคัญมาจากบทบัญญัติตามมาตรา 81 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ทำให้มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแสดงเจตนาให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างแท้จริง จึงได้กำหนดหลักการไว้ในหมวด 1 มาตรา 9 (4) กล่าวคือ มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง และในหมวด 7 มาตรา 52 ได้กำหนดให้มีการส่งเสริมระบบการพัฒนาครูให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง และนอกจากนั้น ในช่วงของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ซึ่งเป็นแผนพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาคนและพัฒนาชาติ จึงต้องเน้นการพัฒนาครูประจำการให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะ เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอน ให้แก่นักเรียนได้อย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ การพัฒนาวิชาชีพครูจึงเป็นหน้าที่หลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการพัฒนาครูให้ทั่วถึงและเป็นระบบ ตามกฎหมายและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากกระบวนการพัฒนาครูประจำการที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่ายังไม่มีการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างแท้จริงโดยไม่ได้กำหนดแผนพัฒนาไว้ล่วงหน้า ขาดเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจน ขาดงบประมาณ ประกอบกับความสนใจและการมองเห็นความสำคัญในการพัฒนาครูของผู้บริหารเป็นสำคัญ และในส่วนตัวของครูเองยังขาดการพัฒนาทัศนคติ และสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อการปฏิบัติงาน การพัฒนางาน ขาดความภูมิใจ และตระหนักในความสำคัญของวิชาชีพ ขาดความรับผิดชอบและจิตสำนึกความเป็นครู (ไพบุลย์ แจ่มพงษ์, 2543) ซึ่งสอดคล้องกับสิริพร บุญญานันต์ (2538) กล่าวว่าเท่าที่ผ่านมา ครูยังไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ เกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับครูและวิชาชีพครูหลายประการ ประกอบกับสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีซึ่งเข้ามามีบทบาททางการศึกษา ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพ

การศึกษาให้ด้อยลง นอกจากนี้ งานวิจัยของสุมน อมรวิวัฒน์ และคณะ (2527) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการเรียนการสอนของครูผู้สอน พบว่า

1. ครูผู้สอนขาดความพร้อมในการใช้หลักสูตร ส่วนหนึ่งไม่เข้าใจวิธีการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูบางคนไม่ถนัดการสอนบางกลุ่มประสบการณ์ จึงไม่สามารถดัดแปลงหรือยืดหยุ่นการเรียนได้อย่างเหมาะสม
2. ในการเตรียมการสอน ครูไม่ได้ศึกษาหลักสูตรแม่บทก่อน เพราะทำความเข้าใจยากจึงไม่ศึกษาที่แผนการสอนและคู่มือครู
3. ครูมีภาระกิจมาก ไม่สามารถเตรียมการสอนได้
4. ครูยังไม่สามารถจัดกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาลักษณะนิสัยของผู้เรียน สอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง ไม่ได้ฝึกให้ผู้เรียนทำงานกลุ่มและการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนน้อย
5. ครูมีเจตคติว่าการใช้สื่อการเรียนการสอนทำให้ยุ่งยาก เสียเวลา สอนเนื้อหาไม่ทัน
6. ครูขาดความรู้ และทักษะในการผลิตสื่อจากวัสดุในท้องถิ่น หรือวัสดุเหลือใช้
7. ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนและเตรียมการสอน
8. ครูขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการวัดผลและการประเมินผล ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ครบถ้วน ขาดการสนับสนุนด้านการจัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผล จึงทำให้นักเรียนเรียนผ่านไปโดยไม่มีการประเมิน

ครูในยุคปัจจุบันและในอนาคต จึงต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถกระทำหน้าที่ได้อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป จะไม่เป็นเพียงผู้บอกเนื้อหาวิชา หรือสาระความรู้อีกต่อไป แต่จะต้องเป็นผู้ที่สามารถช่วยเสริมสร้างความต้องการในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน สามารถอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น รวมทั้งตัวครูเองก็ต้องเป็นผู้รักในความรู้ มีความต้องการแสวงหาความรู้ ซึ่งมีอยู่มากมายหลากหลายในสังคมยุคใหม่นี้ ดังนั้นครูจึงต้องพัฒนาวิชาชีพ ให้เป็นครูที่มีความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจในระบบการเรียนการสอน การใช้จิตวิทยาการเรียนการสอน รวมทั้งเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง เป็นครูที่ดี เป็นที่ยอมรับนับถือของสังคมในฐานะบุชชนียบุคคล และเป็นหัวใจของผู้ปกครอง เป็นผู้ร่วมงานที่ดีในสถานศึกษา เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ครูต้องพัฒนาตนเองให้เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ สามารถจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลง กระตุ้นยั่วผู้ให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง รู้ทันการเปลี่ยนแปลงของโลก แสวงหาแนวทางที่เหมาะสมกับตนในการทำประโยชน์ให้สังคมตามความสามารถของตนเอง สอดคล้องกับผลการประชุมสัมมนาเรื่อง บทบาทขององค์กร

วิชาชีพครู ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่หอประชุมคุรุสภา ได้สรุปว่า “...ครูจะต้องมีมาตรฐานในด้านความรู้ ด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ เนื้อหาหลักวิชาการสอน ความรู้ทางสังคมทั่วไป ความรู้ทางวิชาชีพ นอกจากนี้ควรมีความรู้ด้านภาษาเทคโนโลยี และมีมาตรฐานในการถ่ายทอดความรู้ตามหลักวิชาชีพครู ควรมีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรู้ในเนื้อหาที่ถ่ายทอด มีอุปกรณ์สื่อการสอน มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ...” (คุรุสภา, 2542)

ความสามารถของครูจึงเป็นตัวแปรที่สำคัญ ที่จะนำไปทำนายหรือคาดหมายคุณภาพของผู้เรียน ได้โดยตรง โดยการเพิ่มพูนคุณภาพครู ระดับฝีมือของครู ด้วยการให้ครูพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ การพัฒนาจะเกิดผลดีมีประสิทธิภาพต่อเมื่อ ครูมีความปรารถนาที่จะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงลักษณะ และพฤติกรรมเพื่อการประกอบวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ ลักษณะและพฤติกรรมดังกล่าว คือลักษณะที่แสดงว่าครูมีความรู้ มีเทคนิควิธี มีคุณลักษณะ เจตคติที่เหมาะสมกับการประกอบวิชาชีพ เพื่อให้เกิดความตระหนักและความปรารถนาดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องประเมินตนเองก่อนว่าตนมีข้อบกพร่องด้านใดบ้าง ในรายละเอียดอย่างไร จากนั้นจึงเริ่มฝึกพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ สอดคล้องกับ สงบ ลักษณะ (2538) กล่าวว่า จุดสำคัญของการพัฒนาบุคคล ต้องเริ่มที่บุคคลมีความต้องการที่จะพัฒนาเกิดขึ้นในใจตนเองก่อนเป็นอันดับแรก และกล่าวถึงอุปสรรคที่สำคัญของการพัฒนาครูว่า เกิดจากความเชื่อที่ว่า การปฏิบัติ การสอน เป็นความสามารถพิเศษหรือเป็นพรสวรรค์ของแต่ละคนที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด จึงทำให้ครูเหล่านั้นไม่สนใจที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพในการทำงานหรือการบริการอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ครูประจำการส่วนหนึ่งยังมีความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอ หากได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังผลงานวิจัยของประยงค์ หัตถพรหม (2533) ซึ่งได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาวิชาชีพครู พบว่าครูส่วนใหญ่ไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ นอกเมืองหรือในเมือง มีความต้องการพัฒนาวิชาชีพของตนเองอยู่ในระดับมากและไม่แตกต่างกัน ดังนั้น คุณลักษณะของครูในอนาคต จึงควรต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติเฉพาะ มีความสามารถสูง สามารถจัดประสบการณ์และบรรยากาศในกระบวนการเรียนรู้ มีการคิดวิจารณ์อย่างมีเหตุผล เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับศิษย์ เพื่อนำไปปฏิบัติและยึดถือเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิต รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาวิชาชีพครู อย่างเช่นสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู มีนโยบายที่ส่งเสริมให้ข้าราชการครูทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการปฏิบัติวิชาชีพครู

อันเป็นผลทำให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านเต็มศักยภาพ และในด้านคุณธรรม จริยธรรม และ จรรยาบรรณ รวมทั้งให้ข้าราชการครูมีค่านิยมในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยมีมาตรการดังนี้

1. ให้มีการพัฒนาข้าราชการครูประจำการทุกระดับอย่างทั่วถึงทุกคน
2. ให้มีการฝึกอบรมครูประจำการอย่างต่อเนื่องโดยทุกคนจะได้รับการฝึกอบรมอย่างน้อย 2 ปี ต่อ 1 ครั้ง โดยให้ข้าราชการครูออกจากสถานศึกษาให้น้อยที่สุด
3. ให้มีการพัฒนาบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของคุรุสภา ซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 มี ผู้ประกอบวิชาชีพครูทุกคนเป็นสมาชิก มีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้ระบุไว้ ในมาตรา 6 (สำนักงาน เลขาธิการคุรุสภา, 2526) ดังนี้

1. ให้ความเห็นแก่กระทรวงศึกษาธิการ ในเรื่องการจัดการศึกษาโดยทั่วไป หลักสูตร แบบเรียน อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน การฝึกอบรม การวัดผลและการประเมินผล การศึกษา การนิเทศการศึกษา และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องโดยตรงกับการจัดการศึกษา
2. ควบคุมสอดส่องจรรยาบรรณและวินัยของครู พิจารณาโทษครูผู้ประพฤติผิด และ พิจารณาคำร้องทุกข์ของครู
3. พิทักษ์สิทธิครูภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด
4. ส่งเสริมให้ครูได้รับสวัสดิการต่าง ๆ ตามสมควร
5. พัฒนาความรู้ ความสามารถ คุณภาพและประสิทธิภาพของครู

ในฐานะที่คุรุสภาเป็นองค์กรวิชาชีพครู มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าวข้างต้นแล้ว การปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ในด้านการส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ยังเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 53 กล่าวคือ ให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรอิสระ ภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพ ในกำกับของกระทรวง มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตนตามมาตรฐานและจรรยาบรรณ ของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา

ทั้งนี้ คุรุสภาได้ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู กำกับ ติดตามการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณครู โดยดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครูด้วย

มาตรการต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาวิชาชีพครูของคุรุสภา มีการเตรียมการเพื่อออกไปอนุญาตประกอบวิชาชีพครูเพื่อให้ครูมีประสิทธิภาพ คุณภาพและมีศักยภาพ ในการประกอบวิชาชีพครูให้สมกับเป็นวิชาชีพชั้นสูง นอกจากนี้เพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู จึงได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2533 ประกอบด้วยเกณฑ์ 4 ด้าน คือ รอบรู้ สอนดี มีคุณธรรมจรรยาบรรณ และมุ่งมั่นพัฒนา แต่เนื่องจากเกณฑ์ดังกล่าวมีลักษณะเป็นนามธรรมยากแก่การปฏิบัติและการประเมิน ในปี พ.ศ. 2537 คุรุสภาจึงได้พัฒนาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูจากเกณฑ์เดิม 4 ด้าน เป็นเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จำนวน 11 มาตรฐาน ดังนี้

- มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
- มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
- มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- มาตรฐานที่ 5 พัฒนาลือการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
- มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
- มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
- มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน
- มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

ต่อมาเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศให้เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 เป็นเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้ครูได้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน และปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมในความเป็นครู ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูดังกล่าวได้กำหนดขึ้นบนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่าเด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ครูจึงต้องคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูสามารถเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ เมื่อสอนไปแล้ว ครูสามารถตรวจสอบแก้ไขปรับปรุง และชื่นชมต่อความสำเร็จของผู้เรียน และเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 11 มาตรฐานนี้ เป็นเกณฑ์ของการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานในหน้าที่ของครู เพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาตนเอง และพัฒนาชุมชนและสังคม เกณฑ์แต่ละข้อมีคำอธิบายและมีระดับคุณภาพ กำหนดไว้เป็น 3 ระดับ โดยใช้หลักการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ 3 ชั้น คือ (โกวิท ปรวาลพฤษย์, 2541)

1. ระดับความสำเร็จของบุคคลขั้นพื้นฐาน คือการปฏิบัติตามคำแนะนำ ข้อบังคับ คำสั่ง รูปแบบ ตัวอย่าง ได้จนเกิดผลตามที่กำหนดไว้ เรียกว่าบุคคลผู้มีความสำเร็จระดับพึ่งพา (Dependence)
2. ระดับความสำเร็จของบุคคลขั้นคิดได้เอง ตัดสินใจเอง จนเกิดความสำเร็จอย่างมีคุณภาพสูงของงาน เรียกว่าบุคคลผู้มีความสำเร็จระดับอิสระ (Independence)
3. ระดับของความสำเร็จของบุคคลขั้นนำคุณประโยชน์สู่สังคมส่วนรวม ทำงานแบบสร้างระบบ สามารถมองเห็นงานทั้งระบบเกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ตัดสินใจเพื่อประโยชน์ร่วมกันทั้งสังคม พัฒนาสังคมให้เป็นหนึ่งเดียว กลมกลืน พัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างถาวร สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีมนุษยสัมพันธ์ และการประสานงานเพื่อผลสำเร็จตามเป้าหมาย และทุกคนได้มีส่วนร่วมรับรู้ร่วมกันในความสำเร็จ เรียกว่าบุคคลผู้มีความสำเร็จระดับร่วมพัฒนา (Interdependence)

คุณภาพของครูขึ้นอยู่กับการณ์มาตรฐานในวิชาชีพครูเป็นสิ่งสำคัญ เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูจึงเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะ และคุณสมบัติของครูที่ส่งผลต่อการปฏิรูปการเรียนการสอน เพื่อสร้างคนที่สังคมต้องการและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลถึงตัวผู้เรียนอย่างแท้จริง ครูจึงควรศึกษาและเพิ่มพูนระดับฝีมือจากระดับคุณภาพที่ได้ปฏิบัติอยู่ให้มีระดับคุณภาพสูงยิ่ง ๆ ขึ้น จนถึงระดับเป็นครูมืออาชีพหรือครูทรงคุณวุฒิ ดังนั้นครูคุณภาพจึงเป็นภาพลักษณ์ใหม่ของครูในยุคปฏิรูปการศึกษา

สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานบริหารการศึกษาที่ตั้งอยู่ในส่วนกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 38 โรงเรียน ได้บริหารจัดการศึกษาตามนโยบายและเป้าหมายการประกันโอกาส การประกันคุณภาพ และการประกันประสิทธิภาพของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมาโดยตลอดและต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านคุณภาพทางการศึกษา โรงเรียนได้จัดการศึกษาเป็นต้นแบบในการพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งผู้บริหารและครูต้องทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ ต้องพัฒนาตนเอง ทุ่มเทงานอย่างจริงจัง เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่เชื่อมั่น เนื่องจากสภาพโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในเมืองหลวง เมืองแห่งวิทยาการที่มีสถาบันการศึกษาทั้งของรัฐ เอกชน ต้องแข่งขันกันเ็นทางคุณภาพการศึกษา และเพื่อเป็นการสอดคล้องกับนโยบายประกันคุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภายใในปี พ.ศ. 2545

โรงเรียนสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ต้องจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน คุณภาพการเรียนการสอน มาตรฐานการบริหารโรงเรียน และมาตรฐานคุณภาพนักเรียนในระดับชาติ และในอนาคตจะมีโรงเรียนส่วนหนึ่งที่สามารถจัดการศึกษาก้าวไปสู่มาตรฐานในระดับสากล (International Standard) หรือสู่มาตรฐานระดับโลก (World Class Education) (อุบล เล่นวารี, 2541) ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพของครูในโรงเรียนสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จึงเป็นปัจจัยหนึ่งในการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเอง ให้มีความรู้ความเข้าใจและทันสมัยอยู่เสมอ และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานของวิชาชีพ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายประกันคุณภาพและการก้าวเข้าสู่มาตรฐานในระดับสากล

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐาน และการพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ได้รับการยกย่องและมีเกียรติในสังคม มีมาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งจะเป็นหลักประกันได้ว่าผู้เรียนจะได้รับประโยชน์สูงสุดจากการให้บริการทางการศึกษาของครู ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาที่ปฏิบัติภารกิจหลักในการพัฒนาวิชาชีพครู เห็นว่ามีความจำเป็นที่หน่วยงานควรทราบและมีข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปพัฒนาวิชาชีพครู และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือโรงเรียนในสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ได้ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ตามการรับรู้ของครู

ขอบเขตในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 38 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2543 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 1,931 คน

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู 11 มาตรฐาน ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2540)

- มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
- มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
- มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
- มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเห็นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
- มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
- มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน
- มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

ค่านิยมศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การปฏิบัติงาน หมายถึง การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู หมายถึง เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศให้เป็นเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้ ครูได้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานในหน้าที่ จำนวน 11 มาตรฐาน

คุรุสภา หมายถึง สภาในกระทรวงศึกษาธิการ มีฐานะเป็นนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นตาม พระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา พัฒนาความรู้ ความ สามารถ คุณภาพ และประสิทธิภาพของครู

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยจะทราบการปฏิบัติงานของครู ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารโรงเรียน และครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้สูงขึ้น
2. ผลจากการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้หน่วยศึกษานิเทศก์ ครูสภา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่มีหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพครู ให้ประสบความสำเร็จ

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ผู้วิจัยขอเสนอ ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ ต่อไปนี้

1. ความหมายของครู
2. บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของครู
3. คุณลักษณะของครู
4. วิชาชีพครู
  - ความหมายของวิชาชีพ
  - ลักษณะของวิชาชีพ
  - การพัฒนาวิชาชีพครู
5. มาตรฐานวิชาชีพครู
6. เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของครู

“ครู” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2531) หมายถึง ผู้สั่งสอนศิษย์ ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์

ศาสตราจารย์สุเมธ อมรวิวัฒน์ (2535) ให้ความหมายของครูไว้ว่า

ครู คือ มนุษย์

ครู คือ กัลยาณมิตร

ครู คือ ผู้นำทางปัญญาและวิญญาณ

ครู คือ ผู้มีศาสตร์และศิลปะ

ครู คือ ผู้ที่ดำรงและค้ำจุนความเป็นไทย

สำหรับคำว่า “ครู” ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมายความว่า

บุคลากรวิชาชีพ ซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

ครู ตามความในพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 มาตรา 24 ได้แก่ (1) ข้าราชการครู (2) พนักงานครูเทศบาล (3) ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งดำรงตำแหน่งประจำในสถานศึกษาของกรุงเทพมหานคร (4) ผู้ทำการสอนในสถานศึกษาที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการและได้รับเงินเดือนประจำ

ถึงแม้จะมีคำกล่าวถึงครูในความหมายต่าง ๆ มากมาย เช่น ครูคือแม่พิมพ์ของชาติ ครูคือผู้สร้างโลก ครูคือเปลวเทียนส่องทาง ครูคือวิศวกรสังคม ครูคือกระจกเงาของเด็ก ฯลฯ ซึ่งในความหมายต่าง ๆ เป็นไปตามพื้นฐานความคิดและค่านิยม ซึ่งพอสรุปได้ว่า ครูคือ ผู้ที่มีหน้าที่สั่งสอนอบรมศิษย์ทั้งด้านความรู้และความประพฤติ เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นกัลยาณมิตร ซึ่งไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชนก็ตาม ครูจะมีหน้าที่เป็นผู้ส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้รอบด้าน

2. บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของครู

บทบาทของครูนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพของการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ผู้ที่ประกอบอาชีพครูหรือผู้ที่จะเป็นครูได้ ต้องมีการฝึกฝน ศึกษาจนเชี่ยวชาญ จนเป็นที่ยอมรับของสังคม เพราะครูเป็นทั้งฐานะของบุคคลและวิชาชีพที่สังคมคาดหวังว่าจะต้องมีบทบาท ความสำคัญ และมีคุณลักษณะอื่น ๆ ที่เป็นแบบอย่างได้นั่นเอง

คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2518) ได้กำหนดบทบาทที่พึงประสงค์ของครูไว้ดังนี้

1. บทบาททั่วไป เป็นการปฏิบัติงานของครูโดยภาพรวม มีดังนี้
  - 1.1 รักการอ่าน รักการศึกษาค้นคว้า ปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีความมั่นใจและศรัทธาในอาชีพครู
  - 1.2 มีความคิดเป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงออกเพื่อเผยแพร่ความคิดเห็นหรือความรู้ใหม่ ๆ ต่อสาธารณะ หรือเพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนโดยบริสุทธิ์ใจ

- 1.3 ประพฤติหรือวางตนอยู่ในกรอบศีลธรรมจรรยา อันเป็นบรรทัดฐานที่ยอมรับกันทั่วไปในชุมชน
- 1.4 ประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพพอสมควรแก่อัตภาพ ฐานะยากจน มัธยัสถ์ อดออม ไม่เห็นแก่ความเจริญทางวัตถุเกินกว่าคุณธรรมและจริยธรรม
2. บทบาทต่อนักเรียน เป็นการปฏิบัติตนของครู ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักเรียน ดังนี้
- 2.1 เปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้บอก ผู้แสดงนำ มาเป็นผู้กระตุ้นแนะนำให้เกิดความคิดริเริ่ม สนับสนุนให้นักเรียนรู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้นักเรียนใช้ความคิดอิสระอย่างมีเหตุผล
- 2.2 ฝึกนักเรียนให้มีความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีวินัยในตนเอง เคารพกฎของสังคม มีน้ำใจเป็นประชาธิปไตย
- 2.3 สนใจศึกษาธรรมชาติ และความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน ให้ความรัก ความสนใจเท่าเทียมกันทุกคน
- 2.4 ค้นหาความสนใจ ความถนัด และความสามารถของนักเรียนแต่ละคน เพื่อส่งเสริม แนะนำการเลือกวิชาและอาชีพให้เหมาะสม
- 2.5 ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกฝนในคุณธรรม จริยธรรม และเห็นคุณค่าของการรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติ
3. บทบาทต่อสังคม เป็นการปฏิบัติตนของครูที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและสังคม ดังนี้
- 3.1 มีความรู้และสนใจในการเกษตร สามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางการเกษตรและชุมชนได้
- 3.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยแก่ชุมชน โดยประพฤติตนเป็นแบบอย่างและชักนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามในโอกาสที่เหมาะสม
- 3.3 ความยุติธรรมและกล้าต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของสังคม ด้วยสติปัญญาและกระบวนการที่เหมาะสม
- 3.4 มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่นด้วยความเต็มใจ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

Worell และ Stilwell (1981) กล่าวถึงบทบาทที่สำคัญของครูไว้ 3 ประการคือ

1. ครูในบทบาทผู้จัดการสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ (The Teacher as a Manager of the Learning Environment) เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยอาศัยการจัดการและการวางแผน เพื่อให้เกิดสิ่งที่ต้องการและครูยังต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอน โดยมีรูปแบบและขั้นตอนหลัก ๆ คือ

- 1.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน
- 1.2 ประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนเรียน
- 1.3 ดำเนินการสอน
- 1.4 ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ครูในบทบาทของผู้อำนวยความสะดวกเพื่อการพัฒนาของแต่ละบุคคล (The Teacher as a Facilitator of Individual Development) ซึ่งเป็นการช่วยให้นักเรียนแต่ละคนได้เรียนรู้ตามที่เขาต้องการ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและปรับวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน ซึ่งครูจะต้องวิเคราะห์ผู้เรียน และใช้ประสบการณ์ และทักษะความเชี่ยวชาญในการพัฒนาและกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

3. ครูในบทบาทตัวกลางของการมีมนุษย์สัมพันธ์ (The Teacher as a Mediator of Human Relations) โดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ทั้งในระหว่างครูกับผู้เรียน ระหว่างผู้เรียนแต่ละคน และระหว่างกลุ่มผู้เรียน และจะต้องเป็นตัวกลางในการกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงออก เป็นผู้ชี้แนะ นำเสนอ หรือสร้างค่านิยมที่ถูกต้อง ดึงดูด เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของผู้เรียน และการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความอบอุ่น การยอมรับนับถือ

ประเวศ วะสี (2532) ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูว่า ครูควรมีบทบาทเป็น กัลยาณมิตรของสังคม ครูต้องเข้าใจเด็กอย่างครอบคลุมทั้งตัว ช่วยให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหา และแก้ปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง

สำหรับเรื่องการสอนช่วยเหลือชุมชนอย่างสร้างสรรค์นี้ โอวาท สุทธนารักษ์ (2533) ได้ประมวล บทบาทของครูไว้ 3 ระดับ ดังนี้

1. บทบาทในระดับห้องเรียน เป็นการประยุกต์หลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ฝึกให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น ในชุมชน และผลกระทบที่จะตามมา รวมทั้งร่วมกันหาแนวทางแก้ไขตามความเหมาะสมของวัยและ วุฒิภาวะของผู้เรียน ครูที่จะปฏิบัติบทบาทนี้ได้ จะต้องเข้าไปเรียนรู้กับชุมชน รับรู้ปัญหาของชุมชน

2. บทบาทในระดับโรงเรียน เป็นการฝึกให้ผู้เรียนพึ่งตนเอง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน จะทำให้เกิดความรู้และทักษะเพียงพอที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3. บทบาทระดับชุมชน เป็นบทบาทของครูนักพัฒนาที่ทำงานร่วมกับชุมชน โดยการเป็นสมาชิกหนึ่งของชุมชนที่เข้าไปร่วมปรึกษาหาทางแก้ไขปัญหาของชุมชน ในฐานะปัญญาชนท้องถิ่น (Intellectual Organic) มีบทบาทเป็นผู้นำทางความคิด และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

สำหรับหน้าที่ของครูคือการทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของการศึกษา ครูต้องมีความสามารถในวิชาชีพครู ในการที่จะสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายการศึกษา บุคลิกภาพของครูเป็นองค์ประกอบทั้งภายนอกและภายในของตัวครู ครูต้องมีความเข้มแข็งพร้อมที่จะเป็นตัวอย่างที่จะสร้างเสริมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข ความสามารถของครูในการแสดงออกขณะสอนมีความหมายต่อผู้เรียนมาก ดังนั้นครูจึงต้องรอบรู้สังคมและทิศทางการศึกษาที่สังคมต้องการด้วย

ชานเลอร์ และคณะ (Chandler and others, 1971) พะนอม แก้วกำเนิด (2530) และพงศ์เพชร ลังค์ศักดิ์ดา (2531) เห็นพ้องกันสรุปได้ว่า บทบาทและหน้าที่ของครูมีดังนี้ (อ้างใน วชิรินทร์ ดีทรง, 2537)

1. งานสอน เริ่มตั้งแต่วางแผนการสอน การสร้างและเลือกอุปกรณ์ เลือกกิจกรรมการสอนที่เหมาะสม จัดบรรยากาศให้เหมาะสม บริการชั้นเรียน ปกครองชั้นเรียน และประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียน รวมทั้งรายงานความก้าวหน้าของโรงเรียน
2. การพัฒนาตนเองทางด้านวิชาการและความประพฤติ หมั่นแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อประโยชน์ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน
3. รับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมในและนอกหลักสูตร เช่น งานแนะแนว งานอบรมชั้นเรียน การเป็นที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนต่าง ๆ งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และการบริการสังคมในด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ

มีนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของคำว่า TEACHERS โดยแจกแจงเป็นหน้าที่ของครู ได้อย่างสอดคล้อง (อ้างในโกลินท์ รังสยาพันธ์, 2530) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. T (Teaching) หมายถึง ครูต้องทำหน้าที่สอนศิษย์ให้เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ
2. E (Ethics) หมายถึง ครูต้องมีจริยธรรม มีคุณธรรมประจำใจ มีความประพฤติที่ถูกต้องตามครรลองครองธรรม เป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียนและของสังคม

3. A (Academic) หมายถึง ครูมีหน้าที่เป็นนักวิชาการ ต้องหมั่นแสวงหาความรู้ให้กว้างขวางและทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งความรู้ทั่วไป และความรู้เฉพาะเรื่อง มีความแม่นยำถูกต้องในวิชาการ

4. C (Cultural Heritage) หมายถึง ครูมีหน้าที่ถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมอันดีงามซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ครูจะต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการรักษาวัฒนธรรมอันดีงามนั้นอย่างเคร่งครัด และถือเป็นหน้าที่สำคัญที่จะต้องป้องกัน แก้ไข การบ่อนทำลายวัฒนธรรม

5. H (Human Relationship) หมายถึง ครูต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บังคับบัญชา เพื่อนครู นักเรียน ภารโรง ตลอดจนประชาชนในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

6. E (Evaluation) หมายถึง ครูมีหน้าที่ต้องศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในการวัด ประเมินผลการสอนของตนเอง และผลการเรียนของนักเรียน รู้จักใช้วิธีการต่าง ๆ ในการประเมินผลที่เหมาะสม รู้วิธีการสร้างข้อสอบที่มีความเที่ยงตรงเป็นที่เชื่อถือได้ สำหรับใช้วัดผลการเรียนของนักเรียน รู้จักใช้วิธีการจัดระดับคะแนนได้อย่างมีหลักเกณฑ์ที่ถูกต้องและเที่ยงธรรม ซึ่งความรู้ต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมา นอกจากครูจะได้ศึกษาเล่าเรียนมาก่อนที่จะสอนแล้ว ยังสามารถศึกษาเพิ่มเติมจากตำรา หรือเข้ารับการอบรม และสัมมนา เป็นต้น ซึ่งครูทุกคนมีหน้าที่ต้องเพิ่มพูนความรู้ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

7. R (Research) หมายถึง ครูมีหน้าที่เป็นนักค้นคว้าวิจัย เพื่อจะได้นำผลงานวิจัย มาปรับปรุงการเรียนการสอน หรือแก้ปัญหการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการหาความรู้ หรือข้อมูลเฉพาะด้าน เป็นหน้าที่ของครูต้องช่วยกันพัฒนาการศึกษาให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

8. S (Service) หมายถึง ครูมีหน้าที่เป็นผู้บริการทางการศึกษาและบริการสังคมด้านต่าง ๆ ที่สามารถกระทำได้ เช่น บริการให้คำปรึกษาหรือแนะแนวอาชีพ บริการด้านสุขภาพ อนามัย บริการด้านการศึกษานอกระบบ บริการด้านการพัฒนาชุมชน

โครงการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู (2525) ได้กำหนดขอบเขตงานที่ครูประถมศึกษาจะต้องปฏิบัติในหน้าที่ของครูประถมศึกษาโดยเฉพาะ 6 ด้าน คือ

1. งานสอน มีขอบข่ายครอบคลุมถึงการมีความพร้อมในด้านความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน หลักการประถมศึกษา หลักการสอนทั่วไป รวมถึงการมีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ ตามหลักสูตรประถมศึกษา ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพนี้ ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชา

เฉพาะในกลุ่มนี้อย่างลึกซึ้ง มีทักษะในการใช้หลักสูตร การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี การวัด และประเมินผล และมีโอกาสได้ปฏิบัติการจริงในการสังเกตการสอนและฝึกสอน

2. งานกิจการนักเรียน มีขอบข่ายครอบคลุมถึงการดำเนินงานบริการสุขภาพ และสวัสดิภาพ ด้านการปกครองนักเรียน และงานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนโดยประสานกับผู้บริหาร และเพื่อนร่วมงานได้

3. งานแนะแนว มีขอบข่ายครอบคลุมถึงจิตวิทยาพื้นฐานเพื่อการแนะแนว การดำเนินงานในด้านการเตรียม และจัดกระทำข้อมูลให้เป็นระบบที่ดี เพื่อการแนะแนวและในด้านการจัดกิจกรรมแนะแนวต่าง ๆ บริการแก่นักเรียน

4. งานธุรการ มีขอบข่ายครอบคลุมถึงการปฏิบัติงานธุรการทั่วไป (สารบรรณ การเงิน ระเบียบข้าราชการครู) งานธุรการที่เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน (บัญชีเรียกชื่อ ทะเบียนนักเรียน สมุดประจำตัวนักเรียน ฯลฯ) และการปฏิบัติตามระเบียบและคำสั่งเกี่ยวกับการศึกษา (การใช้หลักสูตร การวัดและประเมินผล ฯลฯ)

5. งานพัฒนาสังคม มีขอบข่ายครอบคลุมถึงงานวิเคราะห์ชุมชน ศึกษาปัญหา และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและงานพัฒนาโรงเรียนควบคู่ไปกับการพัฒนาชุมชนในแง่มุมต่าง ๆ

6. งานพัฒนาตน มีขอบข่ายครอบคลุมถึงงานเสริมสร้างการพัฒนาทางบุคลิกภาพของตัวครูเอง ให้มีชีวิตที่มีคุณภาพ และเป็นครูที่สมบูรณ์แบบอย่างแท้จริง

นวลจิตต์ เขาว์เกียรติพงศ์ (2543) กล่าวว่าครูจะต้องทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตร ผู้ให้ความช่วยเหลือ พยายามสรรหาอุปบาย กลวิธีและอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งหมายถึงการเลือกใช้วิธีสอน เทคนิคการสอนและสื่อการสอนเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เข้าถึงสภาวะปัญญาอย่างได้ผลที่สุด โดยครูจะต้องระลึกอยู่เสมอว่า นักเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นผู้ที่ต้องเรียนรู้ เป็นผู้สร้างปัญญาให้กับตัวเอง จึงต้องให้นักเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมและลงมือกระทำให้มากที่สุด ดังนั้น ครูจะต้องคำนึงถึงความสามารถ ความถนัด อุปนิสัยต่าง ๆ ของนักเรียน เพื่อจัดสภาพการเรียนและกลวิธีสอนต่าง ๆ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้อย่างได้ผลดีที่สุด และครูจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการใช้ความคิด และซักถาม โต้ตอบสืบเสาะค้นหาความจริงต่าง ๆ ด้วยตนเอง จนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจ ครูต้องไม่บังคับให้เชื่อหรือทำตามในสิ่งที่ครูสั่งอย่างไรเหตุผล ครูต้องไม่เบียดเบียนต่อการถูกซักถามและอธิบายเหตุผล ต้องเปิดใจยอมรับได้กับความคิดเห็นที่หลากหลาย และต้องเป็นผู้ช่วยเหลือในการผสมผสานและจัดระบบข้อมูลที่กระจัดกระจายให้เป็นระเบียบและลงตัว

นอกจากนี้ คณิงนิจ กล่าวทอง (2542) กล่าวว่า ภาระหน้าที่ของครูประถมศึกษาจะเป็นภาระหน้าที่เกี่ยวกับการเตรียมการสอน การดำเนินการสอน และการประเมินผลการสอน ซึ่งการที่ครูจะปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ดังกล่าวให้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ครูประถมศึกษาจำเป็นต้องปฏิบัติภาระหน้าที่ของตนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การเตรียมการสอน ครูประถมศึกษาที่มีภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อให้การเตรียมการสอนดำเนินไปได้โดยราบรื่น ดังนี้

- 1.1 ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของเด็กและจิตวิทยาเด็กที่ตนต้องสอน
- 1.2 ศึกษาแหล่งสื่อการสอนที่สามารถหยิบยืมสื่อการสอนมาใช้ประกอบการสอนได้
- 1.3 ศึกษาและฝึกทำอุปกรณ์สื่อการสอน โดยใช้วัสดุจากท้องถิ่นเพื่อให้ได้อุปกรณ์ประกอบการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาที่จะสอน เหมาะสมกับนักเรียน ประหยัด และได้ผลคุ้มค่า

ภาระหน้าที่ดังกล่าวจะช่วยให้ครูสามารถวินิจฉัยปัญหาหลังของนักเรียน กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนการสอน กำหนดเนื้อหาและกิจกรรม ตลอดจนกำหนดวิธีการประเมินผลได้

2. ดำเนินการสอน ครูประถมศึกษาที่มีภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินการสอนเป็นไปโดยราบรื่น ดังนี้

- 2.1 ศึกษาเทคนิค วิธีการและฝึกจนเกิดทักษะในการนำเข้าสู่บทเรียน ทักษะในการใช้กระดานดำ การใช้อุปกรณ์การสอน การตั้งคำถาม การใช้ท่าทางสื่อความหมาย การแปรเปลี่ยนวิธีสอนและการสรุปบทเรียน
- 2.2 ศึกษาเทคนิควิธีการในการสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ชั้นเรียนและวิธีการสร้างสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียนให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียนและเนื้อหาที่จะสอน
- 2.3 ศึกษาหลักและวิธีการในการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน เพื่อนำมาใช้ในการควบคุม ปรับหรือส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ เช่น ตั้งใจเรียน อยู่ในระเบียบวินัยของชั้นเรียน ไม่ก้าวร้าว กล้าแสดงความคิดเห็น
- 2.4 ศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมแบบต่างๆ เพื่อจะได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นที่ราบรื่นและบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของการสอนที่วางไว้

3. การประเมินผลการสอน ครูประถมศึกษาที่มีภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อให้การประเมินผลการสอนเป็นไปโดยราบรื่น ดังนี้

- 3.1 ศึกษาเทคนิคและวิธีการในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนทั้งชนิดที่เป็นการประเมินผลการเรียนการสอนเนื้อหาในแต่ละมโนคติ และการประเมินผลการเรียนการสอนสรุปรวม (Formative and Summative Evaluation)
- 3.2 นำผลที่ได้จากการประเมินไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอน
4. การพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง ครูประถมศึกษามีภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ เพื่อให้สามารถพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองได้ดี ดังนี้
  - 4.1 คอยสำรวจบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์สังคม และสติปัญญาของตนเองอยู่เสมอว่ามีด้านใดด้านหนึ่งยังบกพร่องอยู่บ้าง
  - 4.2 ฝึกปรับปรุงบุคลิกภาพที่บกพร่องของตนเสมอๆ และหมั่นสำรวจว่าบุคลิกภาพของตนดีขึ้นหรือไม่ มากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป
5. การสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ครูประถมศึกษามีภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ดังนี้
  - 5.1 ให้ความสนใจแก่นักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบทุกคนเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และไม่คำนึงถึงรูปร่างหน้าตา
  - 5.2 ให้ความเมตตากรุณาแก่นักเรียนทุกคน
  - 5.3 ในระหว่างสอน ทักทายและซักถามปัญหานักเรียนทุกคนอย่างทั่วถึง
  - 5.4 พยายามให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน โดยสนับสนุนให้นักเรียนกล้าที่จะซักถาม

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพนั้น นอกจากครูจะต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างถ่องแท้แล้ว ครูยังมีหน้าที่ต้องเตรียมการสอน โดยจัดทำแผนการสอนที่ชัดเจนไว้ล่วงหน้าว่าผู้เรียนจะเรียนรู้อะไร เรียนรู้ด้วยวิธีใด และจะตรวจสอบได้อย่างไรว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งเหล่านั้นจริงหรือไม่ ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องจัดทำแผนการสอนขึ้นเองเป็นประจำและต่อเนื่อง โดยวางแผนจัดทำเพื่อจะได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ซึ่งสุทธิพร คล้ายเมืองปัก (2543) มีข้อพิจารณาในการเขียนแผนการสอน ดังนี้

1. สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในวิชานั้น ๆ เพื่อเป็นการหาข้อมูล
2. วิเคราะห์เนื้อหา/หลักสูตร/ตัวผู้เรียน เพราะแผนการสอนที่ดีจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

3. ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้มีความหลากหลายและยืดหยุ่นได้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรจัดในลักษณะที่เรียนแล้วเกิดความรู้ ทักษะที่จะสามารถนำไปปรับใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวันได้ จะทำให้ผู้เรียนมีความสุข สนุกกับการเรียนไม่เบื่อหน่าย เพราะการเรียนรู้ที่ดีที่สุดคือการเรียนรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติ สัมผัสกับความเป็นจริง

4. เตรียมสื่อการเรียนการสอน และควรเลือกใช้ให้มีความเหมาะสมกับการเรียนการสอนในแต่ละกิจกรรม ควรนำสื่อการเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน ผู้เรียนมีความสนใจมาใช้จะดีกว่าการใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีราคาแพงแต่ผู้เรียนไม่สนใจ

5. เตรียมเครื่องมือในการวัดผล ประเมินผลให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) และควรมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนการพัฒนาในตนเอง

สรุปได้ว่า แผนการสอนเป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งครูอาจถือแผนการสอนเป็นพื้นฐานสำหรับแผนในอนาคตและเป็นวิถึทางในการประเมินความสำเร็จของการเรียนรู้ ครูไม่สามารถใช้แผนการสอนอันเดียวกันได้ทุกปี เพราะเนื้อหาวิชามีเพิ่มขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงไป สิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นครูจะต้องพัฒนาและปรับปรุงแผนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน และชนิดของเนื้อหาวิชา ปรับปรุงวิธีการสอน เทคนิคการสอน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย จะต้องพิจารณาความสนใจ ความถนัด สมรรถนะและความต้องการของแต่ละบุคคล นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาถึงสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อชั้นเรียน ทั้งต่อนักเรียนทั้งหมดและเป็นรายบุคคล และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นแล้ว ในเรื่องบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของครู สรุปได้ว่าบทบาทของครูจะอยู่ในฐานะผู้นำ ผู้จัดการ ผู้อำนวยความสะดวกและในบทบาทอื่น ๆ ซึ่งมีหน้าที่หลักในการสอนและพัฒนาผู้เรียนให้เจริญงอกงาม พัฒนาตนเอง และพัฒนาสังคมทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ สามารถประกอบอาชีพและดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. คุณลักษณะของครู

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม สิ่งแวดล้อม วิทยาการและเทคโนโลยีในโลกยุคปัจจุบัน ย่อมเปลี่ยนวิถีชีวิต วิถีสังคม และวิถีแห่งวิชาชีพไปบ้างตามสมควร อย่างไรก็ตามบรรทัดฐานแห่งวิชาชีพครู ซึ่งแม้สังคมไทยจะเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ แต่ครูยังคงต้องรักษามาตรฐานแห่งคุณลักษณะของวิชาชีพไว้ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสมกับการยกย่องให้ครูเป็นปูชนียบุคคล ดังนั้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู ได้มีผู้กล่าวไว้มากมาย ดังนี้

สาโรช บัวศรี (2515) ได้กำหนดมาตรฐานบางประการสำหรับครูดี ในรูปของสมรรถภาพการเป็นครูไว้ 5 ด้าน ดังนี้

1. สามารถทำการสอนได้เป็นอย่างดี โดยรู้จักใช้จิตวิทยาแห่งการเรียนรู้ ใช้หลักการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก วางแผนการสอนอย่างละเอียด ใช้วิธีสอนต่าง ๆ อย่างดี ใช้วิธีการวัดผลและแบบทดสอบอย่างเหมาะสมให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน ทำบรรยากาศให้เหมาะสมที่จะเรียนรู้ ปกครองชั้นและบริหารงานของชั้นได้อย่างราบรื่น และปฏิบัติงานธุรการต่าง ๆ ของโรงเรียนได้

2. สามารถอบรมแนะแนวและปกครองได้เป็นอย่างดีโดยรู้จักหลักการที่ว่า ถ้าทุกคนสร้างคุณธรรมและหลักธรรมต่างๆ ไว้ประจำตัวได้แล้ว ก็ย่อมจะปกครองตัวเองได้ ใช้หลักการและวิธีการของการแนะแนวและการอบรม สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบิดามารดาและผู้ปกครองเพื่อสนับสนุนการอบรมและใช้ผลงานการวิจัยให้เป็นประโยชน์ในการอบรม

3. สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี โดยรู้จักความสำคัญของกิจกรรมในหลักสูตร หรือกิจกรรมร่วมหลักสูตรในการเรียนการสอน รับผิดชอบที่และภาระในการปฏิบัติกิจกรรมเหล่านั้นอย่างเต็มใจและรักษาสัมพันธภาพอันดีกับผู้ร่วมงานทั้งปวง

4. สามารถสร้างสัมพันธภาพอันดีและร่วมมือกับชุมชนเป็นอย่างดี โดยรู้จักวางตนให้เหมาะสมกับที่เป็นครู ช่วยเหลือในการปรับปรุงอย่างที่เหมาะสม บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชนอย่างที่เหมาะสม เช่น

- 4.1 ทำให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนและสนับสนุนในทางที่เหมาะสม
- 4.2 หากความร่วมมือช่วยเหลือจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง
- 4.3 หาบุคคลและสิ่งต่างๆ ในชุมชนที่จะเป็นประโยชน์ในการสอน
- 4.4 ร่วมมือกับทางราชการเพื่อปรับปรุงชุมชน

5. สามารถเป็นครูชั้นอาชีพ โดยรู้จักเพิ่มพูนความรู้แก่อาชีพครู โดยการเขียน พุด และ ค้นคว้าเกี่ยวกับวิชาการ เป็นสมาชิกที่ดีของสมาคมทางวิชาการ ยึดถือธรรมเนียมของผู้เป็นครูอย่างเคร่งครัด ส่งเสริมให้ห้องงามในทางวิชาการศึกษาอยู่เสมอ ช่วยเหลือและแนะนำผู้ที่เข้ามาเป็นครูใหม่ ๆ และดูแลแนะนำผู้ที่จะเป็นนักเรียนฝึกสอนในโรงเรียนของตน

บันลือ พฤกษ์วัน (2519) กล่าวว่า ครูที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนประถมศึกษาได้ดี ควรมีคุณลักษณะดังนี้

1. รักนักเรียน ชอบอยู่ใกล้ชิดนักเรียน มีความเมตตากรุณา อดทนต่อคำถามต่าง ๆ ยิ้มแย้มแจ่มใส อารมณ์เย็น พร้อมที่จะรับฟังและให้ภัยแก่นักเรียนเสมอ
2. สร้างบรรยากาศของความเป็นกันเองในชั้นเรียน จัดชั้นเรียน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เป็นที่สนใจ ทำหายความอยากรู้อยากเห็น และสะดวกสบายในการเรียนรู้
3. รู้จักใช้การยกย่อง ชมเชย และสร้างความมั่นใจในตนเองให้แก่ผู้เรียน
4. ให้ความสนใจในกิจกรรมที่นักเรียนกระทำอยู่ หากมีปัญหาจะได้ให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม พร้อมทั้งจะได้มีโอกาสสังเกต และศึกษาพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการประเมินผลผู้เรียนด้วย
5. จัดประสบการณ์และกิจกรรมใหม่ ๆ ให้แก่ผู้เรียนอยู่เสมอ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการเรียนยิ่งขึ้น
6. เป็นผู้นำที่ดีในการปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การใช้คำพูด การตรงต่อเวลา ความประณีตบรรจง ฯลฯ
7. ทำหน้าที่กระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้แสดงออก
8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอิสระในการทำงาน จัดให้มีกิจกรรมทั้งเป็นรายกลุ่มและรายบุคคล ควบคู่กันไปเสมอ

เฉลียว บุรีภักดิ์ (2520) ได้ศึกษาลักษณะของครูที่ดี พบว่าลักษณะของครูที่ดีประกอบด้วย

1. มีความรู้ดี หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้ทันสมัย และนำความคิดใหม่ ๆ มาปรับปรุงการสอนอยู่เสมอ
2. มีความสามารถในการสอน สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง เตรียมการสอนอย่างดี ตั้งใจสอน และนำเทคนิคใหม่ๆ มาใช้ในการสอน
3. มีคุณธรรม เช่น มีความยุติธรรม เมตตากรุณา มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ตรงต่อเวลา ตลอดจนรักและเอาใจใส่ต่อนักเรียน

4. มีความประพฤติเรียบร้อย วาจาสุภาพ แต่งกายสะอาดเรียบร้อย และเหมาะสมกับกาลเทศะ

5. มีมนุษยสัมพันธ์ดี อารมณ์แจ่มใสไม่บูดบึ้ง สุภาพอ่อนน้อม เข้าใจปัญหาและความต้องการของนักเรียน

6. สุขภาพดีแข็งแรง และละเว้นสิ่งเสพติด

7. ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเข้าใจในกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตย

8. มีความศรัทธาในอาชีพครู

กมล สุตประเสริฐ และคณะ (2523) ได้สรุปคุณลักษณะของครูประถมศึกษาไว้ดังนี้

1. ครูควรมีลักษณะพิเศษหลายอย่าง เพราะครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในด้านลักษณะท่าทาง ความขยันหมั่นเพียร ความประหยัด ความร่วมมือ และที่สำคัญคือ ความรักเด็ก และรักสังคม

2. ครูต้องให้ความร่วมมือกับชุมชน และสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม

4. ครูต้องมีความรู้ ความสามารถในการเรื่องหลักสูตรและการสอน

5. ครูต้องรู้เรื่องการพัฒนาผู้เรียนและลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน

6. ครูต้องมีส่วนรับผิดชอบช่วยเหลือโรงเรียน โดยการจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดทั้งการช่วยดูแลและรักษาโรงเรียน

สุรชาติ สังข์รุ่ง (2521) กล่าวว่า ครูที่ดีควรมีคุณลักษณะ 4 ประการ คือ มีความรู้ มีคุณธรรม มีความประพฤติดี และมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นครู

ศรีสมร พุ่มสะอาด (2530) ได้ทำการสัมภาษณ์ เสน่ห์ จามริก เสรี วงษ์มณฑา และพระราชวรมนูนี้ เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดี พบว่าครูที่ดีควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. ต้องมีความรู้ในด้านวิชาการทั่ว ๆ ไปที่จะสอน และวิชาครูอย่างกว้างขวาง และทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม

2. มีเทคนิควิธีและความสามารถในการสอนหรือการถ่ายทอดความรู้ โดยเฉพาะต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาในการถ่ายทอด มีความเอาใจใส่ และสามารถสอนให้นักเรียนนำวิชาความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. มีคุณสมบัติส่วนตัวที่ดี มีคุณธรรม มีศีลธรรมจรรยาเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและคนทั่วไป มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นบุคคลที่มีลักษณะของกัลยาณมิตร ซึ่งได้แก่มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์ มีความประพฤติเรียบร้อย เป็นแบบอย่างที่ดี ช่วยเหลือเกื้อกูลคนทั่วไป มีสุขภาพจิตที่ดี มีเมตตากรุณา มีสติปัญญา มีเหตุผล ละเว้นจากอบายมุขทั้งปวง

4. ครูต้องมีบทบาทในการพัฒนาชุมชน โดยต้องเป็นผู้นำทั้งด้านความรู้ การปฏิบัติตน การประกอบอาชีพ การช่วยเหลือให้คำแนะนำและแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อชี้แนะประชาชน และให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าทันต่อความเจริญ และการเปลี่ยนแปลงของสังคม

คณะกรรมการส่งเสริมวิชาชีพครูของคุรุสภา (2534) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติตนของครู และสรุปได้ว่า ครูควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. รอบรู้ คือครูจะต้องมีความรอบรู้ในวิชาชีพของตน เช่น ปรัชญาการศึกษา ประวัติการศึกษา หลักการศึกษา นโยบายการศึกษา แผนและโครงการพัฒนาการศึกษา และจะต้องมีความรู้เชี่ยวชาญในเรื่องหลักสูตร วิธีสอน และวิธีประเมินผลการศึกษา ในวิชาหรือกิจการที่ตนรับผิดชอบ นอกจากนี้ครูควรมีความรู้เกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมของตนและของโลก

2. สอนดี คือ ครูจะต้องทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถ และความสนใจของนักเรียน อีกทั้งสามารถให้บริการและแนะแนวในด้าน การเรียน การสอน การครองตน และการรักษาสุขภาพอนามัย จัดทำและใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถปรับกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

3. มีคุณธรรมและจรรยาบรรณ คือ ครูต้องมีศรัทธาในวิชาชีพครู ตั้งใจใช้ความรู้ ความสามารถทางวิชาชีพเพื่อให้บริการแก่นักเรียนและสังคม มีความซื่อสัตย์ต่อหลักการของอาชีพครู มีความรับผิดชอบในด้านการศึกษาต่อสังคมชุมชนและนักเรียน มีความรัก ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อนักเรียน อุทิศตนและเวลาเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้รับความเจริญเติบโตและพัฒนาการในทุกด้าน

4. มุ่งมั่นพัฒนา คือรู้จักสำรวจและปรับปรุงตนเอง สนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน รู้ทันข่าวสารใหม่ ๆ และทันสมัยอยู่เสมอด้วยการแสวงหาข้อมูลความรู้ด้วยตนเอง ผ่านระบบข้อมูลสารสนเทศสมัยใหม่ ตลอดจนข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเลือกบริโภคข้อมูลที่เป็นความจริงอย่างชาญฉลาด เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และปรับตัวปรับใจให้เข้ากับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก รวมทั้งคิดค้นทดลองใช้วิธีการใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนด้วย

สุรางค์ โคว์ตระกูล (2541) อธิบายเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดี และมีประสิทธิภาพ ว่าจะต้องมีลักษณะดังนี้

1. ต้องเป็นนักมนุษยนิยม (Humanist) คือ เป็นผู้ที่ยอมรับนักเรียนอย่างจริงจัง ให้ความสำคัญอบอุ่น มีความเข้าใจนักเรียน มีความยุติธรรม
2. เป็นผู้ที่มีความรู้ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนการสอน ต้องเข้าใจธรรมชาติของกระบวนการเรียนรู้และสามารถที่จะให้วิธีสอนที่เหมาะสม และจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนรู้ ครูจะต้องใช้วิธีการประเมินผลที่สามารถบอกได้ว่าการเรียนรู้ได้เกิดขึ้นจริง
3. เป็นผู้ที่ยู่งักนักเรียน เป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพของนักเรียน
4. เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ โดยเฉพาะวิชาต่าง ๆ ที่จะต้องสอน
5. เป็นผู้นิยมในวิธีการทางวิทยาศาสตร์ และเข้าใจกฎแห่งพฤติกรรม
6. มีทักษะในการจัดการห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้
7. สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถแก้ปัญหาและตัดสินใจได้

นอกจากนี้แล้ว อำไพ สุจริตกุล (2534) ยังได้เสนอว่า คุณลักษณะของครูที่ดี ควรประกอบไปด้วยคุณสมบัติที่สำคัญและจำเป็น 3 ด้าน คือ

1. มีความรู้ดี มีความรู้ในวิชาการทั่วไป ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ความรู้ในวิชาครู และความรู้เกี่ยวกับหน้าที่และงานของครู
2. มีทักษะในการสอนและการปฏิบัติงานของครู เช่นสอนสนุก ใช้อุปกรณ์เสมอ จัดกิจกรรมสร้างบรรยากาศให้นักเรียน ชี้แนะแนวทางในการศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย
3. มีคุณธรรมของครู มีจริยธรรมและคตินิยมในความเป็นครู มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู รักการสอน ช่วยพัฒนาคนและสังคม

สุรพล สุพวงค์ (2539) ได้เสนอแนะว่า ครูควรพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยการสร้างคุณลักษณะต่อไปนี้ในตนเอง คือ

1. ครูต้องมีความรู้ ความเข้าใจในปรัชญาการศึกษาของไทย และปรัชญาการศึกษาของสังคมอื่น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับปรัชญาและปัญหาของสังคม
2. ครูต้องมีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถที่จะจัดทำหลักสูตร ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
3. ครูต้องมีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถที่จะใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย หลากรูปแบบ และสามารถสร้างสื่อการเรียนการสอนได้

4. ครูต้องมีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถที่จะใช้แหล่งวิทยาการให้เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน และนำผู้เรียนสู่แหล่งวิทยาการ
5. ครูต้องมีความรู้ ความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน และเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน
6. ครูต้องมีความสามารถที่จะทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นคณะได้ดี
7. ครูต้องมีความรู้ และสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการปฏิบัติงานการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการเสนอแนวคิดหลายแนวคิดของนักวิชาการ นักการศึกษาทั้งหลายจะเห็นได้ว่า ครูที่มีคุณลักษณะที่ดีตามที่สังคมคาดหวัง จะต้องเป็นผู้ที่มีการพัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้ วิชาการ วิชาชีพ เทคนิควิธีการ และบุคลิกลักษณะ เพื่อให้สอดคล้อง เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว และความไม่แน่นอนทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยีและสังคม รวมทั้งค่านิยม วัฒนธรรม คุณธรรม และจริยธรรม ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนต้องเรียนรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น ต้องรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม มีมนุษยสัมพันธ์ ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และต้องอดทนต่อความยากลำบาก และเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว คุณลักษณะของครูที่ดีในยุคใหม่จึงต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เกี่ยวกับเรื่องนี้สอดคล้องกับ อมรวิรัช นาคทรพรพ (2539) ได้สรุปความคิดเกี่ยวกับครูว่า ปัจจุบันบทบาทของครูในยุคโลกาภิวัตน์ต้องเปลี่ยนแปลงไปจากการเป็น “ผู้บอกวิชา” มาเป็น “ผู้ชี้ทางแห่งความรู้” ทั้งนี้เพราะครูไม่เพียงแต่จะรู้เนื้อหาวิชา ยังต้องหุดากว้างเกี่ยวกับแหล่งวิทยาการ เพื่อที่จะสามารถชี้ช่องทางแสวงหาความรู้แก่เด็กต่อไป ครูจึงควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ครูจะต้องเป็นนักเทคโนโลยีสารสนเทศไปในตัว เข้าถึงแหล่งความรู้ใหม่ ๆ ในปัจจุบันที่ล้วนต้องอาศัยเทคโนโลยีทั้งสิ้น
2. ครูจะต้องเชี่ยวชาญภาษาอังกฤษ เพราะเป็นภาษาสากลที่จะช่วยถอดรหัสความรู้ ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็นอินเทอร์เน็ต มัลติมีเดีย หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์อื่นใด
3. ครูจะต้องติดตามความก้าวหน้าในเทคนิควิธีการสอนต่างๆ อยู่ตลอดเวลา ในอนาคตอาจมีชมรมครูอินเทอร์เน็ต ที่เปิดโอกาสให้ครูแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเทคนิคใหม่ๆ ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์
4. ครูจะต้องเป็นนักจิตวิทยาการเรียนรู้ชั้นเลิศ ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวทันความรู้และการปรับตัวกับชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์ได้ แนวคิดใหม่ๆ ในวงการจิตวิทยาการเรียนรู้ เช่นแนวคิดเกี่ยวกับ “ความฉลาดทางอารมณ์ (emotional intelligence)” เป็นต้น

คุณลักษณะของครูในยุคโลกาภิวัตน์สอดคล้องกับ อารุง จันทวานิช (2540) ที่เสนอบทบาทของครูในอนาคต ที่ เป็นความคาดหวังของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู ว่าครูจะต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอด เป็นผู้ช่วยผู้ให้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์มากกว่าการบอกให้จด ให้ทำ และต้องเป็นผู้ให้เครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เพราะความรู้จะเกิดขึ้นได้เร็วมาก เช่นความรู้ความก้าวหน้าด้านเทคนิคการสอน จะหาอ่านได้จากอินเทอร์เน็ต ดังนั้นครูไทยจะต้องเก่งภาษาอังกฤษ และครูจะต้องสามารถใช้เทคโนโลยีการสอนได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ สมพงษ์ พงษ์สุวรรณ (อ้างถึงในสรณัฐลักษณ์ แซ่มสาคร, 2537) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านสมรรถภาพทางวิชาชีพครู ในยุคโลกาภิวัตน์ว่า

1. ครูควรเป็นผู้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ เป็นผู้แสวงหาความรู้ให้ทันเหตุการณ์ เช่นอ่านหนังสือวารสาร หนังสือพิมพ์ หาความรู้ทุกด้านจากสื่อต่าง ๆ
2. ครูควรเข้าเป็นสมาชิกในวิชาชีพ หรือองค์กรที่ส่งเสริมวิชาชีพครู สมาคมการศึกษาต่าง ๆ
3. ครูควรเป็นกรรมการ เป็นผู้เสนอรายงานในที่ประชุม โดยมีส่วนร่วมอย่างมาก
4. ครูต้องรู้จักใช้เทคโนโลยี สื่อต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนใจกระบวนการกลุ่ม (group process) ใช้วิธีสอนแบบแก้ปัญหาให้มากขึ้น เน้นให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าจากสื่อต่างๆ

ทั้งนี้ยังกล่าวอีกด้วยว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู ตามมาตรา 81 ซึ่งเป็นการประกาศว่าอาชีพครู เป็น “วิชาชีพ” ดังนั้นเพื่อความ เป็นวิชาชีพ ครูควรจะต้องมีความรู้และทักษะอย่างน้อย 2 ประการ คือ 1) สามารถวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล 2) ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของเขาเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม

จากการศึกษาวิจัยและค้นคว้าของท่านพุทธทาสภิกขุ (2524), สุมณ อมรวิวัฒน์ (2536), อำไพ สุจริตกุล (2536), ท.กล้วยไม้ ณ อยุธยา (2537), ลีรพร บุญญานันท์ (2537), ไพฑูรย์ ลินลาร์ตัน (2537), ประกอบ บุปรัตน์ (2539), และสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2537) (อ้างถึงใน ดิเรก พรลีมา และคณะ, 2541) พบว่า ครูที่ดีควรมีลักษณะที่จำเป็น 3 ด้านต่อไปนี้

ด้านคุณลักษณะ

1. มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และพร้อมที่จะพัฒนาวิชาชีพของตนอยู่เสมอ
2. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียน ทั้งด้านศีลธรรม วัฒนธรรม กิจนิสัย สุขนิสัย และอุปนิสัย ตลอดจนจมีความเป็นประชาธิปไตย
3. ใฝ่รู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

4. มีความเมตตาแก่ศิษย์ และเห็นคุณค่าของศิษย์
5. มีสุขภาพสมบูรณ์
6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางวิชาการ และสามารถใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้
7. มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนและสามารถเป็นผู้นำชุมชนได้
8. สามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ภาษา และการวิจัยเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเอง
9. สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นครูแบบใหม่ในระบบสากลได้ คือ
  - 9.1 เป็นครูที่เห็นความหลากหลาย เพื่อตอบสนองต่อผู้เรียนเป็นหลัก เน้นนำผู้เรียนสามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ และสร้างสรรค์ และให้ข้อมูลสะท้อนกลับผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง
  - 9.2 รู้วิทยาการด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น เพราะการศึกษายุคใหม่เป็นการศึกษาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น
  - 9.3 เป็นครูที่ต้องไปหานักเรียนมากขึ้น เข้าเยี่ยมชุมชนได้มากขึ้น

ด้านความรู้ของครู

1. มีความรู้ในวิชาที่สอนจริง สามารถเชื่อมโยงทฤษฎีในศาสตร์ความรู้ มาสู่การปฏิบัติได้ ทั้งการปฏิบัติในระดับสากลและระดับท้องถิ่น
2. มีความรู้ด้านการวิจัย วิทยาการคอมพิวเตอร์ และภาษาเพื่อเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้
3. มีความรู้ด้านเทคนิคการสอน จิตวิทยา การวัดและประเมินผล และความสามารถประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน
4. รู้ข้อมูลข่าวสารรอบตัว และเรื่องราวในท้องถิ่น เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ได้

ด้านการถ่ายทอดความรู้

1. สามารถประยุกต์ใช้เทคนิคการสอนต่างๆ เพื่อจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียน ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงความรู้นั้น สู่การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ หรือใช้ในการเรียนรู้ต่อไป
2. สามารถอบรมบ่มนิสัยให้ผู้เรียนมีศีลธรรม วัฒนธรรม กิจนิสัย สุขนิสัย และอุปนิสัย รวมทั้งรักในความเป็นประชาธิปไตย เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข

3. สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนใฝ่รู้ และก้าวทันเทคโนโลยี ตลอดจนสามารถใช้ภาษาสื่อสารกัน ได้ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ และสามารถใช้อุปกรณ์ต่างๆ ในการแสวงหาความรู้และ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

4. สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมองกว้าง คิดไกล และมีวิจรรย์ญาณที่จะวิเคราะห์และเลือกใช้ ข่าวสารข้อมูลให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองได้ พัฒนาให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของชุมชน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาต่างๆ ในชุมชนได้

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าแม้สภาพของสังคมเปลี่ยนแปลงไป แต่ความต้องการของสังคมที่มีต่อครูที่ดีที่เป็นพื้นฐาน ยังมีความจำเป็นทุกยุคทุกสมัย และขณะเดียวกันครูยุคใหม่จะต้องมีความรู้ ความสามารถ ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ เช่นความรู้ความสามารถทาง คอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ เทคนิควิธีการแสวงหาความรู้ และการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ เรียนรู้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

4. วิชาชีพครู

ความหมายของวิชาชีพ

วิชาชีพ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า PROFESSIONAL ตามพจนานุกรม Collins Cobuild (1987) อธิบายความหมายของ วิชาชีพว่า เป็นลักษณะหนึ่งของงาน ซึ่งเป็นงานที่ผู้ทำ ต้องได้รับการฝึกฝนโดยเฉพาะ และเป็นงานที่ทำให้ผู้ประกอบการนั้นได้รับฐานะที่สูงเป็นพิเศษจาก สังคม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2531) ได้ให้ความหมายของคำว่าวิชาชีพ หมายถึง อาชีพที่ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญ

ลักษณะของวิชาชีพ

ในอดีตและปัจจุบันสังคมไทยได้ให้ความสำคัญและยกย่องอาชีพรูมาโดยตลอดว่าเป็นวิชาชีพ ชั้นสูง และบุคคลผู้ยึดอาชีพครูก็ได้รับการยกย่องว่าเป็นปูชนียบุคคล องค์การแรงงานโลกได้จัดอาชีพ ครูเข้าอยู่ในระดับวิชาชีพเช่นเดียวกับแพทย์และวิศวกร รวมทั้งอารยประเทศก็ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง (เมธี ปิลันธนาพันธ์, 2526) ทั้งนี้เพราะวิชาชีพครูมีลักษณะเข้ากับ เกณฑ์ของวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งสมาคมการศึกษา และนักวิชาการต่างๆ ได้กำหนดไว้ดังนี้

สมาคมการศึกษาแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดลักษณะของวิชาชีพไว้ว่า (Stinnett, 1976 อ้างในสมใจ จิตวารินทร์, 2533)

1. วิชาชีพนั้น รวมถึงกิจกรรมทั้งหลายที่ต้องใช้สติปัญญา
2. วิชาชีพต้องใช้ความรู้โดยตรง
3. วิชาชีพต้องมีการเตรียมการทางอาชีพ
4. วิชาชีพต้องมีการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอเพื่อความก้าวหน้า
5. วิชาชีพเป็นอาชีพตลอดชีวิต และเป็นสมาชิกถาวรตลอดไป
6. วิชาชีพสร้างมาตรฐานในตนเอง
7. วิชาชีพเป็นงานบริการที่ได้รับการยกย่องเหมือนบุคคลทั่วไปจะพึงได้รับ
8. วิชาชีพจะต้องมีความสัมพันธ์แนบแน่นเป็นองค์กรแห่งวิชาชีพ

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2535) ได้อธิบายถึงลักษณะของวิชาชีพชั้นสูงไว้ 6 ลักษณะ ดังนี้

1. วิชาชีพชั้นสูงต้องมีบริการให้แก่สังคมที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงโดยไม่ซ้ำซ้อนกัน (Social Service)
2. สมาชิกของวิชาชีพชั้นสูง จะต้องใช้วิธีการแห่งปัญญาในการให้บริการ (Intellectual Method)
3. สมาชิกของวิชาชีพชั้นสูง จะต้องได้รับการศึกษาอบรมให้มีความรู้กว้างขวาง ลึกซึ้งโดยใช้ระยะเวลายาวนานพอสมควร (Long Period of Training)
4. สมาชิกของวิชาชีพชั้นสูง จะต้องมีเสรีภาพในการใช้วิชาชีพนั้น ๆ ตามมาตรฐานของวิชาชีพ (Professional Autonomy)
5. วิชาชีพชั้นสูง จะต้องมีการจรรยาบรรณ (Professional Ethics)
6. วิชาชีพชั้นสูง จะต้องมีการสถาปนาศูนย์วิชาชีพเป็นแหล่งกลาง ในการสร้างสรรค์จรรยาบรรณมาตรฐานของวิชาชีพ (Professional Institution)

Marks and Others, 1979 (อ้างในเกศธิดา เขียวสอาด, 2539) กล่าวถึงลักษณะของวิชาชีพชั้นสูงว่า

1. ต้องมีการควบคุมเป็นพิเศษ
2. ต้องมีการเพิ่มพูนความรู้และฝึกอบรมอยู่เสมอ
3. ต้องรักษาระดับมาตรฐานอย่างสูงบุคคลที่เข้าสู่อาชีพต้องได้รับการคัดเลือกเป็นพิเศษ
4. มีจรรยาวิชาชีพอย่างเคร่งครัด

5. มีฐานะทางสังคมอยู่ในระดับสูง และได้รับค่าตอบแทนในอัตราสูง
6. ใช้ปัญญาอย่างมากในการประกอบอาชีพ
7. มีการค้นคว้าวิจัยทั้งภายในองค์กรวิชาชีพและส่วนบุคคลอยู่เสมอ
8. ใช้วิธีการแห่งปัญญาในการศึกษาค้นคว้า และเป็นเทคนิคขั้นสูง
9. มีความรับผิดชอบอย่างสูง และเป็นการให้บริการแก่สาธารณชน
10. มีความเป็นพี่เป็นน้องในหมู่อาชีพเดียวกัน
11. มีการพัฒนาในการประกอบอาชีพและมีใบรับรองวิชาชีพ

Bayles (1981) ได้วิเคราะห์ลักษณะของอาชีพที่จัดเป็นวิชาชีพชั้นสูง ว่าจะต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. อาชีพนั้นต้องได้รับการฝึกฝนหรือฝึกอบรมเป็นอย่างดี การได้รับประกาศนียบัตรจากสถาบันต่าง ๆ ถือว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานอย่างหนึ่งสำหรับอาชีพชั้นสูง
2. กระบวนการฝึกอบรมจะต้องเน้นหนักในด้านสติปัญญา ซึ่งหมายถึงว่าหลักสูตรการฝึกอบรมจะต้องมีจุดมุ่งหมาย ฝึกทักษะทางปัญญา เพื่อให้เหมาะสมกับภาระงาน
3. อาชีพนั้นจะต้องมีความสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างยิ่ง เช่นผู้ประกอบอาชีพวิศวกร แพทย์ ทนายความ และครู ฯลฯ ต้องมีบทบาทอย่างมากต่อความเป็นไปของสังคมและประเทศชาติ
4. ต้องมีใบอนุญาตประกอบอาชีพ เพราะจะเป็นเครื่องมือประกันคุณภาพในการปฏิบัติหน้าที่
5. มีการจัดตั้งองค์การของมวลสมาชิก เช่น สภานายความ สมาคมสถาปนิก แพทยสภา สภากายบาล เป็นต้น
6. ความเป็นอิสระในการดำเนินงานต่าง ๆ ของตนเอง หมายถึง การกำหนดระเบียบข้อบังคับ เพื่อประโยชน์ในการควบคุม และวางแผนพัฒนาวิชาชีพของตนให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

จากความหมายของวิชาชีพและคุณลักษณะของวิชาชีพ ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง เพราะมีลักษณะของวิชาชีพเช่นเดียวกับวิชาชีพชั้นสูงอื่น ๆ เพราะวิชาชีพครูเป็นอาชีพที่ให้บริการแก่สังคม และเป็นบริการที่จำเป็นของสังคม วิชาชีพครู ใช้วิธีการแห่งปัญญาในการประกอบวิชาชีพ มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครู มีองค์กรวิชาชีพ และเป็นอาชีพที่มีการพัฒนาอยู่เสมอ

การพัฒนาวิชาชีพครู

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2531) ได้ให้ความหมายของคำว่าพัฒนา หมายถึง ทำให้เจริญ ความเจริญ

การพัฒนาวิชาชีพครู คือการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพให้สูงขึ้น และพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งมีรูปแบบในการดำเนินการด้วยวิธีการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู การพัฒนาครู เช่น การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การศึกษาต่อ การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ รวมทั้งการส่งเสริมความมั่นคงในวิชาชีพครู ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แห่งการประกอบวิชาชีพครูและสังคมหลายประการดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมเกียรติภูมิของครูให้สมกับเป็นปฐุนีบุคคลของสังคม เป็นผู้รู้ และเป็นผู้ปฏิบัติตนดี เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป
2. ช่วยส่งเสริมให้ครูมีศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ครูตามที่สังคมปรารถนา เพื่อเป็นกำลังสำคัญของชาติในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ
3. ช่วยสร้างเสริมความมั่นคง และส่งเสริมความก้าวหน้าในการประกอบวิชาชีพครู
4. ช่วยส่งเสริมให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูทุกสังกัด ได้มีสถานภาพที่ทัดเทียมกัน เพื่อให้ครูได้มีความมั่นใจในการประกอบวิชาชีพ
5. ช่วยส่งเสริมให้ครูได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทนและสวัสดิการเพียงพอแก่การรักษา สถานภาพของครูในสังคมไทย (ธีรศักดิ์ อัครบวร, 2541)

การพัฒนาวิชาชีพครูเป็นหน้าที่ของคณาจารย์วิชาชีพครู ที่จะต้องดำเนินการให้แก่สมาชิกขององค์กร เพื่อให้วิชาชีพครูได้รับการพัฒนาอยู่เสมอ ครุสภาในฐานะที่เป็นองค์กรวิชาชีพครู ตระหนักในเรื่องของการที่จะต้องพัฒนาวิชาชีพครู จึงได้จัดทำแผนพัฒนาวิชาชีพครูของครุสภา (2535) โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ให้เป็นวิชาชีพที่มุ่งสร้างเยาวชนและประชากร ให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และมีศักยภาพ ในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าไปสู่เป้าหมายตามที่รัฐบาลกำหนดไว้
2. เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่วิชาชีพครู ในการเป็นผู้นำเพื่อพัฒนาสังคม ตลอดจนเสริมสร้างฐานะความเป็นอยู่ของครูให้มีสวัสดิภาพ มีสวัสดิการ และมีรายได้เหมาะสมแก่เกียรติศักดิ์ศรี และสถานภาพของปฐุนีบุคคลอย่างแท้จริง

3. เพื่อพัฒนางานของครูสภาให้เป็นองค์กรวิชาชีพครูที่เข้มแข็ง สามารถประสานงาน และดำเนินการพัฒนาครูและวิชาชีพครู ให้เป็นวิชาชีพที่สามารถส่งเสริมและเกื้อหนุนให้การจัดการศึกษาของชาติบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การที่ครูจะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผลผลิตที่มีคุณภาพได้นั้น ครูจะต้องพัฒนาตนเองก่อนจึงจะไปพัฒนาผู้เรียนและประเทศชาติต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ไพบูลย์ จันทยศ (2538) ที่ได้ให้ทัศนะว่า ถ้าครูไม่พัฒนาตนเองแล้ว การศึกษาของประชาชนไทย ทุกเพศ ทุกวัยที่ด้อยโอกาส และขาดโอกาสที่จะได้การศึกษาในวัยอันสมควรให้มีโอกาสได้ศึกษาต่อ ได้รับการเพิ่มพูนประสบการณ์และพัฒนาคุณภาพชีวิต ตอบสนองความต้องการของบุคคลเหล่านั้น

ดังนั้นครูจึงต้องพัฒนาตนเอง เพราะการพัฒนาตนเองของครูเป็นการฝึกฝนหรือปรับปรุงตนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น เพื่อให้ครูสามารถประกอบวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพในด้านความรู้ เทคนิควิธีการ และดำรงตนอยู่ในสังคมที่ครูเป็นสมาชิกได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้จากการสำรวจแนวความคิด และบทความของนักวิชาการ นักการศึกษา ธีรยุทธ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา (2525) ได้สรุปความสำคัญของครูไว้ดังนี้

1. ครูเป็นนักพัฒนาคน พัฒนาทั้งด้านความรู้ความสามารถที่จะเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตต่อไปได้

2. ครูเป็นผู้ชี้แนะทางความคิดให้แก่ศิษย์ รู้จักการเลือกตัดสินใจ แก้ปัญหาด้วยเหตุผล

3. ครูเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์และบุคคลทั่วไป

4. ครูเป็นตัวจักรสำคัญในการดำเนินการศึกษา อันเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา

ประเทศ

5. ครูเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการสร้างเสริมเสถียรภาพของประเทศในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครองให้มั่นคง เพราะสามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจและปลูกฝังค่านิยมอันดีงามให้แก่เยาวชนของชาติได้มากที่สุด

6. ครูเป็นผู้ช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนที่ทำงานอยู่ให้เจริญขึ้นได้ เนื่องจากรู้สภาพและปัญหาของท้องถิ่นได้ดีกว่าฝ่ายอื่น

การพัฒนาครู

จากความสำคัญของครูดังกล่าวแล้วนั้น ชี้ให้เห็นว่าครูมีบทบาทหน้าที่สำคัญหลายประการ ทั้งในด้านการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กับสามารถทำหน้าที่หรือกิจกรรมที่พึงจะกระทำได้ ซึ่งการพัฒนาตนเองของครูจึงเป็นสิ่ง

จำเป็น เพราะการพัฒนาคือการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี เจริญขึ้น การพัฒนาตนเองของครูจึงเป็นการปรับปรุงหรือฝึกตนเอง ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น เพื่อให้ครูสามารถประกอบวิชาชีพได้อย่างมีคุณภาพ และคุณภาพของครูเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะครูเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและมีบทบาทมากที่สุดที่ทำให้นักเรียนบรรลุพฤติกรรมที่พึงประสงค์

การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องของครู จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการปฏิบัติงาน เป็นแนวทางในการปรับปรุงงานที่ทำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อวิทยาการต่างๆ ก้าวหน้าอยู่ทุกขณะ มีเครื่องมือเครื่องใช้ทันสมัยเกิดขึ้น วิธีการทำงานก็ต้องให้เหมาะสมรัดกุม เพื่อรับความก้าวหน้าอยู่เสมอ ฉะนั้นการพัฒนาตนเองจึงเป็นหัวใจสำคัญของการทำงานของครู ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุนีย์ ลินธุเดชะ (2516) กล่าวว่า การพัฒนาตนเองของครูเป็นเรื่องสำคัญของวิชาชีพครู ครูจะต้องทำหน้าที่สอน อบรมแนะนำ ให้ความรู้ ข้อคิด แก่ไข ปรับปรุงเสริมสร้างให้ผู้เรียนได้บรรลุ คือ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น การพัฒนาตนเองจึงเป็นการทำให้ตนเองเป็นคนมีความรู้ ทนต่อเหตุการณ์ เป็นคนทันสมัย

การพัฒนาตนเองขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละบุคคล และการพัฒนาตนเองเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพในการทำงานให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง การปรับปรุงตนเองให้ทันต่อสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคม ไม่เพียงเฉพาะการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเท่านั้น แต่อาจศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองได้ ในเรื่องนี้ วิเชียร ทวีลาภ (2527) ได้กล่าวถึงวิธีการพัฒนาตนเอง ไว้ดังนี้

1. หาทางเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการอยู่เสมอ โดยศึกษาต่ออย่างเป็นทางการ หรืออย่างไม่เป็นทางการ
2. ศึกษาหาความรู้ในการเปลี่ยนแปลงของสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และภาวะแวดล้อม โดยการติดตาม อ่าน ฟังข่าวสารประจำวัน
3. การวิเคราะห์และประเมินตนเอง นำเอาข้อผิดพลาดของตนเองมาปรับปรุง

ในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง สมพงษ์ เกษมสิน (2523), ปรียา คงฤทธิ์ศึกษากร (2526), และบัณฑิต อินทรสิน (2526) (อ้างใน ศิริยา เพ็ชรแก้ว, 2540) ได้กล่าวไว้ตรงกันว่า การพัฒนาตนเองโดยอาศัยความตั้งใจแน่วแน่ จะก่อให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ดังนี้

1. มีความตั้งใจที่จะฝึกฝนตนเองให้ทันเหตุการณ์
2. แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเป็นแบบกันเอง
3. ศึกษาหาความรู้จากเอกสารอื่นๆ
4. ติดตามความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ภายในและภายนอกประเทศ โดยอาศัยหนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อมวลชนอื่นๆ

5. เข้าร่วมประชุมสัมมนา หรือฝึกอบรมเมื่อมีโอกาส
6. เป็นผู้นำ หรือบรรยายเป็นบางโอกาส
7. เป็นสมาชิกของสมาคมทางวิชาการหรือองค์กรที่น่าสนใจอื่นๆ
8. หาโอกาสลาศึกษา หรือดูงานทั้งในหรือนอกประเทศเป็นครั้งคราว
9. คบหาสมาคมกับผู้รู้บางท่าน
10. ให้ความสนใจตำราภาษาต่างประเทศบ้าง

สรุปได้ว่า การพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของครูให้สูงขึ้น มีวิธีการพัฒนาโดยการเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการ ศึกษาจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ หนังสือและตำรา ศึกษาจากสื่อโสตทัศน์ วิทยู โทรทัศน์ สื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ศึกษาจากผู้รู้ ผู้ชำนาญในการทำงาน ศึกษาเพิ่มเติม

นอกจากการพัฒนาตนเองของครูแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพครู หรือสถานศึกษา ยังสามารถดำเนินการพัฒนาครู เพื่อให้ครูได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ รวมทั้งปรับปรุงทัศนคติและเทคนิคต่างๆ อันจะส่งผลให้การปฏิบัติงานสัมฤทธิ์ผลหรือเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และลักษณะของการจัด หรือวิธีการจัดกิจกรรมต่างๆ ก็ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ และความต้องการหรือความจำเป็นของครู หรือสถานศึกษานั้นๆ ซึ่งมีกิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนาดังนี้ (อังกา นัยนา ชุมทรัพย์, 2536)

1. การส่งเสริมให้มีการลาศึกษาต่อ (Up-grading) เพื่อเป็นการเพิ่มวุฒิของบุคลากรให้มีความรู้ดีขึ้น หรือได้รับความรู้ใหม่ เพราะวิธีการทำงานและเครื่องมือปฏิบัติงานเปลี่ยนแปลงไป ความรู้ความสามารถอาจจะล้าสมัย หรืออาจจะใช้วิธีการใหม่ๆ ไม่เป็น การศึกษาต่อเพิ่มเติมจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและช่วยให้เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการทำงาน มีความมั่นใจในตนเอง เข้าใจจุดมุ่งหมายในการทำงานดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ พันัส หันนาคินท์ (2524) ที่กล่าวว่า การศึกษาต่อหลังจากที่บุคคลได้ทำงานมาแล้ว มีประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะทำให้ได้ประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้ว เป็นรากฐานที่เข้าใจปัญหาต่อไป และมีโอกาสที่จะใช้ความรู้ใหม่ผสมผสานกัน สร้างแนวทางที่จะปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ให้ดีขึ้นต่อไป

2. การฝึกอบรม เป็นวิธีการอย่างหนึ่งของกิจกรรมการพัฒนาบุคลากร ทั้งนักวิชาการและนักปฏิบัติการต่างยอมรับว่า วิธีการฝึกอบรมเป็นวิธีที่ดีที่สุดวิธีหนึ่ง โดยจัดขึ้นภายใต้เงื่อนไขและภาวะบางประการ สอดคล้องกับ เสรี เลิศสุชาตวนิช (2531) ที่กล่าวว่า การฝึกอบรมจะช่วยลดเวลาในการเรียนรู้ด้านความรู้ความสามารถ ความเข้าใจและการปฏิบัติงานเฉพาะอย่างได้มากกว่าการ

ศึกษาเล่าเรียน เพราะการฝึกอบรมมักจะให้ความรู้เฉพาะด้าน และใช้เวลาน้อยกว่าการศึกษา นอกจากนี้ การฝึกอบรมมีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ที่มีงานทำอยู่แล้ว การฝึกอบรมยังมีส่วนช่วยปรับพฤติกรรมและบุคลิกภาพให้ดีขึ้นและเป็นที่ยอมรับยิ่งขึ้น (ทวีป อภิสัทธี, 2536)

3. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการประชุมหารือกันเพื่อแก้ปัญหาทางภาคปฏิบัติ ในระหว่างที่มีประสบการณ์ในงานนั้นมาแล้ว และมีความสนใจจะแก้ปัญหาร่วมกัน (พนัส หันนาคินทร์, 2524) ซึ่งหากกล่าวโดยรวมการประชุมเชิงปฏิบัติการก็คือการแก้ปัญหามาตรฐานปฏิบัติ โดยมีผู้สนใจร่วมกัน

4. การสัมมนาทางวิชาการ เป็นการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นเพื่อหาข้อสรุปเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สอดคล้องกับ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527) ที่กล่าวว่าเป็นการแก้ปัญหาคือ สมาชิกมีความสนใจร่วมกัน และเพื่อการเรียนรู้และประโยชน์จากการแก้ปัญหาร่วมกัน โดยเป็นทั้งผู้รับและผู้ให้ เป็นทั้งผู้ฟังความคิดเห็นของสมาชิกหรือวิทยากร และเป็นผู้ให้ความเห็นและข้อเท็จจริงอันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาร่วมกัน

5. การเผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการ เป็นกิจกรรมพัฒนาครูอย่างหนึ่งที่ทำให้ครูได้รับความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่นการจัดทำจุลสาร วารสาร การเผยแพร่งานวิจัย หรือส่งเสริมให้ครูเขียนบทความทางวิชาการไปลงหนังสือวารสารต่างๆ รวมถึงสร้างบรรยากาศทางวิชาการให้เกิดขึ้นในหมู่ครู

การพัฒนาผู้เรียน

หลักการสำคัญของการประกอบอาชีพทุกอย่าง คือการทำให้ผลผลิตในงานอาชีพของตนมีคุณภาพสูงขึ้น การพัฒนาอาชีพจึงมักจะใช้ผลผลิตของงานในหน้าที่ เป็นเครื่องวัดความก้าวหน้าทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพของงาน คุณภาพของผู้เรียนจะเป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของครูผู้สอน เนื่องจากผลผลิตของงานในหน้าที่เป็นเครื่องแสดงออกซึ่งคุณภาพของผู้ปฏิบัติที่จะต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ความเอาใจใส่ ความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนเทคนิควิธีการที่ได้ผลดี มาประกอบการปฏิบัติงานให้บังเกิดผลผลิตที่มีคุณภาพสูงขึ้นเสมอ

อาชีพครู เป็นอาชีพที่ต้องอาศัยวิชาการในการปฏิบัติงาน ซึ่งถือว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่ต้องมีการฝึกฝน เรียนรู้ โดยอาศัยหลักการทฤษฎีหลายๆ อย่างมาผสมผสานกัน จนสามารถนำไปปฏิบัติ การเรียนการสอนได้อย่างกลมกลืน ครูที่พัฒนาวิชาชีพของตน คือครูที่พัฒนาคุณภาพนักเรียนให้สูงขึ้นเสมอ ด้วยการคิดค้นวิธีการที่ดีกว่ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในหน้าที่รับผิดชอบของตนโดย

ไม่ต้องรอคำสั่งจากใคร แต่เกิดจากการตัดสินใจ ค้นหา ปรับปรุง และประเมินผลงานด้วยตนเองเสมอ ดังนั้นครูที่มีความก้าวหน้าในวิชาชีพครู จะต้องปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู คือ ระบุปัญหาในงานอย่างชัดเจน คิดค้น แสวงหาวิธีการใหม่ๆ ที่ได้ผลดีกว่าเดิมมาใช้ในการปฏิบัติงาน และนำวิธีการที่คัดเลือกมาดีแล้วไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ปรับปรุงการปฏิบัติจนเห็นผลงาน คือ คุณภาพของผู้เรียนที่สูงขึ้นกว่าเดิม (โกวิท ประวาลพุกฤษ์, 2532) จากกระบวนการในการพัฒนาวิชาชีพครูดังกล่าวข้างต้น เป็นกระบวนการที่สอดคล้องกับกระบวนการสอนของครูที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์สำคัญในการปฏิบัติงานของครู ที่สอดคล้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู คือการค้นหาข้อบกพร่องของผู้เรียน หาวิธีการใหม่ๆ ในการพัฒนา และใช้วิธีการนั้นๆ จนเกิดผลดี และเป้าหมายสำคัญคือการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยยึดเส้นพัฒนาครูสู่ความเป็น “ครูมืออาชีพ” ดังนี้ (โกวิท ประวาลพุกฤษ์, 2541)

1. มีความเชื่อมั่นว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ถ้าครูจัดประสบการณ์ได้อย่างเหมาะสม
2. วิเคราะห์หาจุดที่จะพัฒนาผู้เรียน โดยการเปรียบเทียบความสามารถที่ควรจะเป็นและความสามารถที่เป็นอยู่ เพื่อกำหนดจุดพัฒนาผู้เรียนได้สอดคล้องและเหมาะสมกับความสามารถ
3. แสวงหา คัดเลือกการสอนด้วยวิธีที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงมากกว่าฟังและอ่านเพียงอย่างเดียว
5. ตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นระยะๆ เพื่อหาทางเร่งและปรับปรุงความก้าวหน้าของผู้เรียนอยู่เสมอ
6. นำผลงานของผู้เรียนไปเสนอในที่ประชุมต่างๆ อย่างภาคภูมิใจในผลการพัฒนา

การพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียน ให้เต็มตามศักยภาพและมีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ปัญญา จิตใจ และสังคม เป็นผู้รู้จักคิดวิเคราะห์ ใช้เหตุผลและผลเชิงวิทยาศาสตร์ มีความคิดรวบยอด รักการเรียนรู้ และสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง มีเจตคติที่ดี มีวินัย มีความรับผิดชอบและทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาตน พัฒนาอาชีพ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข บทบาทของครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้วางแผน กำหนดแนวทาง ปฏิบัติกิจกรรม ประเมินผลการปฏิบัติของผู้เรียน ชี้แนะแนวทางการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้ข้อมูลย้อนกลับเท่าที่จำเป็น เสริมแรงให้กำลังใจ จัดสถานการณ์การเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่มีความซับซ้อนเพิ่มขึ้น จนกระทั่งผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดหมายการศึกษา โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างคำตอบเอง สรุปรจากการลงมือทำเอง ครูไม่ใช้วิธีบอกคำตอบถูก และให้ผู้เรียนจำคำตอบทุกอย่าง แต่ครูจะต้องยอมรับคำตอบของผู้เรียน

แล้วมอบหมายงานเพิ่มเติมให้ผู้เรียนสรุป สร้างคำตอบใหม่ตามหลักของวิชาการนั้นๆ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามวิธีดังกล่าวข้างต้น เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดกิจกรรมการสอนที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตประจำวัน เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งมีหลักการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (Construct) ให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด (Participation) ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน และเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ (Interaction) ได้เรียนรู้กระบวนการควบคู่ไปกับคำตอบที่สรุปได้ด้วยตนเอง (Process/Product) และให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ (Application) (กรมวิชาการ, 2539) สอดคล้องกับทศนา แชมมณี (2542) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้ที่ครูจัดการเรียนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง คือครูเป็นผู้มีความรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้ เมื่อประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ปรากฏว่าผู้เรียนมักเกิดการเรียนรู้ในระดับความรู้ความจำเท่านั้น มีน้อยมากที่ได้ถึงขั้นการนำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการถ่ายทอดความรู้ของครูไม่เพียงพอที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่ต้องการได้ ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการแสวงหาแนวคิดใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้แบบการสร้างสรรค์ความรู้ (Constructivism) ซึ่งเชื่อว่าความรู้เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยตนเอง สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้ก้าวหน้าขึ้นได้เรื่อยๆ โดยอาศัยกระบวนการพัฒนาโครงสร้างความรู้ภายในของบุคคล และการรับรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว ดังนั้น ครูจึงต้องเลือกใช้วิธีสอนต่างๆ อย่างตรงจุดมุ่งหมายและสภาพการเรียนรู้ กำหนดเส้นพัฒนาวิชาที่ควรได้อย่างเป็นระบบ โดยการมีแผนพัฒนาผู้เรียนอย่างชัดเจน นำกิจกรรมไปลงมือปฏิบัติและปรับปรุงอยู่เสมอ จนผลที่เกิดกับผู้เรียนเป็นที่น่าภาคภูมิใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของนักจิตวิทยามนุษยนิยมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นความสำคัญของการให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำและมีส่วนร่วมในกิจกรรมและประสบการณ์ต่างๆ ที่จะมาซึ่งการเรียนรู้และพัฒนาตนเองที่ตามศักยภาพของตน (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2541)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) ได้กล่าวถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ว่าเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ ดังนั้นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งมีหลายประการ ดังนี้

1. กระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี ถ้าผู้เรียนมีโอกาสคิด ทำ สร้างสรรค์ โดยที่ครูช่วยจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดสื่อ และสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน
2. คำนี้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความพร้อมของร่างกายและจิตใจ และสร้างโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง
3. สาระการเรียนรู้มีความสมดุลเหมาะสมกับวัย ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน และ ความคาดหวังของสังคม ทั้งนี้ ผลการเรียนรู้จากสาระและกระบวนการ จะต้องทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดี และมีความสุขในการเรียน
4. แหล่งเรียนรู้มีหลากหลาย และเพียงพอที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ ตามความถนัด ความสนใจ
5. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร ที่ช่วยเหลือเกื้อกูล ห่วงใย มีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ เช่นการแลกเปลี่ยน ความรู้
6. ศิษย์มีความศรัทธาต่อครูผู้สอน สาระที่เรียน รวมทั้งกระบวนการที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ ใฝ่รู้และมีใจรักที่จะเรียนรู้ ทั้งนี้ ครูต้องมีความเชื่อว่าศิษย์ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้และมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน
7. สาระและกระบวนการเรียนรู้ เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวของผู้เรียน จนสามารถนำผลจากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง
8. กระบวนการเรียนรู้ มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่นๆ เช่นชุมชน ครอบครัว องค์กร ต่างๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และร่วมมือกันให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้สูงสุด

การที่สถานศึกษา และครูผู้สอนได้ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้สอดคล้องกับ มาตรา 24 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กล่าวคือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้อง จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน โดยฝึกทักษะกระบวนการคิดโดยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน ดังนั้น ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ตาม ลำดับ ดังนี้

1. การสำรวจความต้องการ
  - 1.1 คีถษารรรมชาติและกำหนดความต้องการของผู้เรียนโดยการซักถาม สังเกต สัมภาษณ์ พูดคุย หรือทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อสร้างและกระตุ้นความสนใจ
  - 1.2 สำรวจความสนใจและพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียนรายบุคคล
2. การเตรียมการ
  - 2.1 ครูต้องเตรียมคืษาสาระเนื้อหาวิชาในหลักสูตร และจุดประสงค์ของการเรียนรู้ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ว่า หลักสูตรต้องการอะไร มีจุดประสงค์ของการเรียนรู้ อย่งไร เพื่อการวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความต่อเนื่อง เชื่อมโยงกัน
  - 2.2 บูรณาการสาระการเรียนรู้แต่ละวิชาที่สัมพันธ์กันเข้าด้วยกัน เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริง
  - 2.3 ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงให้มากที่สุด
  - 2.4 ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามความสนใจและความถนัดอย่างเหมาะสม
  - 2.5 ให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ตามความถนัดและความสนใจรายบุคคล
  - 2.6 ครูต้องเตรียมแหล่งข้อมูลทั้งที่เป็นสื่อการเรียน ใบความรู้ ใบงาน และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ หรือศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่มีข้อมูลความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษา ค้นคว้าตามต้องการ
  - 2.7 ครูต้องสำรวจแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ เช่นห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ ฯลฯ เพื่อชี้แนะแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน
3. การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
  - 3.1 นำเข้าสู่บทเรียน ครูควรจัดกิจกรรมที่กระตุ้นหรือท้าทายให้ผู้เรียนเกิดความสงสัยใคร่รู้ ครูควรทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าจะสามารถช่วยเหลือเขาได้ทุกเรื่อง ครูต้องรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลเป็นอย่างดี เพื่อใช้ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนเป็นจุดกระตุ้นศักยภาพของแต่ละบุคคล และดึงดูดให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มใจ
  - 3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูเป็นบุคคลสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มุ่งจัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต โดยใช้สื่อที่หลากหลายในลักษณะขององค์รวมที่เหมาะสมกับความสามารถในการเรียนรู้และความสนใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเสนอกิจกรรม และลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน สรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทั้งสมาชิกภายในกลุ่มและ

สมาชิกระหว่างกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ การจัดการเรียนการสอนไม่จำเป็นต้องจำกัดอยู่ในเฉพาะห้องเรียนเสมอไป ครูพยายามเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียน และวัฒนธรรมชาติเพื่อผู้เรียนจะได้เคลื่อนไหวอย่างสนุกสนาน และเรียนรู้ไปพร้อมกัน

3.3 วิเคราะห์ อภิปรายผลงาน สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากกิจกรรมการเรียนรู้ ครูและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายผลที่เกิดจากกิจกรรมการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดการค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้สังเกตเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ ให้องค์ความรู้ที่ได้รับชัดเจน เป็นการเสริมแรงและกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการค้นหาคำความรู้ต่อไป

4. การประเมินผล

การประเมินผลสำเร็จของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการประเมินซึ่งมุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยครูจะต้องประเมินเกี่ยวกับพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และการทดสอบเพื่อพัฒนาและค้นหาศักยภาพ จุดเด่น จุดด้อยของผู้เรียน และตรวจสอบว่ากระบวนการเรียนรู้ได้พัฒนาผู้เรียนตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ อีกทั้งผลการเรียนของผู้เรียนจะเป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการสอนของครูด้วย ดังนั้น การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องวัดและประเมินให้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในส่วนของกระบวนการ ผลงาน ทั้งด้านความรู้ (Cognitive) ความรู้สึก (Affective) และทักษะการแสดงออกทุกด้าน (Psychomotor) และประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ซึ่งในการประเมินผลสามารถประเมินระหว่างการเรียนการสอนและประเมินสรุป (Formative and Summative Evaluation)

5. การสรุปและนำไปประยุกต์ใช้

ผู้เรียนแต่ละคนจะมองสิ่งต่างๆ อย่างเป็นองค์รวม มองอย่างเชื่อมโยง หยั่งรู้ เกิดการค้นพบตัวเองว่า มีความสามารถ มีจุดเด่น จุดด้อยทางด้านใด ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากที่ได้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้และการแสดงออกตามกระบวนการดังกล่าวข้างต้น โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะเพิ่มเติม การแลกเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ การสะท้อนความคิด การแสดงผลงาน การปรับปรุงตนเองของผู้เรียน การเคารพสิทธิผู้อื่นตลอดจนการสร้างสรรค์ใหม่ๆ ที่จะเกิดประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และการดำรงชีวิตประจำวัน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ครูจะต้องคำนึงถึงความสามารถของผู้เรียนที่แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีการพัฒนาเฉพาะของแต่ละคน ในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการพัฒนาเสริมสร้างความ

สามารถให้แตกต่างกันด้วย ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมศักยภาพ ความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับ ยูนิ ฟิพิทกุล (2524) ที่กล่าวว่า นักเรียนย่อมมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสติปัญญา อารมณ์ จิตใจ ลักษณะนิสัย ครูจะต้องจัดบทเรียนให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนจะมีความเหมาะสมกับผู้เรียนบางคนหรือบางกลุ่มเท่านั้น ซึ่งจะไม่เหมาะกับนักเรียนทั้งห้อง ดังนั้น วิธีการที่ครูจะช่วยเหลือหาทางปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องให้แก่ผู้เรียนเหล่านี้ด้วยการจัดการสอนซ่อมเสริม (วิชัย ราษฎร์ศิริ, 2522) และสอดคล้องกับที่ สมศักดิ์ ลินธุระเวชญ์ (2529) กล่าวว่า การเรียนการสอนตามหลักสูตรนั้น ผู้สอนมีหน้าที่จะต้องให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ จุดประสงค์ใดที่ประเมินแล้วยังไม่บรรลุ ก็เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนจะต้องจัดสอนซ่อมเสริมในจุดประสงค์นั้นๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุดเท่าที่มีความสามารถ และเชื่อว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ให้บรรลุตามจุดประสงค์ได้ ดังนั้น การสอนซ่อมเสริมจะบรรลุผลหรือไม่ ประเด็นสำคัญคือ ครูจะต้องทราบว่าผู้เรียนมีจุดบกพร่องในเรื่องใด เพื่อที่ครูจะต้องทราบว่าผู้เรียนมีจุดบกพร่องในเรื่องใด เพื่อที่ครูจะได้หาทางแก้ไขข้อบกพร่องนั้นได้ตรงจุด สอดคล้องกับ ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2525) ที่เสนอแนวคิดว่าคุณครูต้องรู้จักข้อบกพร่องของผู้เรียน เพราะการรู้ข้อบกพร่องของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยเหลือผู้เรียนและสามารถเสริมการเรียนของผู้เรียนได้ถูกวิธี โดยใช้วิธีศึกษาจากระเบียบนสะสม การสังเกตพฤติกรรม และการสอบถามจากครูคนเดิม หรือดูจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อรู้จุดบกพร่องของผู้เรียน จึงทำการสอนซ่อมเสริมในจุดที่บกพร่อง ถ้ามีข้อบกพร่องหลายด้าน ก็ควรแก้ไขข้อบกพร่องเหล่านั้นทีละอย่างไม่ควรแก้ไขพร้อมๆ กัน เพราะผู้เรียนจะเกิดความสับสน และควรแก้ไขในสิ่งที่ผู้เรียนบกพร่องมากที่สุดเสียก่อน (พันทิพา อุทัยสุข, 2528)

สำหรับการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน ครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาตัวผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมของผู้เรียน และรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพราะแต่ละคนมีภูมิหลังที่แตกต่างกัน มีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และทำการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อสามารถจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแต่ละบุคคลได้ และจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ดังนั้น ครูจะต้องใช้วิธีการที่หลากหลายในการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ด้วยการสังเกต สัมภาษณ์ ศึกษาเอกสาร บันทึก ฯลฯ และค้นหาข้อมูลของผู้เรียนจากแหล่งต่างๆ เช่นระเบียบนสะสม ป. 02 บัตรสุขภาพ ฯลฯ หรือจากบุคคลผู้ใกล้ชิด เช่นเพื่อน ครู ผู้ปกครอง (หน่วยศึกษานิเทศก์, 2543)

สรุปได้ว่า การพัฒนาวิชาชีพครู เป็นการพัฒนาให้ผู้ที่อยู่ในวิชาชีพมีความเจริญงอกงามในอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาตนเอง หรือการพัฒนาผู้เรียน ล้วนแต่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการ

พัฒนาวิชาชีพทั้งสิ้น ดังนั้น การพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ให้มีมาตรฐานในวิชาชีพ จึงเป็นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งที่ผู้มีหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครูให้มีมาตรฐานในระดับสูง หรืออย่างน้อยก็ไม่ต่ำกว่าที่สังคมหรือผู้รับบริการคาดหวัง และจะต้องดำเนินการให้ครูได้รับการพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอ ให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความรอบรู้ ทันต่อเหตุการณ์อยู่ตลอดเวลา การที่ครูปฏิบัติตนและปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ และมีคุณภาพอยู่ในระดับสูง จะเป็นหลักประกันประการหนึ่งที่สามารถสร้างความมั่นใจในคุณภาพของการศึกษาให้กับสังคมได้

5. มาตรฐานวิชาชีพครู

ความหมายของ “มาตรฐาน” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2531) หมายถึง สิ่งที่อยู่เป็นหลักเกณฑ์สำหรับเทียบ สิ่งที่อยู่เอาเป็นหลักสำหรับเทียบกำหนด

มาตรฐาน (Standard) คือ กฎที่ยอมรับกัน หรือกฎที่สร้างขึ้นมา หรือแบบจำลองที่ถูกสร้างขึ้น โดยอำนาจประเพณี หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เครื่องมือชนิดหนึ่งที่สร้างขึ้นมา เพื่อช่วยในการควบคุม การวัด การเปรียบเทียบ การตรวจสอบในผลงาน การปฏิบัติงานและวิธีดำเนินงาน (สุริย์ สุเมธินฤมิตร, 2539)

กองมาตรฐานวิชาชีพครู สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงมาตรฐานวิชาชีพครู ว่าหมายถึง สิ่งที่อยู่เป็นหลักเกณฑ์ในการเทียบ หรือกำหนดเกี่ยวกับวิชาชีพครู

สุริย์ สุเมธินฤมิตร (2539) ได้เสนอแนวคิดว่าจุดประสงค์ของการกำหนดมาตรฐาน คือ

1. เพื่ออธิบายลักษณะของผลิตผล กระบวนการและกิจกรรมซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการควบคุม
2. เพื่อกำหนดความแน่นอนของงาน หรือกำหนดเป้าหมาย เพื่อความก้าวหน้าในการดำเนินงาน
3. เพื่อสร้างความกลมกลืน เป็นสิ่งหนึ่งสิ่งเดียวกัน ของผลิตผล กระบวนการ และวิธีการ
4. เพื่อส่งเสริมวิจัยและการควบคุม การปรับปรุง และการประสานงานในการบริหาร
5. เพื่อส่งเสริมความเข้าใจที่ดีต่อกันระหว่างหัวหน้างานกับผู้ปฏิบัติงาน
6. เพื่อลดความขัดแย้งในการทำงาน เพราะการขาดมาตรฐานทำให้ไม่สามารถตัดสินได้ว่างานที่ต้องการวัดมีส่วนดี หรือส่วนเสียอย่างไร

7. เพื่อลดค่าใช้จ่ายและควบคุมการใช้จ่าย
8. เพื่อให้การวัด การเปรียบเทียบ เกิดประสิทธิผลในทุก ๆ ขั้นตอนของการทำงาน
9. เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงาน
10. เพื่อแสดงระดับของการปฏิบัติงาน รวมทั้งการพิจารณาในด้านความเร็ว ความถูกต้อง ประสิทธิภาพ ความประพฤติ

มาตรฐานวิชาชีพ จะเริ่มจากผู้ประกอบวิชาชีพเดียวกัน มารวมกัน เมื่อมีสมาชิกเพิ่มขึ้นจึงจำเป็นต้องมีกติกา หรือกฎเกณฑ์ ซึ่งเป็นความพยายามที่จะรักษามาตรฐานวิชาชีพของตนไว้ ดังนั้น วิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วย วิชาชีพครู ครู และองค์กรวิชาชีพครู ก็มีความพยายามที่จะให้มีและรักษามาตรฐานในการประกอบวิชาชีพเช่นกัน ดังนั้น มาตรฐานวิชาชีพครู จึงเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในการประกอบวิชาชีพครู ซึ่งครูใช้เป็นเกณฑ์ในการปฏิบัติงาน

มาตรฐานวิชาชีพครูมีลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนการสอน และมีความแตกต่างจากลักษณะของการประกอบอาชีพอื่น ทั้งนี้ มาตรฐานวิชาชีพครูจะเป็นหลักเกณฑ์ การปฏิบัติงานของครู เพื่อนำไปสู่การพัฒนาครู การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาเด็ก พัฒนาสังคมและประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า มาตรฐานวิชาชีพครูจึงทำให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง และสังคมมีความเชื่อมั่นต่อการประกอบวิชาชีพครู ว่าผู้เรียนจะได้รับการบริการด้านการเรียนการสอน อย่างมีมาตรฐานและมีคุณภาพ (จักรพรรดิ วัฒนา, 2543)

ดร. ก่อ สวัสดิพาณิชย์ ได้กล่าวในพิธีเปิดการประชุมสัมมนาสมาคมวิชาชีพครู ครั้งที่ 6 เรื่อง มาตรฐานกับวิชาชีพ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2526) สรุปได้ว่า มาตรฐานวิชาชีพ มีลักษณะสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ

1. มาตรฐานด้านคุณสมบัติของผู้เข้าสู่วิชาชีพ สำหรับผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูอย่างน้อยควรต้องจบปริญญาตรี
2. มาตรฐานด้านการปฏิบัติของวิชาชีพ สำหรับผู้ที่ประกอบวิชาชีพครู จะต้องทำการสอนได้อย่างมีคุณภาพ คือเป็นครูได้อย่างมีคุณภาพ
3. มาตรฐานด้านคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับผู้ที่ประกอบวิชาชีพครู จะต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครู ตามที่องค์กรวิชาชีพครูกำหนด

ดังนั้น ผู้ที่ประกอบวิชาชีพครู หรือผู้ที่กำลังจะเข้าสู่วิชาชีพครู จะต้องมีความรู้และปฏิบัติ ตามมาตรฐานวิชาชีพ ประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ประการคือ (ยุทธชัย อุตมา, 2543)

มาตรฐานด้านความรู้ ต้องมีวุฒิการศึกษาอย่างต่ำปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษา หรือสาขาวิชาชีพอื่นที่ผ่านการอบรมหลักสูตรวิชาชีพครูและการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูตามที่องค์กรวิชาชีพ กำหนด

มาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน ครูจะต้องปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537

มาตรฐานการปฏิบัติตน ครูจะต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู พ.ศ. 2539 และตามที่องค์กรวิชาชีพครูกำหนด

สรุปได้ว่า คุณภาพ และมาตรฐานเป็นหัวใจของการปฏิบัติงาน และการประกอบวิชาชีพครู ดังนั้น การสร้างคุณภาพมาตรฐานการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน “ครู” จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญ ที่สุด และการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู หรือการปฏิรูปครู ตามแนวทางของการปฏิรูปการศึกษา จึงเป็นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่ง ที่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครูให้มีมาตรฐาน ในระดับสูง หรืออย่างน้อยก็ไม่ต่ำกว่าที่สังคมหรือผู้รับบริการคาดหวัง ดังนั้น การที่ครูปฏิบัติตน และปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู และมีคุณภาพอยู่ในระดับสูง จึงเป็นหลักประกันอย่างหนึ่ง ที่สามารถสร้างความมั่นใจในคุณภาพของการศึกษาได้ประการหนึ่ง

6. เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

คุรุสภาซึ่งเป็นสภาในกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะองค์กรส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 ปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ เพื่อการส่งเสริมและพัฒนา วิชาชีพครู โดยมีหน้าที่หลักคืองานพัฒนาวิชาชีพ ดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครูด้วยมาตรการต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาวิชาชีพครูของคุรุสภา เพื่อให้ครูมีประสิทธิภาพ คุณภาพและมีศักยภาพ ในการประกอบวิชาชีพครู ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2533 ประกอบด้วย เกณฑ์ 4 ด้าน คือ รอบรู้ สอนดี มีคุณธรรมจรรยาบรรณ มุ่งมั่นพัฒนา และได้เผยแพร่ เกณฑ์ดังกล่าวไปยังครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ เนื่องจากเกณฑ์ดังกล่าวมี ลักษณะเป็นนามธรรม ยากแก่การปฏิบัติและการประเมิน จึงไม่มีความก้าวหน้าในการปฏิบัติตาม เกณฑ์เท่าที่ควร

ในปีพ.ศ. 2537 ครูสภาได้พัฒนาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จากเดิม 4 ด้าน เป็น 11 ข้อ เกณฑ์มาตรฐานนี้มีเนื้อหาครอบคลุมเกณฑ์เดิม สามารถปฏิบัติและประเมินพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของครูได้ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ครูผลักดันจากคุณภาพภายในตัวครู เกณฑ์มาตรฐานทั้ง 11 ข้อนี้ กำหนดขึ้นบนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่า เด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ครูจึงต้องคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูสามารถเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ เมื่อสอนไปแล้วครูสามารถตรวจสอบแก้ไขปรับปรุง และชื่นชมต่อความสำเร็จของผู้เรียน

เกณฑ์มาตรฐานทั้ง 11 ข้อนี้ เป็นเกณฑ์ของการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานในหน้าที่ของครู เพื่อประกันคุณภาพการทำงานและการเป็นครู เกณฑ์แต่ละข้อมีคำอธิบาย และมีระดับคุณภาพ โดยกำหนดไว้เป็น 3 ระดับ ครูและผู้บริหารการศึกษาสามารถนำเกณฑ์ไปปฏิบัติได้ทันที

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้พิจารณาเห็นว่า ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างและพัฒนานักเรียน นักศึกษา โดยรอบด้าน ทั้งในด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ซึ่งจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ของประเทศชาติโดยรวม ดังนั้น ครูนอกจากต้องมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพแล้ว ยังต้องมีความศรัทธาในอาชีพครู มีความรัก มีความหวังดี มีน้ำใจ มีความเมตตากรุณา เป็นที่พึ่งและประพடுத்தตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ ตลอดจนพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ จึงได้ประกาศให้มีเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของกระทรวงศึกษาธิการ โดยให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2539 เป็นต้นไป และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานในหน้าที่ของข้าราชการครูในสังกัด ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู รวมทั้งให้มีการนำเอาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูไปเป็นแนวทางส่วนหนึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติงานและการพัฒนาข้าราชการครูด้วย (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2540) เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูดังกล่าว ประกอบด้วย

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ

การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู หมายถึง การศึกษา ค้นคว้า เพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงาน หรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การสัมมนา และการประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน

การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน หมายถึง การเลือกอย่างชาญฉลาด ด้วยความรัก และหวังดีต่อผู้เรียน ดังนั้น ในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมอื่น ๆ ครูต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครู ที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหา ความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ได้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการ ด้านต่างๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

การพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ ปรับปรุง หรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอน หรือเตรียมการสอนในลักษณะอื่น ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้น ผลิตเลือกใช้ ปรับปรุง เครื่องมืออุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน

การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวร หมายถึง การจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ ตามสภาพความแตกต่างของบุคคล ด้วยการใช้ปฏิบัติจริง

และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีระบบ

การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ หมายถึง การรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสาเหตุ ปัจจัย และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครูนำเสนอรายงานการปฏิบัติ ในรายละเอียด ดังนี้

1. ปัญหาความต้องการของนักเรียนที่ต้องการได้รับการพัฒนา และเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน
2. เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และขั้นตอนวิธีการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมนั้นๆ
3. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนด ที่เกิดกับผู้เรียน
4. ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี หมายถึง การแสดงออก การประพฤติและปฏิบัติ ในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอ ที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธา และถือเป็นแบบอย่าง

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาและร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน

การร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน หมายถึงการตระหนักในความสำคัญรับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชน และร่วมมือปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา ให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกัน และปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสาร ในการพัฒนา

การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง การค้นหา สังเกต จดจำ และรวบรวมข้อมูลข่าวสาร ตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหา พัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เตือนใจ เมฆประยูร (2519) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนประถมศึกษา และผู้ปกครอง เกี่ยวกับหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ด้านความรู้ ครูควรมีความรู้เกี่ยวกับการร้องเพลงไทยเดิม รู้พื้นฐานครอบครัวเด็ก และรู้ระเบียบวิธีการวัดผล
2. ด้านทักษะในการสอน ครูควรมีทักษะในการสร้างบรรยากาศแบบเป็นกันเอง ใช้ภาษาในการสื่อความหมายได้เหมาะสม มีวิธีการแก้ปัญหาอย่างชาญฉลาด
3. ด้านเจตคติของครู ครูควรมีความยุติธรรม รู้กาลเทศะ ไม่ชอบบอขายมุข รู้จักควบคุมอารมณ์ และชอบสอน
4. ด้านหน้าที่และการงาน ครูควรเป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียน จัดและเก็บอุปกรณ์ เอกสารเข้าเป็นหมวดหมู่และเข้าร่วมกิจกรรม

มาถนพ ภาษิตวิไลธรรม (2520) ได้ศึกษาสมรรถภาพของครูประถมศึกษาที่สังคมต้องการ จากกลุ่มครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้บริหารการศึกษา เกี่ยวกับสมรรถภาพของครูประถมศึกษา

5 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านการแนะแนวและการปกครองชั้นเรียน ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านการเป็นผู้นำ ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการสอน ครูต้องเตรียมการสอน รู้เทคนิคการสอน รู้จักการทำและใช้อุปกรณ์การสอน รู้จักการวัดและประเมินผล
2. ด้านวิชาการ ครูต้องมีความรู้ทั้งวิชาสามัญ วิชาชีพ วิชาพิเศษ และความรู้ทั่วไป
3. ด้านการแนะแนว และการปกครองชั้นเรียน ครูต้องกระตุ้นนักเรียนให้ช่วยตนเอง ลงโทษนักเรียนอย่างยุติธรรม เข้าใจในวิถีประชาธิปไตยและรู้จักควบคุมส่งเสริมนักเรียน
4. ด้านมนุษยสัมพันธ์ ครูจะต้องให้ความสัมพันธ์กับนักเรียน กับครู และชุมชน
5. ด้านการเป็นผู้นำ ครูจะต้องกล้าแสดงความคิดเห็น มีความเป็นผู้นำที่สามารถวินิจฉัยเรื่องต่าง ๆ มีความรับผิดชอบ มีความริเริ่ม และมีศรัทธาต่ออาชีพครู

วิวัฒน์ นันทะ (2525) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการและปัญหาในการพัฒนาบุคลากรครูประจำการของผู้บริหารการศึกษา และครูประจำการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ทั้งผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการมีความต้องการในการพัฒนาบุคลากรประจำการอยู่ในระดับสูง คือ จะต้องปรับปรุงจัดทำให้เพียงพอเหมาะสมยิ่งขึ้น และมีข้อเสนอแนะคือ ผู้บริหารการศึกษาในระดับจังหวัดและอำเภอที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ควรมองเห็นความสำคัญให้ความสนใจในเรื่องการพัฒนาบุคลากรครูให้มากขึ้น ควรจะได้มีการติดต่อประสานงานร่วมมือกันกำหนดนโยบายและวางแผนให้รัดกุมและประหยัด กิจกรรมหรือโปรแกรมที่จัดในการพัฒนาบุคลากร ครูประจำการควรจะต้องเลือกให้เหมาะสมกับสภาพความจำเป็นและความต้องการของครูด้วย รวมทั้งการจัดสวัสดิการให้แก่ครูเพื่อให้ครูได้มีขวัญและกำลังใจในการทำงานและพร้อมที่จะพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

กัญญา เดชาวิวัฒน์สกุล (2527) ได้ทำการศึกษาปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน ตามความคิดเห็นของตนเอง พบว่า ครูผู้สอนมีปัญหาในการสอน มีความต้องการพัฒนาการสอนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการสอน การผลิตและการใช้สื่อการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

ประสงค์ พิมล (2530) ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่าการใช้สื่อการสอนของครูนั้น ประสบปัญหาคือ ครูไม่มีเวลาในการเตรียมสื่อการสอนในชั้นเรียน มี

นักเรียนหมกไม่เหมาะในการใช้สื่อ สื่อการสอนในโรงเรียนมีน้อยไม่เพียงพอ และการเลือกสื่อให้ตรงจุดมุ่งหมายในการสอนหาได้ยาก

ศรีสมร พุ่มสะอาด (2530) ได้ทำการศึกษาคุณภาพครูประถมศึกษา จากความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ และครูประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพครูประถมศึกษา มี 6 ด้าน คือความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรม และจริยธรรม อุทิศการณและวิญญานครู การพัฒนาชุมชน วินัยและบุคลิกภาพของครู
2. คุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพของครูประถมศึกษา ออกเป็นกลุ่มที่มีคุณภาพสูง และคุณภาพต่ำกว่า มี 4 ด้าน คือ ความรู้ในวิชาชีพครู คุณธรรมและจริยธรรม วินัยและการพัฒนาชุมชน
3. ปัจจัยที่มีแนวโน้มเกี่ยวข้องกับการที่ครูประถมศึกษามีคุณภาพต่ำ คือ
  - 3.1 สถานภาพส่วนตัวของครู ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน สุขภาพ จำนวนสมาชิกที่ต้องรับผิดชอบ และรายได้รายจ่าย
  - 3.2 สภาพการปฏิบัติงาน ได้แก่ การบริการ การเฝ้าหาความรู้ และการอบรมสัมมนา

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2532) ทำการวิจัย เรื่อง การสำรวจสภาพการปฏิบัติงานของครูเพื่อทราบสภาพการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เทศบาล กรุงเทพมหานคร ทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า

1. ลักษณะงานของครู มี 3 ประเภท คือ งานสอน งานสนับสนุนการสอน และงานอื่น ๆ
2. วิธีการทำงานของครู ได้แก่ การตรงต่อเวลาทั้งเข้าสอนและเลิกสอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน การเสนอแนวทางการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันแก่เด็ก การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างสมเหตุสมผล การบริหารเวลาได้อย่างเหมาะสม การนำเข้าสูบทเรียน การใช้เทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ การปฏิบัติทุกด้านอยู่ในระดับมาก ถึงมากที่สุด
3. ความพอใจในผลงาน ผลงานที่ครูมีความภูมิใจ เป็นด้านการสอน การอบรมเด็กให้ปฏิบัติตนเป็นคนดี เทคนิควิธีสอนที่ใช้เป็นของจริง การสาธิต การใช้แบบเรียนสำเร็จรูป การใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ผลงานที่สร้างชื่อเสียง เป็นการปฏิบัติงานของครูจนได้เป็นครูดีเด่น การผลิตสื่อตำรา ผลงานศิลปะ การเป็นวิทยากร

4. ความต้องการของครู เป็นความต้องการในการพัฒนางานและพัฒนาวิชาชีพครูซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

ชลายุทธ์ ครูทเมือง (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทหน้าที่ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี โดยศึกษาจากบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติจริง ผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติต่อตนเองและนักเรียน มีการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง และต่อชุมชน มีการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อย ซึ่งบทบาทต่อตนเอง ในด้านสุขภาพทางกายมีการปฏิบัติจริงมากที่สุด ด้านความรู้และวิชาการปฏิบัติจริงน้อยที่สุด บทบาทและหน้าที่ต่อนักเรียน พบว่ามีการให้บริการด้านสุขอนามัยแก่นักเรียนมากที่สุด ส่วนการฝึกอาชีพให้กับนักเรียนปฏิบัติจริงน้อยที่สุด และบทบาทต่อสังคม ด้านการเป็นผู้นำของชุมชนครูประถมศึกษาได้ปฏิบัติจริงมากที่สุด ส่วนด้านการสอนประชาชน ปฏิบัติจริงน้อยที่สุด

สำหรับบทบาทและหน้าที่ที่ของครูประถมศึกษาตามที่ประชาชนคาดหวัง พบว่าในทุกๆ ด้านมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก ในด้านบทบาทต่อตนเองคาดหวังด้านสุขภาพจิตมากที่สุด ด้านความรู้และวิชาการคาดหวังน้อยที่สุด บทบาทต่อนักเรียนคาดหวังด้านการอบรมศีลธรรมจรรยามากที่สุด ด้านการแนะแนวช่วยเหลือนักเรียนคาดหวังน้อยที่สุด และบทบาทต่อสังคม คาดหวังด้านการเป็นผู้นำของชุมชนมากที่สุด ด้านการให้คำปรึกษาหรือแก่ประชาชนได้รับการคาดหวังน้อยที่สุด

ผลการวิจัยคุณลักษณะของครูประถมศึกษาที่ดีตามความคาดหวังของประชาชน พบว่า

1. มีความภูมิใจในอาชีพครู
2. มีความรับผิดชอบต่องาน
3. เป็นตัวอย่างที่ดี
4. มีอารมณ์ดี ร่าเริง แจ่มใส
5. มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์
6. มีความตั้งใจในการสอน
7. รับผิดชอบต่อนักเรียน
8. มีระเบียบวินัย
9. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
10. มีความเป็นผู้นำ
11. เข้าร่วมเป็นกรรมการของชุมชน
12. มีมนุษยสัมพันธ์

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2535) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูยังยึดบทบาทเดิม ไม่ยอมรับวิธีการสอนแบบใหม่ และไม่สนใจที่จรรยาบรรณและเทคโนโลยีทางการศึกษามาประกอบการสอนของตน มุ่งสอนเฉพาะเนื้อหา เทคนิควิธีสอน/กิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่ใช้มากที่สุด คือ การบรรยาย การตั้งปัญหาและคำถาม การศึกษาค้นคว้ารายงาน ครูไม่มีทักษะทางด้านการวัดและประเมินผลการเรียนเพียงพอ ไม่เข้าใจเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติและไม่สามารถสร้างเครื่องมือวัดผลให้ครอบคลุมเนื้อหาและมีคุณภาพได้ตรงตามที่ต้องการ

ทัศนาศรี ประสานตรี (2536, อ้างในกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2537) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการสอนของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เฉพาะกรณีในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม พบว่าพฤติกรรมการสอนของครูส่วนใหญ่ยังไม่เป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนด กล่าวคือ ไม่เตรียมการสอน ไม่มีการนำเข้าสู่บทเรียน ไม่เน้นกระบวนการเรียนรู้ การสอนที่สอดแทรกคุณธรรมปลูกฝังค่านิยมและเจตคติต่างๆ มีน้อย ยึดครูเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิคการสอนแบบบรรยายเป็นหลัก มีการสรุปบทเรียนเป็นส่วนน้อย มีการใช้สื่อที่เป็นแบบฝึกหัดมาก ไม่มีการประเมินผลก่อนเรียน การประเมินผลระหว่างภาคเรียน หรือการประเมินผลผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ไม่ได้ประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนของนักเรียน ส่วนการประเมินผลปลายภาคเรียนมีการประเมินหลังจากที่ครูสอนจบทุกกิจกรรมในแต่ละภาคเรียนแล้ว

สุวิทย์ มุกดาภิรมย์ (2538) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการเตรียมการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและดำเนินการสอนตามแผนการสอนครบทุกขั้นตอน มีการใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อสร้างความสนใจได้เหมาะสมกับวัยและความต้องการของผู้เรียน ครูมีการพูดจาสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นกันเอง ให้กำลังใจแก่ผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน แต่มีการสอนตามแนวกระบวนการต่างๆ อยู่ในระดับน้อย

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เห็นได้ว่า การศึกษาและวิจัยส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของครู ในด้านคุณภาพของครู ลักษณะงาน และวิธีการทำงานของครู สมรรถภาพของครูในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ การใช้สื่อการเรียนการสอน ซึ่งพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว ยังไม่มีงานวิจัยใดที่ศึกษาการปฏิบัติงานของครู โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ข้าราชการครูในทุกสังกัด ยึดถือเป็นหลักในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของครู เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาและวิจัย จึงทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อนำผลของการวิจัย ไปพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพให้สูงขึ้น และเพื่อเป็นข้อมูลของหน่วยงานที่มีหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู ได้ใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครูให้ได้คุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู และในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีการ ดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งรายละเอียดประกอบด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ปฏิบัติงาน อยู่จริงในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2543 จำนวน 38 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 1,931 คน (สำนักงาน การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร, 2543)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของเครจซี่ และมอร์แกน (KREJCIE AND MORGAN, 1970) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 325 คน การ เลือกลุ่มตัวอย่างพิจารณาจากสัดส่วนของครูในแต่ละโรงเรียน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายได้จำนวน กลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนตามรายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 จำนวนครูทั้งหมดและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียน	จำนวนครูทั้งหมด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
พญาไท	106	18
โมสิตสโมสร	48	8
ราชวินิต	121	20
วัดโบสถ์	32	5
วัดโสมนัส	31	5
วัดอมรินทราราม	64	11
อนุบาลวัดปรีณายก	67	11
บางบัว (เฟ่งตั้งตรงจิตวิทยาการ)	88	15
วัดใหม่ช่องลม	21	4
พิบูลอุปถัมภ์	65	11
วัดอุทัยธาราม	26	4
อนุบาลพิบูลเวศม์	83	14
อนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งอุปถัมภ์)	70	12
พระยาประเสริฐสุนทราศรัย (กระจ่าง สิงหเสนี)	68	11
ไทยรัฐวิทยา 75	22	4
วัดพลับพลาชัย	61	10
ประถมทวีธาภิเศก	44	7
มหาวิธานวัตร	22	4
วัดชนะสงคราม	21	4
วัดชัยชนะสงคราม	15	3
วัดประยุรวงศาวาส	57	10
วัดเวตวันธรรมาวาส	80	13
พระตำหนักสวนกุหลาบ	46	8
ราชวินิตประถมบางแค	66	11
วัดเจ้ามูล	22	4

ตารางที่ 1 (ต่อ)

โรงเรียน	จำนวนครูทั้งหมด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
วัดช่างเหล็ก	18	3
วัดหนัง	77	13
วัดนาครุฑ	17	3
วัดหงส์รัตนาราม	33	6
อนุบาลวัดนางนอง	64	11
วัดสังข์กระจาย (แจ่มวิชาสอน)	16	3
ทุ่งมหาเมฆ	67	11
ดาราคาม	56	9
บ้านหนองบอน (นัยนานนท์อนุสรณ์)	56	9
ประถมนนทรี	55	9
สายน้ำทิพย์	62	10
วัดदान	18	3
วัดมหาบุศย์ (พิทักษ์ถาวรคุณ)	46	8
รวม	1,931	325

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (QUESTIONNAIRE) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบของ เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 จำนวน 11 มาตรฐาน แบบสอบถามในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List)

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537
2. สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามตามกรอบเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2537 เพื่อสอบถามการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ทั้ง 11 มาตรฐาน โดยให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดและขอบเขตของการวิจัย
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบ และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอนี้
4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงในเนื้อหา ความครอบคลุมในเนื้อหาสาระของข้อคำถามในแต่ละมาตรฐาน และความถูกต้องของภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้งหนึ่ง เพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือในการวิจัย
6. จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และส่งไปถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
2. ขอหนังสือจากสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามในการวิจัย ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด จำนวน 38 โรงเรียน
3. ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถาม จำนวน 325 ฉบับ โดยทางไปรษณีย์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 38 โรงเรียน และเมื่อตอบแบบสอบถามแล้วให้จัดส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ โดยใช้ซองที่ผู้วิจัยติดแสตมป์เรียบร้อยแล้ว ซึ่งได้จัดส่งไปให้พร้อมกับแบบสอบถามการวิจัย

ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนและมีความสมบูรณ์ เป็นจำนวน 309 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.08

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง ดังรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ใช้สูตรที่คำนวณหาค่าร้อยละ

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบ} \times 100}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}}$$

(ประกอบ กรรณสูต, 2542)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้เป็นการเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวนทั้งสิ้น 309 คน การวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย เรียงตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ใช้การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ตามตารางที่ 2

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ใช้การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ตามตารางที่ 3 - 13

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 ข้อมูลแสดงสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
1	เพศ		
	1.1 ชาย	13	4.21
	1.2 หญิง	296	95.79
2	อายุ		
	2.1 ต่ำกว่า 26 ปี	2	0.65
	2.2 26 - 30 ปี	3	0.97
	2.3 31 - 35 ปี	7	2.26
	2.4 36 - 40 ปี	24	7.77
	2.5 41ปี ขึ้นไป	273	88.35
3	วุฒิการศึกษา		
	3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	7	2.27
	3.2 ปริญญาตรี	274	88.67
	3.3 ปริญญาโท	28	9.06
4	ประสบการณ์ในการทำงาน		
	4.1 ต่ำกว่า 6 ปี	5	1.62
	4.2 6 - 10 ปี	9	2.91
	4.3 11 - 15 ปี	15	4.85
	4.4 16 - 20 ปี	46	14.89
	4.5 21 ปี ขึ้นไป	234	75.73

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
5	ระดับชั้นที่สอน		
	5.1 ก่อนประถมศึกษา	27	8.74
	5.2 ประถมศึกษาปีที่ 1	53	17.15
	5.3 ประถมศึกษาปีที่ 2	52	16.83
	5.4 ประถมศึกษาปีที่ 3	41	13.27
	5.5 ประถมศึกษาปีที่ 4	48	15.53
	5.6 ประถมศึกษาปีที่ 5	42	13.59
	5.7 ประถมศึกษาปีที่ 6	46	14.89

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ปรากฏผลดังนี้

1. เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 95.79 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 4.21

2. อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 88.35 รองลงมาคืออายุระหว่าง 36 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.77 อายุระหว่าง 31 - 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.26 อายุระหว่าง 16 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 0.97 และอายุต่ำกว่า 26 ปี คิดเป็นร้อยละ 0.65

3. วุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 88.67 รองลงมาคือปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 9.06 และต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 2.27

4. ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 21 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 75.73 รองลงมาคือระหว่าง 16 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.89 ระหว่าง 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.85 ระหว่าง 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.91 และต่ำกว่า 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.62

5. ระดับชั้นที่สอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 17.15 รองลงมา คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 16.83 ประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 15.53 ประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 14.89 ประถมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 13.59 ประถมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 13.27 และระดับก่อนประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 8.74

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

ตารางที่ 3 ข้อมูลแสดงการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

เกณฑ์มาตรฐานที่ 1 : ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
1	การศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับวิชาการ/วิชาชีพครู		
	ไม่ได้ศึกษา ค้นคว้า	-	-
	ศึกษา ค้นคว้า โดยวิธี	309	100.00
	1.1 ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	267	86.41
	1.2 ฝึกอบรม ประชุมทางวิชาการ สัมมนา	283	91.59
	1.3 ศึกษาดูงาน	198	64.08
	1.4 แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น	260	84.14
	1.5 สอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ	204	66.02
2	การมีบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพ		
	ไม่มีบทบาท	18	5.83
	มีบทบาท โดยวิธี	291	94.17
	2.1 เป็นสมาชิกของสมาคม ชมรมทางวิชาชีพครู	107	36.77
	2.2 เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการทุกครั้งที่มีโอกาส	262	90.03
	2.3 มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการ/วิชาชีพ	148	50.86
	2.4 เผยแพร่ผลการวิจัยของตนให้ผู้ร่วมวิชาชีพนำไปใช้	57	19.59
	2.5 เป็นผู้ดำเนินการหรือจัดการประชุม สัมมนาทางวิชาการ	19	6.53
	2.6 จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ	59	20.27

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
2.7	เป็นวิทยากรในการจัดประชุมสัมมนา กิจกรรมทางวิชาการ/วิชาชีพ	41	14.09
2.8	เป็นกรรมการ อนุกรรมการหรือคณะทำงาน ของสมาคม ชมรม หรือองค์กรวิชาชีพครู	39	13.40
3	การจัดทำและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ		
3.1	การจัดทำผลงานทางวิชาการ		
	ไม่ได้จัดทำ	80	25.89
	จัดทำ โดยวิธี	229	74.11
3.1.1	เขียนเป็นบทความทางวิชาการ	19	8.30
3.1.2	จัดทำเป็นหนังสือประกอบการเรียน	77	33.62
3.1.3	สร้างสื่อการเรียนการสอน	197	86.03
3.1.4	ทำการวิจัยในชั้นเรียน	96	41.92
3.2	การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ		
	ไม่ได้เผยแพร่	125	40.45
	เผยแพร่ โดยวิธี	184	59.55
3.2.1	จัดทำเป็นเอกสาร	98	53.26
3.2.2	จัดประชุมวิชาการ	15	8.15
3.2.3	จัดอบรมให้นำไปใช้	33	17.93
3.2.4	ฝึกปฏิบัติจริง	128	69.57

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เกณฑ์มาตรฐาน
ที่ 1 ปรากฏผลดังนี้

1. การศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับวิชาการ/วิชาชีพครู พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามศึกษา ค้นคว้า คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่ศึกษา หาความรู้ โดยการฝึกอบรม ประชุมทางวิชาการ สัมมนา คิดเป็นร้อยละ 91.59 รองลงมาคือ ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คิดเป็นร้อยละ 86.41 แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 84.14 สอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ คิดเป็นร้อยละ 66.02 และศึกษาดูงาน คิดเป็นร้อยละ 64.08

2. การมีบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 94.17 ไม่มีบทบาท คิดเป็นร้อยละ 5.83 การมีบทบาทส่วนใหญ่ คือการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการทุกครั้งที่มีโอกาส คิดเป็นร้อยละ 90.03 รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการ/วิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 50.86 เป็นสมาชิกของสมาคม ชมรมทางวิชาชีพครู คิดเป็นร้อยละ 36.77 จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ คิดเป็น ร้อยละ 20.27 เผยแพร่ผลการวิจัยของตนให้ผู้ร่วมวิชาชีพนำไปใช้ คิดเป็นร้อยละ 19.59 เป็นวิทยากรในการจัดประชุมสัมมนา กิจกรรมทางวิชาการ/วิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 14.09 และเป็น กรรมการ อนุกรรมการหรือคณะทำงานของสมาคม ชมรม หรือองค์กรวิชาชีพครู คิดเป็นร้อยละ 13.40 ส่วนน้อยเป็นผู้ดำเนินการหรือจัดการประชุมสัมมนาทางวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 6.53

3. การจัดทำผลงานทางวิชาการ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จัดทำผลงานทางวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 74.11 ไม่ได้จัดทำผลงานทางวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 25.89 การจัดทำผลงานทางวิชาการส่วนใหญ่สร้างสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 86.03 รองลงมาคือ ทำวิจัย ในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 41.92 และจัดทำเป็นหนังสือประกอบการเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.62 ส่วนน้อยเขียนเป็นบทความทางวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 8.30

การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เผยแพร่ผลงานทาง วิชาการ คิดเป็นร้อยละ 59.55 ไม่ได้เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 40.45 การ เผยแพร่ผลงานทางวิชาการส่วนใหญ่ฝึกปฏิบัติจริง คิดเป็นร้อยละ 69.57 รองลงมาคือ จัดทำเป็น เอกสาร คิดเป็นร้อยละ 53.26 และจัดอบรมให้นำไปใช้ คิดเป็นร้อยละ 17.93 ส่วนน้อยจัด ประชุมวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 8.15

ตารางที่ 4 ข้อมูลแสดงการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
ศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

เกณฑ์มาตรฐานที่ 2 : ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
1	การตัดสินใจเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน ในชั้นเรียนที่จะเกิดผลแก่ผู้เรียน		
	ไม่ได้ปฏิบัติ	1	0.32
	ปฏิบัติ โดยวิธี	308	99.68
	1.1 ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร/เนื้อหา	271	87.99
	1.2 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา และความต้องการของผู้เรียน	242	78.57
	1.3 วิเคราะห์และเลือกใช้เทคนิค วิธีการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม กับความต้องการของผู้เรียนในชั้นเรียน	238	77.27
	1.4 เลือกกิจกรรมโดยมุ่งเน้นการพัฒนา ความสามารถของผู้เรียน	250	81.17
	1.5 เลือกกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริม คุณธรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ	231	75.00
	1.6 เลือกจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนา ความสามารถของผู้เรียน	230	74.68
	1.7 เลือกจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ อย่างถูกต้องตามขั้นตอนและหลักวิชา	232	75.32
	1.8 ประเมินผลผู้เรียนเพื่อเลือกจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่เหมาะสม	218	70.78

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
2	การตัดสินใจเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน เสริมความรู้ เสริมหลักสูตรที่เกิดผลแก่ผู้เรียน		
	ไม่ได้ปฏิบัติ	4	1.29
	ปฏิบัติ โดยวิธี	305	98.71
	2.1 ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	235	77.05
	2.2 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา และความต้องการของผู้เรียน	231	75.74
	2.3 วิเคราะห์และเลือกใช้เทคนิค วิธีการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่เสริมความรู้ และเสริมหลักสูตร ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน	214	70.16
	2.4 เลือกกิจกรรมการเรียนการสอนเสริมความรู้ เสริมหลักสูตรที่ส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียนก่อน	221	72.46
	2.5 วางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่กำหนด	219	71.80
	2.6 เลือกจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเสริมความรู้ แก่ผู้เรียน	245	80.33
	2.7 ประเมินผลผู้เรียนเพื่อเลือกจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่เหมาะสม	200	65.57
3	การตัดสินใจเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน รวมถึง กิจกรรมเสริมความรู้ เสริมหลักสูตรที่พัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน		
	ไม่ได้ปฏิบัติ	2	0.65
	ปฏิบัติ โดยวิธี	307	99.35
	3.1 ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	233	75.90
	3.2 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา และความต้องการของผู้เรียน	221	71.99

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
3.3	วิเคราะห์และเลือกใช้เทคนิค วิธีการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่เสริมความรู้ และเสริมหลักสูตร ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน	213	69.38
3.4	เลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการ ของผู้เรียน	245	79.80
3.5	เลือกกิจกรรมที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของผู้เรียน	250	81.43
3.6	เลือกกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมปฏิบัติ	272	88.60
3.7	เลือกจัดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติอย่างหลากหลาย	251	81.76
3.8	ประเมินผลผู้เรียนเพื่อเลือกจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่เหมาะสม	199	64.82

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เกณฑ์มาตรฐานที่ 2 ปรากฏผลดังนี้

1. การตัดสินใจเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ที่จะเกิดผลแก่ผู้เรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 99.68 ไม่ได้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 0.32 วิธีที่ปฏิบัติส่วนใหญ่คือ ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร/เนื้อหา คิดเป็นร้อยละ 87.99 รองลงมาคือ เลือกกิจกรรมโดยมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 81.17 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา และความต้องการของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 78.57 วิเคราะห์และเลือกใช้เทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 77.27 เลือกกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติอย่างถูกต้องตามขั้นตอนและหลักวิชา คิดเป็นร้อยละ 75.32 เลือกกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณธรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 75.00 เลือกจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่

พัฒนาความสามารถของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 74.68 ประเมินผลผู้เรียนเพื่อเลือกจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 70.78

2. การตัดสินใจเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนเสริมความรู้ เสริมหลักสูตร ที่จะเกิดผลแก่ ผู้เรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 98.71 ไม่ได้ปฏิบัติ คิดเป็น ร้อยละ 1.29 วิธีที่ปฏิบัติส่วนใหญ่คือ เลือกจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเสริมความรู้แก่ผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 80.33 รองลงมา คือ ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 77.05 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา และความต้องการของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 75.74 เลือก กิจกรรมการเรียนการสอนเสริมความรู้ เสริมหลักสูตรที่ส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียนก่อน คิดเป็นร้อยละ 72.46 วางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 71.80 วิเคราะห์และ เลือกใช้เทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เสริมความรู้ และเสริมหลักสูตรให้เหมาะสมกับ ความต้องการของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 70.16 ประเมินผลผู้เรียนเพื่อเลือกจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 65.57

3. การตัดสินใจเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน รวมถึงกิจกรรมเสริมความรู้ เสริมหลักสูตร ที่พัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติ คิดเป็น ร้อยละ 99.35 ไม่ได้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 0.65 วิธีที่ปฏิบัติส่วนใหญ่คือ เลือกกิจกรรมที่ ผู้เรียนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 88.60 รองลงมา คือ เลือกจัดกิจกรรม ให้นักเรียนปฏิบัติอย่างหลากหลาย คิดเป็นร้อยละ 81.76 เลือกกิจกรรมที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน ของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 81.43 เลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน คิดเป็น ร้อยละ 79.80 ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 75.90 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา และความต้องการของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 71.99 วิเคราะห์และเลือกใช้ เทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เสริมความรู้ และเสริมหลักสูตร ให้เหมาะสมกับความ ต้องการของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 69.38 ประเมินผลผู้เรียนเพื่อเลือกจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 64.82

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 ข้อมูลแสดงการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
ศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

เกณฑ์มาตรฐานที่ 3 : มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
1	การแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนให้สามารถพัฒนา ความสามารถเต็มตามศักยภาพ		
	ไม่ได้แก้ไข	1	0.32
	แก้ไข โดยวิธี	308	99.68
	1.1 ศึกษาข้อบกพร่องของผู้เรียนจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน ครูท่านอื่นๆ ป.02 บันทึกสุขภาพ	261	84.74
	1.2 วิเคราะห์ข้อบกพร่องของผู้เรียน เพื่อวางแผนการ พัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านที่บกพร่อง	233	75.65
	1.3 จัดการสอนซ่อมเสริมเฉพาะด้านที่ผู้เรียนมีข้อบกพร่อง	262	85.06
	1.4 ประเมินผลผู้เรียน	219	71.10
	1.5 รายงานการพัฒนาของผู้เรียนเพื่อนำข้อมูลไปใช้ใน การวางแผนพัฒนาความสามารถของผู้เรียน	155	50.32
2	การแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนและพัฒนาความสามารถ ของผู้เรียนให้สูงขึ้นกว่าเดิม		
	ไม่ได้แก้ไขและไม่ได้พัฒนา	3	0.97
	แก้ไข และพัฒนา โดยวิธี	306	99.03
	2.1 ศึกษาข้อบกพร่องของผู้เรียนจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน ครูท่านอื่นๆ ป.02 บันทึกสุขภาพ	237	77.45
	2.2 วิเคราะห์ข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยพิจารณา จากพัฒนาการของผู้เรียนด้านต่างๆ	219	71.57
	2.3 กำหนดจุดพัฒนาความสามารถของผู้เรียนที่เหมาะสม	164	53.59

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
2.4	จัดกิจกรรมเสริมความสามารถของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านที่ บกพร่องอย่างเหมาะสมตามที่กำหนด	240	78.43
2.5	ชมเชยและให้กำลังใจในผลสำเร็จของผู้เรียน	274	89.54
2.6	ประเมินผลผู้เรียน	210	68.63
2.7	รายงานการพัฒนาของผู้เรียนเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการ การวางแผนพัฒนาความสามารถของผู้เรียน	143	46.73
3	การพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้นเต็มตาม ความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล อย่างเป็นระบบ ไม่ได้พัฒนาเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ พัฒนาเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ โดยวิธี	33	10.68
3.1	วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของผู้เรียนเป็น รายบุคคล ตามความสามารถ คักยภาพ และธรรมชาติของผู้เรียน	198	71.74
3.2	ส่งเสริม กระตุ้น ให้กำลังใจผู้เรียน	245	88.77
3.3	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา	229	82.97
3.4	จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตามความสามารถ คักยภาพ และธรรมชาติของผู้เรียน	211	76.45
3.5	จัดกิจกรรมที่สามารถตอบสนองความถนัด ความสนใจของผู้เรียนเป็นรายบุคคล	163	59.06
3.6	ชื่นชมและเผยแพร่ผลงานการพัฒนา ความสามารถของผู้เรียน	176	63.77

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เกณฑ์มาตรฐานที่ 3 ปรากฏผลดังนี้

1. การแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนให้สามารถพัฒนาความสามารถเต็มตามศักยภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่แก้ไข คิดเป็นร้อยละ 99.68 ไม่ได้แก้ไข คิดเป็นร้อยละ 0.32 วิธีแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนส่วนใหญ่แก้ไขโดย จัดการสอนซ่อมเสริมเฉพาะด้านที่ผู้เรียนมีข้อบกพร่อง คิดเป็นร้อยละ 85.06 รองลงมา คือ ศึกษาข้อบกพร่องของผู้เรียนจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน ครูท่านอื่นๆ ป.02 บันทึกสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 84.74 วิเคราะห์ข้อบกพร่องของผู้เรียน เพื่อวางแผนการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านที่บกพร่อง คิดเป็นร้อยละ 75.65 ประเมินผลผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 71.10 และรายงานการพัฒนาของผู้เรียนเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาความสามารถของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 50.32

2. การแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน และพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้นกว่าเดิม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้แก้ไขข้อบกพร่องและพัฒนาความสามารถของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 99.03 ไม่ได้แก้ไขและไม่ได้พัฒนา คิดเป็นร้อยละ 0.97 วิธีแก้ไขและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนส่วนใหญ่ใช้คำชมเชยและให้กำลังใจในผลสำเร็จของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 89.54 รองลงมา คือ จัดกิจกรรมเสริมความสามารถของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านที่บกพร่องอย่างเหมาะสมตามที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 78.43 ศึกษาข้อบกพร่องของผู้เรียนจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน ครูท่านอื่นๆ ป.02 บันทึกสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 77.45 วิเคราะห์ข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียนด้านต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 71.57 ประเมินผลผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 68.63 กำหนดจุดพัฒนาความสามารถของผู้เรียนที่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 53.59 และรายงานการพัฒนาผู้เรียนเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาความสามารถของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 46.73

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. การพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้นเต็มตามความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
 อย่างเป็นระบบ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พัฒนาความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
 อย่างเป็นระบบ คิดเป็นร้อยละ 89.32 ไม่ได้พัฒนาเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ คิดเป็นร้อยละ
 10.68 วิธีพัฒนาอย่างเป็นระบบส่วนใหญ่ใช้การส่งเสริม กระตุ้น ให้กำลังใจผู้เรียน คิดเป็น
 ร้อยละ 88.77 รองลงมา คือ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา คิดเป็น
 ร้อยละ 82.97 จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายตามความ
 สามารถ ศักยภาพ และธรรมชาติของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 76.45 วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย
 ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ตามความสามารถ ศักยภาพ และธรรมชาติของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ
 71.74 ชื่นชมและเผยแพร่ผลงานการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 63.77
 และจัดกิจกรรมที่สามารถตอบสนองความถนัด ความสนใจของผู้เรียนเป็นรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ
 59.06

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 ข้อมูลแสดงการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

เกณฑ์มาตรฐานที่ 4 : พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
1	วิธีการเลือกแผนการสอนมาใช้		
	ไม่ได้เลือกใช้	10	3.24
	เลือกใช้ โดยวิธี	299	96.76
	1.1 เลือกใช้แผนการสอนที่เคยใช้ได้ผลดีมาแล้ว	180	60.20
	1.2 เลือกใช้แผนการสอนที่มีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วนสัมพันธ์กัน	108	36.12
	1.3 เลือกใช้แผนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	217	72.58
	1.4 เลือกใช้แผนการสอน ที่เน้นกิจกรรมการปฏิบัติ ตามกระบวนการแสวงหา และการสร้างความรู้	195	65.22
2	วิธีการปรับปรุงแผนการสอนให้สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรม การเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้		
	ไม่ได้ปรับปรุง	4	1.29
	ปรับปรุง โดยวิธี	305	98.71
	2.1 ปรับปรุงแผนการสอนที่ใช้ได้ผลดีอยู่แล้ว มาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น	187	61.31
	2.2 ปรับปรุงแผนการสอนให้มีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วน และสัมพันธ์กันยิ่งขึ้น	119	39.02
	2.3 ปรับปรุงแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงมากขึ้น	267	87.54
	2.4 ปรับปรุงแผนการสอน ให้สอดคล้องกับ ความสามารถ คักยภาพ และธรรมชาติของผู้เรียน	232	76.07

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
2.5	ปรับปรุงแผนการสอนให้เน้นกระบวนการ แสวงหาและสร้างความรู้ด้วยตนเอง	161	52.79
2.6	ปรับปรุงแผนการสอนให้สอดคล้องกับ ข้อจำกัดของครู และสถานศึกษา	80	26.23
3	วิธีการสร้างแผนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุ วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ และสามารถค้นหา คำตอบได้ด้วยตนเอง		
	ไม่ได้สร้าง	12	3.88
	สร้าง โดยวิธี	297	96.12
3.1	สร้างแผนการสอนให้สอดคล้อง ครบถ้วนและ สัมพันธ์กันในองค์ประกอบต่าง ๆ	132	44.44
3.2	สร้างแผนการสอนให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สามารถหาคำตอบได้ด้วยตนเอง	214	72.05
3.3	สร้างแผนการสอนให้สอดคล้องกับ ความสามารถ คักยภาพ และธรรมชาติ ของผู้เรียน	226	76.09

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เกณฑ์มาตรฐาน
ที่ 4 ปรากฏผลดังนี้

1. วิธีการเลือกแผนการสอนมาใช้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกใช้ คิดเป็นร้อยละ 96.76 ไม่ได้เลือกใช้ คิดเป็นร้อยละ 3.24 วิธีการเลือกแผนการสอนมาใช้ส่วนใหญ่เลือกใช้แผนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 72.58 รองลงมา คือ เลือกใช้แผนการสอน ที่เน้นกิจกรรมการปฏิบัติตามกระบวนการแสวงหา และการสร้างความรู้ คิดเป็นร้อยละ 65.22 เลือกใช้แผนการสอนที่เคยใช้ได้ผลดีมาแล้ว คิดเป็นร้อยละ 60.20 และเลือกใช้แผนการสอน ที่มีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วน สัมพันธ์กัน คิดเป็นร้อยละ 36.12

2. วิธีการปรับปรุงแผนการสอนให้สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปรับปรุงแผนการสอน คิดเป็นร้อยละ 98.71 ไม่ได้ปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 1.29 วิธีการปรับปรุงแผนการสอนส่วนใหญ่ปรับปรุงแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 87.54 รองลงมา คือ ปรับปรุงแผนการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถ คักยภาพ และธรรมชาติของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 76.07 ปรับปรุงแผนการสอน ที่ใช้ได้ผลดีอยู่แล้วมาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น คิดเป็นร้อยละ 61.31 ปรับปรุงแผนการสอน ให้เน้นกระบวนการแสวงหาและสร้างความรู้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 52.79 และปรับปรุงแผนการสอนให้มีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วน สัมพันธ์กันยิ่งขึ้น คิดเป็นร้อยละ 39.02 ส่วนน้อยปรับปรุงแผนการสอนให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของครู และสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 26.23

3. วิธีการสร้างแผนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ และสามารถค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สร้างแผนการสอน คิดเป็นร้อยละ 96.12 ไม่ได้สร้าง คิดเป็นร้อยละ 3.88 การสร้างแผนการสอนส่วนใหญ่สร้างให้สอดคล้องกับความสามารถ คักยภาพ และธรรมชาติของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 76.09 รองลงมา คือ สร้างแผนการสอน ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงสามารถหาคำตอบได้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 72.05 และสร้างแผนการสอน ให้สอดคล้อง ครบถ้วน และสัมพันธ์กันในองค์ประกอบต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 44.44

ตารางที่ 7 ข้อมูลแสดงการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

เกณฑ์มาตรฐานที่ 5 : พัฒนาลือการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
1	วิธีการเลือกสื่อการเรียนการสอน มาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน		
	ไม่ได้เลือก	-	-
	เลือก โดยวิธี	309	100.00
	1.1 เลือกสื่อให้เหมาะสม สอดคล้องสัมพันธ์กับจุดประสงค์ของการเรียนรู้	225	72.82
	1.2 เลือกสื่อให้เหมาะสม สอดคล้องสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้	243	78.64
	1.3 เลือกสื่อให้เหมาะสม สอดคล้องสัมพันธ์กับสถานการณ์ ปัญหา เงื่อนไข ข้อจำกัดต่าง ๆ ของการเรียนการสอน	173	55.99
	1.4 เลือกสื่อให้เหมาะสม สอดคล้องสัมพันธ์กับความถนัดของตนเอง	98	31.72
	1.5 เลือกสื่อให้เหมาะสม สอดคล้องสัมพันธ์กับผู้เรียน	186	60.19
2	การใช้และพัฒนาลือการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม		
	ไม่ได้ใช้และไม่ได้พัฒนา	6	1.94
	ใช้และพัฒนา โดยวิธี	303	98.06
	2.1 ใช้และพัฒนาลือการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง	145	47.85

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
2.2	ใช้และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนแต่ละคน	160	52.81
2.3	สื่อที่ใช้ส่วนใหญ่ครูเป็นผู้ใช้ ผู้เรียนได้ร่วมใช้บ้างเป็นบางครั้ง	78	25.74
2.4	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้ บำรุงรักษา	221	72.94
2.5	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ	116	38.28
3	การคิดค้น ผลิตสื่อการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมไม่ได้ปฏิบัติ	21	6.80
	ปฏิบัติ โดยวิธี	288	93.20
3.1	คิดค้น ผลิตสื่อการเรียนการสอน ให้ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนแต่ละคน	121	42.01
3.2	คิดค้น ผลิตสื่อการเรียนการสอน โดยใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น	214	74.31
3.3	ผู้เรียนมีส่วนร่วมตัดสินใจในการคิดค้นผลิตสื่อการเรียนการสอนมาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน	70	59.03
3.4	ประเมินผลเพื่อปรับปรุงการใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมและดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ	136	47.22

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เกณฑ์มาตรฐานที่ 5 ปรากฏผลดังนี้

1. วิธีการเลือกสื่อการเรียนการสอน มาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกสื่อการเรียนการสอนมาใช้ คิดเป็นร้อยละ 100.00 โดยส่วนใหญ่เลือกสื่อที่เหมาะสม สอดคล้องสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 78.64 รองลงมา คือ เลือกสื่อที่เหมาะสม สอดคล้องสัมพันธ์กับจุดประสงค์ของการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 72.82 เลือกสื่อที่เหมาะสม สอดคล้องสัมพันธ์กับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 60.19 และเลือกสื่อที่เหมาะสม สอดคล้องสัมพันธ์กับสถานการณ์ ปัญหา เนื้อหา ข้อจำกัดต่างๆ ของการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 55.99 ส่วนน้อยเลือกสื่อที่เหมาะสม สอดคล้องสัมพันธ์กับความถนัดของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 31.72

2. การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้และพัฒนาสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 98.06 ไม่ได้ใช้และไม่ได้พัฒนา คิดเป็นร้อยละ 1.94 วิธีใช้และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนส่วนใหญ่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้ บำรุงรักษา สื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 72.94 รองลงมา คือ ใช้และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนแต่ละคน คิดเป็นร้อยละ 52.81 ใช้และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 47.85 และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 38.28 ส่วนน้อยครูเป็นผู้ใช้สื่อการเรียนการสอน ผู้เรียนได้ร่วมใช้บ้างเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 25.74

3. การคิดค้น ผลิตสื่อการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 93.20 ไม่ได้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 6.80 วิธีที่ปฏิบัติส่วนใหญ่ คือคิดค้น ผลิตสื่อการเรียนการสอน โดยใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 74.31 รองลงมา คือ ผู้เรียนมีส่วนร่วมตัดสินใจในการคิดค้น ผลิตสื่อการเรียนการสอนมาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 59.03 ประเมินผลเพื่อปรับปรุงการใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมและดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 47.22 และคิดค้น ผลิตสื่อการเรียนการสอน ให้ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนแต่ละคน คิดเป็นร้อยละ 42.01

ตารางที่ 8 ข้อมูลแสดงการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
ศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

เกณฑ์มาตรฐานที่ 6 : จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
1	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยยึดเนื้อหาเป็นหลัก		
	ไม่ได้จัด	18	5.83
	จัด โดยวิธี	291	94.17
	1.1 ใช้หนังสือ ตำรา แบบเรียน เป็นหลักในการสอน	119	40.89
	1.2 สอนเน้นเนื้อหา โดยบอกความรู้ให้ผู้เรียน	47	16.15
	1.3 สอนเน้นเนื้อหา และมีตัวอย่างประกอบ คำอธิบายเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจยิ่งขึ้น	147	50.52
	1.4 ใช้หนังสือเรียน ใบงาน ใบความรู้ เป็นสื่อการเรียนการสอน	238	81.97
	1.5 ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามแบบ หรือทำตามตัวอย่าง ที่ครูกำหนด	53	18.21
	1.6 ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามที่ครูบอก อธิบาย หรือตามคำสั่ง	62	21.31
	1.7 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน น้อย หรือไม่มีเลย	28	9.62
2	การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้		
	ไม่มีส่วนร่วม	3	0.97
	มีส่วนร่วม โดยวิธี	306	99.03

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
2.1	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มี โอกาสค้นหาความรู้ด้วยตนเอง และสรุปความคิด รวบยอดได้เอง ตามจุดประสงค์การเรียนรู้	235	76.80
2.2	จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนได้ลงมือ ทำงานตามกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด	165	53.92
2.3	ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ โดยร่วมแสดง ความคิดเห็น ค้นหาความรู้และสรุปความคิด รวบยอดได้จากคำแนะนำของครู	161	52.61
2.4	ผู้เรียนร่วมวางแผนการจัดกิจกรรม ได้เลือกปฏิบัติ กิจกรรม ตามศักยภาพ และค้นหาความรู้ด้วยตนเองได้	166	54.25
2.5	ผู้เรียนวางแผนการเรียนและเลือกปฏิบัติตามความถนัด ความสนใจ ค้นหาความรู้ และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง	168	54.90
3	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถค้นหาความรู้ และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยยึดกระบวนการและการสร้างนิสัย ในการปฏิบัติ		
	ไม่ได้ปฏิบัติ	5	1.62
	ปฏิบัติ โดยวิธี	304	98.38
3.1	ใช้สถานการณ์ต่าง ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ ด้วยตนเอง พัฒนาความรู้อยู่เสมอ	215	70.72
3.2	ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ สรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยการลงมือทำอย่างสม่ำเสมอ	244	80.26
3.3	ให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือก และปฏิบัติกิจกรรมตาม ศักยภาพของตนเอง	160	52.63
3.4	ให้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมิน และปรับปรุงตนเอง	174	57.24

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เกณฑ์มาตรฐานที่ 6 ปรากฏผลดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยยึดเนื้อหาเป็นหลัก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดเนื้อหาเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 94.17 ไม่ได้จัด คิดเป็นร้อยละ 5.83 วิธีจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่ใช้หนังสือเรียน ใบงาน ใบความรู้ เป็นสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 81.97 รองลงมาคือ สอนเน้นเนื้อหา และมีตัวอย่างประกอบคำอธิบายเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจยิ่งขึ้น คิดเป็นร้อยละ 50.52 ใช้หนังสือ ตำรา แบบเรียน เป็นหลักในการสอน คิดเป็นร้อยละ 40.89 ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามที่ครูบอก อธิบาย หรือตามคำสั่ง คิดเป็นร้อยละ 21.31 ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามแบบหรือทำตามตัวอย่างที่ครูกำหนด คิดเป็นร้อยละ 18.21 และสอนเน้นเนื้อหา โดยบอกความรู้ให้ผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 16.15 ส่วนน้อยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน น้อย หรือไม่มีเลย คิดเป็นร้อยละ 9.62

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จัดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 99.03 ไม่มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 0.97 วิธีจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่จัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสค้นหาความรู้ด้วยตนเอง และสรุปความคิดรวบยอดได้เอง ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 76.80 รองลงมาคือ ผู้เรียนวางแผนการเรียนและเลือกปฏิบัติตามความถนัด ความสนใจ ค้นหาความรู้และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 54.90 ผู้เรียนร่วมวางแผนการจัดกิจกรรม ได้เลือกปฏิบัติกิจกรรมตามศักยภาพ และค้นหาความรู้ด้วยตนเองได้ คิดเป็นร้อยละ 54.25 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนได้ลงมือทำงานตามกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด คิดเป็นร้อยละ 53.92 และผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้โดยร่วมแสดงความคิดเห็น ค้นหาความรู้และสรุปความคิดรวบยอดได้จากคำแนะนำของครู คิดเป็นร้อยละ 52.61

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถค้นหาความรู้ และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยยึดกระบวนการและการสร้างนิสัยในการปฏิบัติ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 98.38 ไม่ได้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 1.62 วิธีที่ปฏิบัติส่วนใหญ่ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ สรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยการลงมือทำอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 80.26 รองลงมา คือ ใช้สถานการณ์ต่าง ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ด้วยตนเอง พัฒนาความรู้อยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 70.72 ให้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมิน และปรับปรุงตนเอง คิดเป็นร้อยละ 57.24 และให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือก และปฏิบัติกิจกรรมตามศักยภาพของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 52.63

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 ข้อมูลแสดงการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
ศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

เกณฑ์มาตรฐานที่ 7 : รายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีระบบ

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
1	การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ที่นำเสนอข้อมูล เป็นภาพรวมของห้องเรียน		
	ไม่ได้รายงาน	29	9.39
	รายงาน โดยวิธี	280	90.61
	1.1 รายงาน ข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการ เป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน เป็นบันทึกส่วนตัว เพิ่มสะสมผลงาน	214	76.43
	1.2 รายงาน เทคนิค วิธีการ นวัตกรรม การเรียนการสอนที่นำเสนอเป็นเทคนิคที่ใช้ แบบเดียวกันทั้งห้องเรียน	67	23.93
	1.3 รายงาน ผลการใช้เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรม การเรียนการสอน แสดงผลการพัฒนาผู้เรียน เป็นภาพรวมทั้งห้องเรียน	114	40.71
	1.4 ได้แนะนำหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนา ผู้เรียนทั้งห้องเรียน	136	48.57
2	การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยนำเสนอข้อมูล ที่จำแนกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ของห้องเรียน		
	ไม่ได้รายงาน	55	17.80
	รายงาน โดยวิธี	254	82.20

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
2.1	รายงาน ข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการ เป้าหมาย ของการพัฒนาผู้เรียนที่จำแนกเป็นรายกลุ่ม โดยใช้ บันทึกส่วนตัว เพิ่มสะสมผลงาน	192	75.59
2.2	รายงาน เทคนิค วิธีการ นวัตกรรมการเรียน การสอนที่นำเสนอเพื่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นเทคนิค ที่ตอบสนองต่อผู้เรียนเป็นรายกลุ่ม	78	30.71
2.3	รายงาน ผลการใช้เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียน การสอน แสดงผลการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายกลุ่ม	87	35.95
2.4	ได้แนะนำหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียน สอดคล้อง เหมาะสมต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายกลุ่ม	168	69.42
3	การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ที่นำเสนอข้อมูล โดยจำแนกเป็นรายบุคคล		
	ไม่ได้รายงาน	67	21.68
	รายงาน โดยวิธี	242	78.32
3.1	รายงานข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการ เป้าหมาย ของการพัฒนาผู้เรียนที่จำแนกเป็นรายบุคคล	156	64.46
3.2	รายงาน เทคนิค วิธีการ นวัตกรรมการเรียนการสอน ที่นำเสนอเพื่อการพัฒนาผู้เรียน เป็นเทคนิคที่ตอบสนอง ต่อผู้เรียนเป็นรายบุคคล	78	32.23
3.3	รายงาน ผลการใช้เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรม การเรียนการสอน แสดงผลการพัฒนาผู้เรียน เป็นรายบุคคล	87	35.95
3.4	ได้แนะนำหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียนได้ สอดคล้องเหมาะสมต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล	168	69.42

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เกณฑ์มาตรฐานที่ 7 ปรากฏผลดังนี้

1. การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ที่นำเสนอข้อมูลเป็นภาพรวมของห้องเรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รายงาน คิดเป็นร้อยละ 90.61 ไม่ได้รายงาน คิดเป็นร้อยละ 9.39 การรายงานผลส่วนใหญ่รายงานข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการ เป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน เป็นบันทึกส่วนตัว เพิ่มบันทึกสะสมผลงาน คิดเป็นร้อยละ 76.43 รองลงมา คือ ให้คำแนะนำหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียนทั้งห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 48.57 และ รายงานผลการใช้เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอน แสดงผลการพัฒนาผู้เรียนเป็นภาพรวมทั้งห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 40.71 ส่วนน้อยรายงานเทคนิค วิธีการ นวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำเสนอเป็นเทคนิคที่ใช้แบบเดียวกันทั้งห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 23.93

2. การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยนำเสนอข้อมูลที่จำแนกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ของห้องเรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รายงาน คิดเป็นร้อยละ 82.20 ไม่ได้รายงาน คิดเป็นร้อยละ 17.80 การรายงานผลส่วนใหญ่รายงานข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการ เป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน เป็นบันทึกส่วนตัว เพิ่มบันทึกสะสมผลงาน คิดเป็นร้อยละ 75.59 รองลงมา คือ ให้คำแนะนำหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียน เหมาะสมต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 52.76 และรายงานผลการใช้เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอน แสดงผลการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 34.65 ส่วนน้อยรายงานเทคนิค วิธีการ นวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำเสนอ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นเทคนิคที่สนองตอบผู้เรียนเป็นรายกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 30.71

3. การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่นำเสนอข้อมูลโดยจำแนกเป็นรายบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รายงาน คิดเป็นร้อยละ 78.32 ไม่ได้รายงาน คิดเป็นร้อยละ 21.68 การรายงานผลส่วนใหญ่ให้คำแนะนำหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียนได้สอดคล้องเหมาะสมต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ 69.42 รองลงมา คือ รายงานข้อมูลสภาพปัญหา ความต้องการ เป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนที่จำแนกเป็นรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ 64.46 และรายงานผลการใช้เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอน แสดงผลการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ 35.95 ส่วนน้อยรายงานเทคนิค วิธีการ นวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำเสนอเพื่อการพัฒนาผู้เรียน เป็นเทคนิคที่ตอบสนองต่อผู้เรียนเป็นรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ 32.23

ตารางที่ 10 ข้อมูลแสดงการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
ศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

เกณฑ์มาตรฐานที่ 8 : ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
1	การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านบุคลิกภาพทั่วไปแก่ผู้เรียน ไม่ได้ปฏิบัติ	-	-
	ปฏิบัติ โดยวิธี	309	100.00
	1.1 แต่งกายสุภาพเรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ	295	95.47
	1.2 ใช้วาจาสุภาพทั้งผู้เรียนและบุคคลอื่น	285	92.23
	1.3 มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ ไม่เห็นแก่ตัว	288	93.20
	1.4 มีความประพฤติเรียบร้อย	276	89.32
	1.5 มีความเมตตากรุณาต่อผู้เรียน และบุคคลอื่น	288	93.20
2	การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการให้คำแนะนำแก่ผู้เรียน ไม่ได้ปฏิบัติ	-	-
	ปฏิบัติ โดยวิธี	309	100.00
	2.1 ให้คำแนะนำอย่างสร้างสรรค์	254	82.20
	2.2 เชิญชวนให้ผู้เรียนปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง เหมาะสม	256	82.85
	2.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ในการแก้ไขข้อบกพร่อง	267	86.41
	2.4 ให้ข้อเสนอแนะที่ผู้เรียนควรปฏิบัติ โดยสอดแทรก ในกระบวนการเรียนการสอน	271	87.70
3	การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีจนทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธา และปฏิบัติตามแบบอย่าง จนเป็นปกตินิสัย		

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
	ไม่ได้ปฏิบัติ	-	-
	ปฏิบัติ โดยวิธี	309	100.00
	3.1 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ พฤติกรรมและการจัดการเรียนการสอนของท่าน	220	71.20
	3.2 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกพฤติกรรมของตนเอง	168	54.37
	3.3 ให้รางวัล คำชมเชยแก่ผู้เรียนในการประพฤติดี	289	93.53
	3.4 เผยแพร่กระบวนการที่ถูกต้องในการเสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรม	226	73.14

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เกณฑ์มาตรฐานที่ 8 ปรากฏผลดังนี้

1. การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านบุคลิกภาพทั่วไปแก่ผู้เรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่แต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ คิดเป็นร้อยละ 95.47 รองลงมา คือ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ ไม่เห็นแก่ตัว และมีความเมตตากรุณาต่อผู้เรียน และบุคคลอื่น คิดเป็นร้อยละ 93.20 เท่ากัน ใช้วาจาสุภาพทั้งผู้เรียนและบุคคลอื่น คิดเป็นร้อยละ 92.23 และมีความประพฤติเรียบร้อย คิดเป็นร้อยละ 89.32

2. การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการให้คำแนะนำแก่ผู้เรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติตน คิดเป็นร้อยละ 100.00 วิธีที่ปฏิบัติส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะที่ผู้เรียนควรปฏิบัติโดยสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 87.70 รองลงมา คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ในการแก้ไขข้อบกพร่อง คิดเป็นร้อยละ 86.41 เชิญชวนให้ผู้เรียนปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 82.85 และให้คำแนะนำอย่างสร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 82.20

3. การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีจนทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธา และปฏิบัติตามแบบอย่าง
จนเป็นปกตินิสัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี คิดเป็น
ร้อยละ 100.00 วิธีที่ปฏิบัติส่วนใหญ่ให้รางวัล คำชมเชยแก่ผู้เรียนในการประพฤติดี คิดเป็นร้อย
ละ 93.53 รองลงมา คือ เผยแพร่กระบวนกรที่ถูกต้องในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม
คิดเป็นร้อยละ 73.14 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวพฤติกรรมและการจัดการเรียน
การสอนของท่าน คิดเป็นร้อยละ 71.20 และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกพฤติกรรมของ
ตนเอง คิดเป็นร้อยละ 54.37

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 ข้อมูลแสดงการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
ศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

เกณฑ์มาตรฐานที่ 9 : ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
1	การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้ร่วมงานในสถานศึกษา เพื่อพัฒนางาน ของสถานศึกษา		
	ไม่ได้ปฏิบัติ	-	-
	ปฏิบัติ โดยวิธี	309	100.00
	1.1 ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ครบถ้วน	285	92.23
	1.2 รับฟังความคิดเห็น ให้ความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงาน	298	96.44
	1.3 ร่วมปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความสำเร็จของงาน	260	84.14
	1.4 ร่วมรับผิดชอบในข้อบกพร่องและผลสำเร็จของงาน	258	83.50
2	การอาสาเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา		
	ไม่ได้อาสา	19	6.15
	อาสา โดยวิธี	290	93.85
	2.1 อาสาปฏิบัติงานตามความรู้ ความสามารถและความถนัด	201	69.31
	2.2 มีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ตามความรู้ ความสามารถและความถนัด	188	64.83
	2.3 ร่วมปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดประโยชน์ ของส่วนรวมเป็นหลัก	232	80.00
	2.4 เสนอแนวทางในการปรับปรุงงานให้ดีขึ้นกว่าเดิม	184	63.45
	2.5 ร่วมรับผิดชอบในข้อบกพร่องและผลสำเร็จของงาน	192	66.21

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
3	การปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนางาน และพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นระบบ		
	ไม่ได้ปฏิบัติ	36	11.65
	ปฏิบัติ โดยวิธี	273	88.35
	3.1 เป็นผู้ดำเนินการวางแผนพัฒนางานและสถานศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนดอย่างครอบคลุมและสอดคล้อง สัมพันธ์กับงานด้านอื่น ๆ	90	32.97
	3.2 เป็นผู้ดำเนินการพัฒนางานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยปฏิบัติตามขั้นตอนกระบวนการอย่างเป็นระบบ	95	34.80
	3.3 สร้างทีมงาน เพื่อร่วมกันพัฒนางานของสถานศึกษา	135	49.45
	3.4 ให้คำแนะนำ แก้ปัญหาแก่ผู้ร่วมงานและพัฒนาบุคลากร	183	67.03
	3.5 ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง และกลุ่มเป็นระยะ ๆ ตามแผนที่กำหนด	168	61.54
	3.6 สรุปและรายงานผลการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงพัฒนางาน	126	46.15

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เกณฑ์มาตรฐานที่ 9 ปรากฏผลดังนี้

1. การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้ร่วมงานในสถานศึกษา เพื่อพัฒนางานของสถานศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้มีการปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 100.00 โดยส่วนใหญ่รับฟังความคิดเห็น ให้ความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงาน คิดเป็นร้อยละ 96.44 รองลงมา คือ ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ครบถ้วน คิดเป็นร้อยละ 92.23 ร่วมปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความสำเร็จ

ของงาน คิดเป็นร้อยละ 84.14 และร่วมรับผิดชอบในข้อบกพร่องและผลสำเร็จของงาน คิดเป็นร้อยละ 83.50

2. การอาสาเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาสาปฏิบัติกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 93.85 ไม่ได้อาสา คิดเป็นร้อยละ 6.15 วิธีที่ปฏิบัติกิจกรรมส่วนใหญ่ร่วมปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมา คือ อาสาปฏิบัติงานตามความรู้ ความสามารถและความถนัด คิดเป็นร้อยละ 69.31 ร่วมรับผิดชอบในข้อบกพร่องและผลสำเร็จของงาน คิดเป็นร้อยละ 66.21 มีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ตามความรู้ ความสามารถ และความถนัด คิดเป็นร้อยละ 64.83 และเสนอแนวทางในการปรับปรุงงานให้ดีขึ้นกว่าเดิม คิดเป็นร้อยละ 63.45

3. การปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนางาน และพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นระบบ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 88.35 ไม่ได้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 11.65 วิธีที่ปฏิบัติส่วนใหญ่ให้คำแนะนำ แก้ปัญหาแก่ผู้ร่วมงาน และพัฒนาบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 67.03 รองลงมา คือ ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง และกลุ่มเป็นระยะ ๆ ตามแผนที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 61.54 สร้างทีมงาน เพื่อร่วมกันพัฒนางานของสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 49.45 สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงพัฒนางาน คิดเป็นร้อยละ 46.15 และเป็นผู้นำในการพัฒนางานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยปฏิบัติตามขั้นตอนกระบวนการอย่างเป็นระบบ คิดเป็นร้อยละ 34.80 ส่วนน้อยเป็นผู้นำในการวางแผนพัฒนางาน และสถานศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนดอย่างครอบคลุมและสอดคล้องสัมพันธ์กับงานด้านอื่น คิดเป็นร้อยละ 32.97

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 ข้อมูลแสดงการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
ศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

เกณฑ์มาตรฐานที่ 10 : ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
1	การมีความสัมพันธ์กับชุมชนในการปฏิบัติงานทางการศึกษา		
	ไม่มีความสัมพันธ์กับชุมชน	14	4.53
	มีความสัมพันธ์กับชุมชน โดยวิธี	295	95.47
	1.1 ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายให้ครบถ้วน	232	78.64
	1.2 ยอมรับในความรู้ ความสามารถ และรับฟัง ความคิดเห็นของบุคคลอื่นในชุมชน	257	87.12
	1.3 ร่วมปฏิบัติงานกับบุคคลอื่นในชุมชน โดยคำนึงถึง ความสำเร็จของงานและประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน	228	77.29
	1.4 ร่วมรับผิดชอบในข้อบกพร่องและความสำเร็จของงาน	179	60.68
2	การอาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชน		
	ไม่ได้อาสา	83	26.86
	อาสา โดยวิธี	226	73.14
	2.1 อาสาปฏิบัติงานในชุมชน ตามความรู้ ความสามารถ และความถนัด	119	52.65
	2.2 มีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานของชุมชน ตามความรู้ ความสามารถ และความถนัด	120	53.10
	2.3 เสนอแนวทางในการปรับปรุงงานของชุมชน ให้ดีขึ้นกว่าเดิม	80	35.40
	2.4 ร่วมปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก	155	68.58
	2.5 ร่วมรับผิดชอบในข้อบกพร่องและความสำเร็จของงาน	105	46.46

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
3	การปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนางานการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบ		
	ไม่ได้ปฏิบัติ	89	28.80
	ปฏิบัติ โดยวิธี	220	71.20
	3.1 เป็นผู้นำในการวางแผนพัฒนาชุมชน อย่างครอบคลุม และสอดคล้องสัมพันธ์กับงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	41	18.64
	3.2 เป็นผู้นำในการพัฒนางานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยปฏิบัติตามขั้นตอนกระบวนการอย่างเป็นระบบ	59	26.82
	3.3 ให้ข้อเสนอแนะ ชี้แนะแนวทางแก้ปัญหาแก่ผู้ร่วมงาน	176	80.00
	3.4 ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง และกลุ่ม เป็นระยะ ๆ ตามแผนที่กำหนด	98	44.55
	3.5 แก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องเพื่อพัฒนางาน	128	58.19
	3.6 รายงานผลการดำเนินงาน	43	19.55

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เกณฑ์มาตรฐานที่ 10 ปรากฏผลดังนี้

1. การมีความสัมพันธ์กับชุมชนในการปฏิบัติงานทางการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 95.47 ไม่มีความสัมพันธ์กับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 4.53 วิธีที่ปฏิบัติส่วนใหญ่ยอมรับในความรู้ ความสามารถ และรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 87.12 รองลงมา คือ ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายให้ครบถ้วน คิดเป็นร้อยละ 78.64 ร่วมปฏิบัติงานกับบุคคลอื่นในชุมชนโดยคำนึงถึงความสำเร็จของงานและประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 77.29 และรับผิดชอบในข้อบกพร่องและความสำเร็จของงาน คิดเป็นร้อยละ 60.68

2. การอาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาสาเข้าร่วมปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 73.14 ไม่ได้อาสา คิดเป็นร้อยละ 26.86 วิธีการอาสาส่วนใหญ่ร่วมปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 68.58 รองลงมา คือ มีส่วนร่วมมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงาน การศึกษาของชุมชน ตามความรู้ ความสามารถ และความถนัด คิดเป็นร้อยละ 53.10 อาสาปฏิบัติงานการศึกษาในชุมชน ตามความรู้ ความสามารถ และความถนัด คิดเป็นร้อยละ 52.65 ร่วมรับผิดชอบในข้อบกพร่องและความสำเร็จของงาน คิดเป็นร้อยละ 46.46 และเสนอแนวทางในการปรับปรุงงานของชุมชนให้ดีขึ้นกว่าเดิม คิดเป็นร้อยละ 35.40

3. การปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนางานการศึกษา เพื่อพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 71.20 ไม่ได้ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 28.80 วิธีที่ปฏิบัติส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะ ชี้แนะแนวทางแก้ปัญหาแก่ผู้ร่วมงาน คิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมา คือ แก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่อง เพื่อพัฒนางาน คิดเป็นร้อยละ 58.19 ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองและกลุ่มเป็นระยะ ๆ ตามแผนที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 44.55 เป็นผู้นำในการพัฒนางานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยปฏิบัติตามขั้นตอน กระบวนการอย่างเป็นระบบ คิดเป็นร้อยละ 26.82 และรายงานผลการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 19.55 ส่วนน้อยเป็นผู้นำในการวางแผนพัฒนาชุมชนอย่างครอบคลุม และสอดคล้องสัมพันธ์กับงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง คิดเป็นร้อยละ 18.64

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 ข้อมูลแสดงการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
ศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

เกณฑ์มาตรฐานที่ 11 : แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
1	การแสวงหาและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร มาใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการดำรงชีวิตประจำวันของผู้เรียน		
	ไม่ได้แสวงหา	11	3.56
	แสวงหา โดยวิธี	298	96.44
	1.1 รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจุบัน ในระดับท้องถิ่น	233	78.19
	1.2 รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ที่เป็นปัจจุบัน ในระดับประเทศ	217	72.82
	1.3 รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ที่เป็นปัจจุบัน ในระดับโลก	113	37.92
2	การรวบรวมข้อมูล ข่าวสารที่จำเป็นและนำมาใช้ในการปรับปรุง การจัดการเรียนการสอน		
	ไม่ได้รวบรวม	23	7.44
	รวบรวม โดยวิธี	286	92.56
	2.1 รวบรวมข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับวิชาชีพครู เทคนิค วิธีการ นวัตกรรมการเรียนการสอน	219	76.57
	2.2 วิเคราะห์ข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	161	56.29

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	จำนวน (n = 309)	ร้อยละ
2.3	จัดทำป้ายสถิติข้อมูล สารสนเทศทางการศึกษา เพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูลของสถานศึกษา	94	32.87
2.4	เลือกใช้ข้อมูล สารสนเทศทางการศึกษามา พัฒนางาน ผู้เรียน และผู้ร่วมงาน	170	59.44
3	การจัดระบบข้อมูล ข่าวสาร เพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน		
	ไม่ได้จัดระบบ	79	25.57
	จัดระบบ โดยวิธี	230	74.43
3.1	ออกแบบในการจัดเก็บ และรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร	77	33.48
3.2	วิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสาร เพื่อแยกประเภทให้เป็นหมวดหมู่	72	31.30
3.3	จัดทำสถิติข้อมูล สารสนเทศทางการศึกษาด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์และบันทึกไว้ในแผ่นดิสก์	31	13.48
3.4	ใช้ข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนา งานสอนอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง	116	50.43
3.5	ใช้ข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ เพื่อนำมาใช้ในการ พัฒนางานสอนอย่างถูกต้องและทันต่อความเปลี่ยนแปลง ของโลกในด้านต่าง ๆ	162	70.43
3.6	จัดทำข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ เพื่อให้บริการแก่ ผู้ร่วมงาน หน่วยงาน และชุมชน	65	28.26

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เกณฑ์มาตรฐาน
ที่ 11 ปรากฏผลดังนี้

1. การแสวงหาและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อการดำรงชีวิตประจำวันของผู้เรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่แสวงหาข้อมูล ข่าวสารมาใช้ คิดเป็นร้อยละ 96.44 ไม่ได้แสวงหา คิดเป็นร้อยละ 3.56 วิธีการแสวงหาข้อมูล ข่าวสารส่วนใหญ่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจุบัน ในระดับท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 78.19 รองลงมา คือ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจุบัน ในระดับประเทศ คิดเป็นร้อยละ 72.82 และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ที่เป็นปัจจุบัน ในระดับโลก คิดเป็นร้อยละ 37.92

2. การรวบรวมข้อมูล ข่าวสารที่จำเป็นและนำมาใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รวบรวมข้อมูลที่จำเป็นมาใช้ คิดเป็นร้อยละ 92.56 ไม่ได้รวบรวม คิดเป็นร้อยละ 7.44 การรวบรวมส่วนใหญ่รวบรวมข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับวิชาชีพครู เทคนิค วิธีการ นวัตกรรมการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 76.57 รองลงมา คือ เลือกใช้ ข้อมูล สารสนเทศทางการศึกษามาพัฒนางาน ผู้เรียน และผู้ร่วมงาน คิดเป็นร้อยละ 59.44 วิเคราะห์ข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 56.29 และจัดทำป้ายสถิติข้อมูล สารสนเทศทางการศึกษา เพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูลของสถานศึกษา คิดเป็น ร้อยละ 32.87

3. การจัดระบบข้อมูล ข่าวสาร เพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการจัดระบบ คิดเป็นร้อยละ 74.43 ไม่ได้จัดระบบ คิดเป็นร้อยละ 25.57 วิธีการจัดระบบส่วนใหญ่ใช้ข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนางานสอน อย่างถูกต้องและทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 70.43 รองลงมา คือ ใช้ข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนางานสอนอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 50.43 ออกแบบในการจัดเก็บ และรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 33.48 วิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสาร เพื่อแยกประเภทให้เป็นหมวดหมู่ คิดเป็นร้อยละ 31.30 และจัดทำข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ เพื่อให้บริการแก่ผู้ร่วมงาน หน่วยงาน และชุมชน คิดเป็นร้อยละ 28.26 ส่วนน้อยจัดทำสถิติข้อมูล สารสนเทศทางการศึกษาด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์และบันทึกไว้ในแผ่นดิสก์ คิดเป็นร้อยละ 13.48

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง “การศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการ ปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐาน วิชาชีพครู ตามการรับรู้ของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือครูผู้สอน สำนักงานการประถม ศึกษารุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 325 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างพิจารณาจากสัดส่วนของครูในแต่ละโรงเรียน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามประเภทแบบตรวจสอบรายการ (Check list) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามประเภทแบบตรวจสอบ รายการ (Check list) เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย ส่งแบบสอบถามและขอรับแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์ แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด จำนวน 325 ฉบับ ผู้วิจัยได้รับคืนและมีความสมบูรณ์ จำนวน 309 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.08 การวิเคราะห์ ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามทั้ง 2 ตอน มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และ คำนวณหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุ 41 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงาน 21 ปีขึ้นไป และสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

**ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
ศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จำนวน 11 เกณฑ์
มาตรฐาน**

เกณฑ์มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ

1. การศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับวิชาการ/วิชาชีพครู พบว่าได้ศึกษา หาความรู้ โดยการฝึกอบรม ประชุมทางวิชาการ สัมมนา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น สอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และศึกษาดูงาน
2. การมีบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพ พบว่าส่วนใหญ่มีบทบาทโดยการเข้าร่วมกิจกรรมทาง วิชาการทุกครั้งที่มีโอกาส รองลงมาคือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการ/วิชาชีพ เป็น สมาชิกของสมาคม ชมรมทางวิชาชีพ จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ เผยแพร่ผลการ วิจัยของตนให้ผู้ร่วมวิชาชีพนำไปใช้ เป็นวิทยากรในการจัดประชุมสัมมนา กิจกรรมทางวิชาการ/ วิชาชีพ และเป็นกรรมการ อนุกรรมการหรือคณะทำงานของสมาคม ชมรม หรือองค์กรวิชาชีพครู
3. การจัดทำผลงานทางวิชาการ พบว่ามีการจัดทำผลงานทางวิชาการ โดยการสร้างสื่อการ เรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือทำการวิจัยในชั้นเรียน จัดทำเป็นหนังสือประกอบการเรียน สำหรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ พบว่าเผยแพร่ โดยวิธีฝึกปฏิบัติจริง จัดทำเป็นเอกสาร และ จัดอบรมให้นำไปใช้

เกณฑ์มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน

1. การตัดสินใจเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ที่จะเกิดผลแก่ผู้เรียน พบว่า ส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยวิธีศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร/เนื้อหา รองลงมาคือเลือกกิจกรรมโดย มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน วิเคราะห์และเลือกใช้เทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนในชั้นเรียน เลือกจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติอย่างถูกต้องตามขั้นตอนและหลักวิชา เลือกกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริม คุณธรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ เลือกจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาความสามารถของ ผู้เรียน ประเมินผลผู้เรียนเพื่อเลือกจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม

2. การตัดสินใจเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนเสริมความรู้ เสริมหลักสูตร ที่จะเกิดผลแก่ผู้เรียน พบว่าส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยการเลือกจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเสริมความรู้แก่ผู้เรียน รองลงมาคือเลือกจัดกิจกรรมเสริมความรู้ เสริมหลักสูตรที่ส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียนก่อน วางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่กำหนด วิเคราะห์และเลือกใช้เทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เสริมความรู้ และเสริมหลักสูตร ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน ประเมินผลผู้เรียน เพื่อเลือกจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม

3. การตัดสินใจเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน รวมถึงกิจกรรมเสริมความรู้ เสริมหลักสูตร ที่พัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน พบว่าส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยการเลือกกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมปฏิบัติ รองลงมาคือเลือกจัดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติอย่างหลากหลาย เลือกกิจกรรมที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของผู้เรียน เลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ประเมินผลผู้เรียน เพื่อเลือกจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม

เกณฑ์มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

1. การแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนให้สามารถพัฒนาความสามารถเต็มตามศักยภาพ พบว่าส่วนใหญ่มีการแก้ไข โดยวิธีจัดการสอนซ่อมเสริมเฉพาะด้านที่ผู้เรียนมีข้อบกพร่อง รองลงมาคือศึกษาข้อบกพร่องของผู้เรียนจากพ่อ แม่ ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน ครูท่านอื่นๆ ป. 02 บันทึกสุขภาพ วิเคราะห์ข้อบกพร่องของผู้เรียน เพื่อวางแผนการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านที่บกพร่อง ประเมินผลผู้เรียน รายงานการพัฒนาของผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาความสามารถของผู้เรียน

2. การแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน และพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้นกว่าเดิม พบว่าส่วนใหญ่แก้ไขข้อบกพร่องและพัฒนาความสามารถของผู้เรียน โดยการใช้คำชมเชยและให้กำลังใจในผลสำเร็จของผู้เรียน รองลงมาคือจัดกิจกรรมเสริมความสามารถของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามที่บกพร่องอย่างเหมาะสมตามที่กำหนด ศึกษาข้อบกพร่องของผู้เรียนจากพ่อ แม่ ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน ครูท่านอื่นๆ ป. 02 บันทึกสุขภาพ วิเคราะห์ข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียนด้านต่าง ๆ ประเมินผลผู้เรียน กำหนดจุดพัฒนาความสามารถของผู้เรียนที่เหมาะสม รายงานการพัฒนาของผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาความสามารถของผู้เรียน

3. การพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้นเต็มตามความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล อย่างเป็นระบบ พบว่าส่วนใหญ่มีการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ โดยวิธีส่งเสริม กระตุ้น ให้กำลังใจผู้เรียน รองลงมาคือจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายตามความสามารถ คักยภาพ และ ธรรมชาติของผู้เรียน วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ตามความสามารถ คักยภาพและธรรมชาติของผู้เรียน ชื่นชมและเผยแพร่ผลงานการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน และจัดกิจกรรมที่สามารถตอบสนองความถนัด ความสนใจของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

เกณฑ์มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

1. การเลือกแผนการสอนมาใช้ พบว่าส่วนใหญ่เลือกใช้แผนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมาคือเลือกใช้แผนการสอนที่เน้นกิจกรรมการปฏิบัติตามกระบวนการแสวงหา และการสร้าง ความรู้ เลือกใช้แผนการสอนที่เคยใช้ได้ผลดีมาแล้ว และเลือกใช้แผนการสอนที่มีองค์ประกอบ ต่างๆ ครบถ้วน สัมพันธ์กัน

2. การปรับปรุงแผนการสอนให้สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียน บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ พบว่าส่วนใหญ่มีการปรับปรุงแผนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงมากขึ้น รองลงมาคือปรับปรุงให้สอดคล้องกับความสามารถ คักยภาพ และธรรมชาติของผู้เรียน ปรับปรุงแผนการสอน ที่ใช้ได้ผลดีอยู่แล้ว มาปรับปรุงให้ดี ยิ่งขึ้น เน้นกระบวนการแสวงหาและสร้างความรู้ด้วยตนเอง และองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วน สัมพันธ์กันยิ่งขึ้น

3. การสร้างแผนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ และสามารถค้นหาคำ ตอบได้ด้วยตนเอง พบว่าส่วนใหญ่สร้างแผนการสอน โดยสร้างให้สอดคล้องกับความสามารถ คักยภาพ และธรรมชาติของผู้เรียน รองลงมาคือสร้างแผนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สามารถหาคำตอบได้ด้วยตนเอง และสร้างแผนการสอน ให้สอดคล้อง ครบถ้วน และสัมพันธ์กันใน องค์ประกอบต่าง ๆ

เกณฑ์มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

1. การเลือกสื่อการเรียนการสอน มาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่าส่วนใหญ่เลือกสื่อการเรียนการสอนมาใช้ โดยเลือกสื่อที่เหมาะสม สอดคล้องสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ รองลงมาคือเลือกสื่อให้เหมาะสม สอดคล้องสัมพันธ์กับจุดประสงค์ของการเรียนรู้ เลือกสื่อที่เหมาะสม สอดคล้องสัมพันธ์กับผู้เรียน และเลือกสื่อที่เหมาะสม สอดคล้องสัมพันธ์กับสถานการณ์ ปัญหา เงื่อนไข ข้อจำกัดต่างๆ ของการเรียนการสอน

2. การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม พบว่าส่วนใหญ่พัฒนาสื่อการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้ บำรุงรักษา สื่อการเรียนการสอน รองลงมาคือใช้และพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ให้ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนแต่ละคน ใช้และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ

3. การคิดค้น ผลิตสื่อการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม พบว่าส่วนใหญ่คิดค้นผลิตสื่อการเรียนการสอน โดยใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น รองลงมาคือให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมตัดสินใจในการคิดค้น ผลิตสื่อการเรียนการสอนมาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ประเมินผลเพื่อปรับปรุงการใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมและดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ และคิดค้น ผลิตสื่อการเรียนการสอนให้ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนแต่ละคน

เกณฑ์มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยยึดเนื้อหาเป็นหลัก พบว่าส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้หนังสือเรียน ใบงาน ใบความรู้ เป็นสื่อการเรียนการสอน รองลงมาคือสอนเน้นเนื้อหา และมีตัวอย่างประกอบคำอธิบายเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจยิ่งขึ้น ใช้หนังสือ ตำรา แบบเรียน เป็นหลักในการสอน ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามที่ครูบอก อธิบาย หรือตามคำสั่ง ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามแบบ หรือทำตามตัวอย่างที่ครูกำหนด

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม พบว่าส่วนใหญ่จัดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสค้นหาความรู้ด้วยตนเอง และสรุปความคิดรวบยอดได้เอง ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ รองลงมาคือผู้เรียนวางแผนการเรียน และเลือกปฏิบัติตามความถนัด ความสนใจ ค้นหาความรู้และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนร่วมวางแผนการจัดกิจกรรม ได้เลือกปฏิบัติกิจกรรม ตามศักยภาพ และค้นหาความรู้ด้วยตนเองได้

จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนได้ลงมือทำงานตามกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด และผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้โดยร่วมแสดงความคิดเห็น ค้นหาความรู้และสรุปความคิดรวบยอดได้จากคำแนะนำของครู

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถค้นหาความรู้ และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยยึดกระบวนการและการสร้างนิสัยในการปฏิบัติ พบว่าส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยวิธีส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ สรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยการลงมือทำอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาคือใช้สถานการณ์ต่าง ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ด้วยตนเอง พัฒนาความรู้อยู่เสมอ ให้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมิน และปรับปรุงตนเอง และให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือก และปฏิบัติกิจกรรมตามศักยภาพของตนเอง

เกณฑ์มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีระบบ

1. การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ที่นำเสนอข้อมูลเป็นภาพรวมของห้องเรียน พบว่าส่วนใหญ่รายงานผล โดยวิธีเสนอรายงานข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการ เป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน เป็นบันทึกส่วนตัว แฟ้มบันทึกสะสมผลงาน รองลงมาคือให้คำแนะนำหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียนทั้งห้องเรียน รายงานผลการใช้เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอน แสดงผลการพัฒนาผู้เรียนเป็นภาพรวมทั้งห้องเรียน และรายงานเทคนิค วิธีการ นวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำเสนอเป็นเทคนิคที่ใช้แบบเดียวกันทั้งห้องเรียน

2. การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยนำเสนอข้อมูลที่จำแนกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ของห้องเรียน พบว่าส่วนใหญ่รายงานผล โดยวิธีเสนอรายงานข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการ เป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน เป็นบันทึกส่วนตัว แฟ้มบันทึกสะสมผลงาน รองลงมาคือให้คำแนะนำหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียน เหมาะสมต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายกลุ่ม รายงานผลการใช้เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอน แสดงผลการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายกลุ่ม และรายงานเทคนิค วิธีการ นวัตกรรมการเรียนการสอน ที่นำเสนอเพื่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นเทคนิคที่สนองตอบผู้เรียนเป็นรายกลุ่ม

3. การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ที่นำเสนอข้อมูลโดยจำแนกเป็นรายบุคคล พบว่าส่วนใหญ่รายงานผล โดยรายงานวิธีให้คำแนะนำหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องเหมาะสมต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือรายงานข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการ เป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนที่จำแนกเป็นรายบุคคล รายงานผลการใช้เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอน แสดงผลการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล และรายงานเทคนิค

วิธีการ นวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำเสนอเพื่อการพัฒนาผู้เรียน เป็นเทคนิคที่ตอบสนองต่อผู้เรียน เป็นรายบุคคล

เกณฑ์มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

1. การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านบุคลิกภาพทั่วไปแก่ผู้เรียน พบว่าได้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ ไม่เห็นแก่ตัว มีความเมตตากรุณาต่อผู้เรียนและบุคคลอื่น ใช้วาจาสุภาพทั้งผู้เรียนและบุคคลอื่น และมีความประพฤติเรียบร้อย

2. การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการให้คำแนะนำแก่ผู้เรียน พบว่าได้มีการปฏิบัติโดยวิธีให้ข้อเสนอแนะที่ผู้เรียนควรปฏิบัติโดยสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ในการแก้ไขข้อบกพร่อง เชิญชวนให้ผู้เรียนปฏิบัติตนอย่างถูกต้องเหมาะสม และให้คำแนะนำอย่างสร้างสรรค์

3. การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีจนทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธา และปฏิบัติตามแบบอย่างจนเป็นปกตินิสัย พบว่าได้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยวิธีให้รางวัล คำชมเชยแก่ผู้เรียนในการประพฤติดี เผยแพร่กระบวนการที่ถูกต้องในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมและการจัดการเรียนการสอนของท่าน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกพฤติกรรมของตนเอง

เกณฑ์มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

1. การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้ร่วมงานในสถานศึกษา เพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา พบว่าส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยการรับฟังความคิดเห็น ให้ความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงาน รองลงมาคือปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ครบถ้วน ร่วมปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความสำเร็จของงาน และร่วมรับผิดชอบในข้อบกพร่องและผลสำเร็จของงาน

2. การอาสาเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา พบว่าส่วนใหญ่อาสาปฏิบัติกิจกรรม โดยวิธีร่วมปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ ยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก รองลงมาคือปฏิบัติงานตามความรู้ ความสามารถและความถนัด ร่วมรับผิดชอบในข้อบกพร่องและผลสำเร็จของงาน มีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ตามความรู้ ความสามารถ และความถนัด และเสนอแนวทางในการปรับปรุงงานให้ดีขึ้นกว่าเดิม

3. การปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนางาน และพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นระบบ พบว่าส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยวิธีให้คำแนะนำ แก้ปัญหาแก่ผู้ร่วมงาน และพัฒนาบุคลากร รองลงมาคือประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง และกลุ่มเป็นระยะ ๆ ตามแผนที่กำหนด สร้างทีมงาน เพื่อร่วมกันพัฒนางานของสถานศึกษา สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงพัฒนางาน และเป็นผู้ดำเนินการพัฒนางานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยปฏิบัติตามขั้นตอน กระบวนการอย่างเป็นระบบ

เกณฑ์มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน

1. การมีความสัมพันธ์กับชุมชนในการปฏิบัติงานทางการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับชุมชน โดยการยอมรับในความรู้ ความสามารถ และรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นในชุมชน รองลงมาคือปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายให้ครบถ้วน ร่วมปฏิบัติงานกับบุคคลอื่นในชุมชนโดยคำนึงถึงความสำเร็จของงานและประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน และรับผิดชอบในข้อบกพร่องและความสำเร็จของงาน

2. การอาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานทางการศึกษาในชุมชน พบว่าส่วนใหญ่อาสา โดยวิธีร่วมปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก รองลงมาคือมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานการศึกษาของชุมชน ตามความรู้ ความสามารถ และความถนัด อาสาปฏิบัติงานการศึกษาในชุมชน ตามความรู้ ความสามารถ และความถนัด ร่วมรับผิดชอบในข้อบกพร่องและความสำเร็จของงาน และเสนอแนวทางในการปรับปรุงงานของชุมชนให้ดีขึ้นกว่าเดิม

3. การปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนางานการศึกษา เพื่อพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบ พบว่าส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยวิธีให้ข้อเสนอแนะ ชี้แนะแนวทางแก้ปัญหาแก่ผู้ร่วมงาน แก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่อง เพื่อพัฒนางาน รองลงมาคือประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองและกลุ่มเป็นระยะ ๆ ตามแผนที่กำหนด เป็นผู้ดำเนินการพัฒนางานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยปฏิบัติตามขั้นตอน กระบวนการอย่างเป็นระบบ และรายงานผลการดำเนินงาน

เกณฑ์มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

1. การแสวงหาและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อการดำรงชีวิตประจำวันของผู้เรียน พบว่าส่วนใหญ่แสวงหาข้อมูล ข่าวสารมาใช้ โดยวิธี

รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และ สิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจุบัน ในระดับท้องถิ่น รองลงมาคือรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจุบัน ในระดับ ประเทศ และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจุบัน ในระดับโลก

2. การรวบรวมข้อมูล ข่าวสารที่จำเป็นและนำมาใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน พบว่าส่วนใหญ่รวบรวมข้อมูลที่จำเป็นมาใช้ โดยการรวบรวมข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับวิชาชีพครู เทคนิค วิธีการ นวัตกรรมการเรียนการสอน รองลงมาคือเลือกใช้ข้อมูล สารสนเทศทางการศึกษา มาพัฒนางาน ผู้เรียน และผู้ร่วมงาน วิเคราะห์ข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และจัดทำป้ายสถิติข้อมูล สารสนเทศทางการศึกษา เพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูลของ สถานศึกษา

3. การจัดระบบข้อมูล ข่าวสาร เพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ส่วนใหญ่จัดระบบข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการสอนอย่างถูกต้องและทัน ต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านต่าง ๆ รองลงมาคือใช้ข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ เพื่อนำ มาใช้ในการพัฒนาการสอนอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ออกแบบในการจัดเก็บ และรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร วิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสาร เพื่อแยกประเภทให้เป็นหมวดหมู่ จัดทำข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ เพื่อให้บริการแก่ผู้ร่วมงาน หน่วยงาน และชุมชน และจัดทำสถิติข้อมูล สารสนเทศ ทางการศึกษาด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์และบันทึกไว้ในแผ่นดิสก์

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จำนวน 11 เกณฑ์มาตรฐาน มี ประเด็นที่น่าสนใจ และควรนำมาอภิปราย ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ

1. การศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู จากผลการวิจัยพบว่าครูส่วนใหญ่ศึกษาหา ความรู้โดยวิธีเข้ารับการฝึกอบรม ประชุม สัมมนาทางวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการเหมาะสม เนื่องจากการฝึกอบรมจะช่วยให้ครูมีความรู้ ความสามารถในวิชาชีพ และเพิ่มพูนทักษะความชำนาญ

ในการปฏิบัติงานมากขึ้น ทำให้การปฏิบัติงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับ
 นัยนา ชุมทรัพย์ (2536) ที่กล่าวว่าการฝึกอบรมเป็นวิธีการอย่างหนึ่งของกิจกรรมการพัฒนาบุคลากร
 ทั้งนักวิชาการและนักปฏิบัติการต่างยอมรับว่า วิธีการฝึกอบรมเป็นวิธีที่ดีที่สุดวิธีหนึ่ง และสอดคล้อง
 กับ ทวีป อภิลิทธิ์ (2536) ที่กล่าวว่าการฝึกอบรมมีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของผู้ที่ม
 ีงานทำอยู่แล้ว และสมาคมการศึกษาแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (1976, อ้างในสมใจ จิตวารินทร์,
 2533) ที่กำหนดไว้ว่า วิชาชีพชั้นสูงจะต้องมีการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ เพื่อความก้าวหน้า
 ในวิชาชีพ

2. การมีบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพ จากผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่มีบทบาทโดยการ
 เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการทุกครั้งที่มีโอกาส ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสมาคม หรือองค์กรวิชาชีพควร
 ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคม หรือชมรมวิชาชีพครู และดำเนินการจัดให้มี
 การประชุมทางวิชาการ เพื่อให้สมาชิกได้มีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ ได้พบปะ แลกเปลี่ยน
 ความรู้ และความคิดเห็นกันในกลุ่มสมาชิกและนักวิชาการ เพื่อนำแนวคิดและความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุง
 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ ปรียา คงฤทธิ์ศึกษกร (2526) และบัณฑิต อินทรชื่น
 (2526, อ้างใน ศิรยา เพ็ชรแก้ว, 2540) ที่ได้กล่าวไว้ว่าครูควรพัฒนาวิชาชีพด้วยการเข้าร่วมประชุม
 สัมมนา หรือฝึกอบรมเมื่อมีโอกาส เป็นผู้นำหรือบรรยายเป็นบางโอกาส เป็นสมาชิกของสมาคมทาง
 วิชาการหรือองค์กรที่น่าสนใจ

เกณฑ์มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน

ในการตัดสินใจเลือกจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้น
 กับผู้เรียน จากผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติ โดยการศึกษาคู่มือของหลักสูตร
 เนื้อหา เลือกจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ผู้วิจัยเห็นว่า
 การที่ครูจะตัดสินใจเลือกจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน ครูควรจะต้องศึกษาหลักสูตร
 ให้เข้าใจ แล้วจัดเนื้อหาและกิจกรรมให้สอดคล้องเพื่อให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา ซึ่งสำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) ได้กล่าวว่าครูผู้สอนจะต้องเตรียมศึกษาเนื้อหาสาระวิชา
 ในหลักสูตร ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ว่าหลักสูตรมีจุดประสงค์อะไร แล้วจึงเลือกจัดกิจกรรมการเรียน
 การสอนที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนและเต็มตามศักยภาพ และจากผลการวิจัย
 ครั้งนี้ ในเรื่องการตัดสินใจเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนเสริมความรู้ เสริมหลักสูตร ที่เกิดผลแก่ผู้
 เรียน พบว่าครูส่วนใหญ่เลือกจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเสริมความรู้แก่ผู้เรียน ผู้วิจัยเห็นว่า
 เป็นการเหมาะสม เนื่องจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

ในสิ่งต่างๆ ได้นอกเหนือจากในเนื้อหาวิชาที่สอนในชั้นเรียน มีพัฒนาการในด้านต่างๆ และยังก่อให้เกิดทักษะและประสบการณ์ตรงมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ชูศรี เหมลิ้มเกียรติ (2528) ที่กล่าวว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นวิถีทางที่จะทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ และประสบการณ์ด้วยตนเอง สามารถพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความคิด ร่างกายในทางที่ถูกต้อง มีค่านิยม และสร้างนิสัยที่ดีงาม

เกณฑ์มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

การแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน ให้สามารถพัฒนาความสามารถเต็มตามศักยภาพ จากผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่มีการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยการจัดสอนซ่อมเสริมเฉพาะด้านที่ผู้เรียนมีข้อบกพร่อง ผู้วิจัยเห็นว่า ครูควรใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ตามศักยภาพของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความสามารถของผู้เรียนที่แตกต่างกัน โดยหาทางปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนด้วยการจัดสอนซ่อมเสริม ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ สิ้นธุระเชษฐ์ (2523) และ ยุพิน พิพิธกุล (2524) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนย่อมมีความแตกต่างกันในด้านสติปัญญา อารมณ์ จิตใจ ลักษณะนิสัย ครูจะต้องจัดบทเรียนให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน และมีหน้าที่จะต้องทำให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ จุดประสงค์ใดที่ประเมินแล้วแต่ยังไม่บรรลุก็เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนจะต้องจัดสอนซ่อมเสริมในจุดประสงค์นั้นๆ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ โกวิท ประวาลพุกษ์ (2541) ที่ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์สำคัญในการปฏิบัติงานของครู คือการค้นหาข้อบกพร่องของผู้เรียน หาวิธีการใหม่ๆ ในการพัฒนา เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน และเต็มศักยภาพ

เกณฑ์มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

การเลือกใช้ การปรับปรุง และการสร้างแผนการสอน ที่นำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ จากผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่มีการเลือกใช้แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปรับปรุงแผนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงมากขึ้น และสร้างแผนการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถ ศักยภาพ และธรรมชาติของผู้เรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเหมาะสมที่การจัดทำแผนการสอน ครูคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจะต้องกำหนดกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและได้ลงมือปฏิบัติ เพื่อค้นหาความรู้และคำตอบได้ด้วยตนเอง

สอดคล้องกับ สุทธิพร คล้ายเมืองปัก (2543) ที่กล่าวว่า แผนการสอนที่ดีจะต้องสอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ออกแบบจัดกิจกรรมที่หลากหลายยืดหยุ่น รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้และทักษะที่จะสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ มุกดาภิรมย์ (2538) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีการนิเทศภายใน พบว่าครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและดำเนินการสอนตามแผนการสอนครบทุกขั้นตอน

เกณฑ์มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

การเลือกใช้และพัฒนาสื่อการเรียนการสอน รวมทั้งการคิดค้นและผลิตสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ มาใช้ในการประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจากผลการวิจัยพบ ครูส่วนใหญ่เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้ บำรุงรักษา และผลิตสื่อการเรียนการสอนจากวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น ผู้วิจัยเห็นว่า ครูควรเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายในลักษณะขององค์รวมที่เหมาะสมในการเรียนรู้และความสนใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดค้นและผลิตสื่อการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีความสนใจโดยใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น และมีส่วนช่วยกันบำรุงรักษา สอดคล้องกับสุทธิพร คล้ายเมืองปัก (2543) ที่กล่าวว่าครูควรเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับการเรียนการสอนในแต่ละกิจกรรม และควรนำสื่อการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสนใจมาใช้ดีกว่านำสื่อการเรียนการสอนที่มีราคาแพงแต่ผู้เรียนไม่สนใจ และสอดคล้องกับ คณิงนิจ กล้าทอง (2542) ที่เสนอแนวคิดว่า ครูควรจะผลิตสื่อการเรียนการสอนโดยใช้วัสดุจากท้องถิ่น เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหา ผู้เรียน ประหยัดและได้ผลคุ้มค่า

เกณฑ์มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ จากผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสค้นหาความรู้ด้วยตนเอง และสรุปความคิดรวบยอดได้ ตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม และลงมือปฏิบัติจริง

ทุกขั้นตอน โดยครูเป็นผู้ชี้แนะวิธีการเรียนรู้ แหล่งความรู้ จนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งกรมวิชาการ (2539) ได้กำหนดแนวทางไว้ว่า ครูควรจัดกิจกรรม การเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ด้วยการฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการ แสวงหาความรู้ และสรุปเป็นข้อความรู้ โดยมี การแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และ ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และสอดคล้องกับ ทิศนา แชมมณี (2542) ที่ได้กล่าวว่าการให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้แบบการสร้างสรรคความคิด Constructivism เชื่อว่าสามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาผู้เรียนให้เก่งกาจ โดยอาศัยการพัฒนาโครงสร้างของความรู้ภายในของบุคคล และการรับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ แนวคิดของ นวลจิตต์ เซาท์นทิตพิงค์ (2543) ที่กล่าวว่า นักเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นผู้ที่ต้องเรียนรู้ เป็นผู้สร้างปัญญาให้กับตัวเอง ครูจะต้องให้นักเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมและลงมือกระทำให้มากที่สุด โดย เปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการใช้ความคิด สืบเสาะค้นหาความจริงต่าง ๆ ด้วยตนเอง จนเกิด เป็นความรู้ความเข้าใจ

นอกจากนั้นผลการวิจัยยังพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยยึดเนื้อหาเป็นหลัก ครูส่วนใหญ่จะใช้หนังสือเรียน ใบงาน ใบความรู้เป็นสื่อการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนครูควรใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ สร้างความรู้ได้ด้วยตนเองมากกว่าการที่ครูเป็นผู้บอกความรู้ สอนโดยให้ผู้เรียนท่องจำ หรือสอนเน้น เนื้อหา วิชาความรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนมีความต้องการให้ผู้เรียนสามารถจดจำความรู้ให้ได้มากที่สุด เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ หรือการสอบแข่งขันเพื่อศึกษาต่อ ซึ่งสอดคล้องกับผลการ วิจัยของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2535) ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาและพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ พบว่าพฤติกรรมการสอนของครูยังยึดบทบาท เดิม ไม่ยอมรับวิธีการสอนใหม่ และไม่สนใจที่จะนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามาประกอบการ สอนของตน มุ่งสอนเฉพาะเนื้อหา

เกณฑ์มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีระบบ

การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนที่เสนอข้อมูลทั้งในภาพรวมและรายกลุ่ม และ จำแนกเป็นรายบุคคล จากผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่มีการรายงานผล โดยการรายงานข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการ เป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน ทั้งในภาพรวมและเป็นรายกลุ่ม ได้แนะนำ หรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียนได้สอดคล้องเหมาะสมต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็น รายบุคคล ผู้วิจัยเห็นว่าในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน การรายงานผลมีความจำเป็นมาก เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน มีความสามารถ มีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การรายงานผล

จะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน เพื่อที่ครูจะได้นำข้อมูลเหล่านั้นของผู้เรียนไปวิเคราะห์ แล้วนำไปกำหนดจุดที่จะพัฒนาผู้เรียนแต่ละคน การได้มาของข้อมูลครูจะต้องทำการวิเคราะห์ผู้เรียนและมีข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยการรวบรวมและทำการบันทึกไว้ และนำมาสรุปผลเพื่อเป็นข้อมูลในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนตามความสามารถ และศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งกรมวิชาการ (2522) ได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำระเบียบสะสม แล้วบันทึกไว้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและช่วยเหลือผู้เรียน

เกณฑ์มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีด้านบุคลิกภาพทั่วไป การให้คำแนะนำ และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี จนผู้เรียนปฏิบัติตามแบบอย่างจนเป็นปกตินิสัย จากผลการวิจัยพบว่า ครูมีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยการแต่งกายสุภาพ เรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ ให้ข้อเสนอแนะที่ผู้เรียนควรปฏิบัติ โดยสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน และให้รางวัล คำชมเชยแก่ผู้เรียนในการประพฤติดี ผู้วิจัยเห็นว่า ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก ในการเป็นผู้ชี้แนะ นำเสนอ หรือสร้างค่านิยมที่ถูกต้องดีงาม เป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติที่ดีแก่ผู้เรียน สอดคล้องกับคุณลักษณะของครูที่ดีของ บันลือ พฤกษ์วัน (2519) เฉลียว บุรีภักดี (2520) และ ศรีสมร พุ่มสะอาด ซึ่งกล่าวว่าครูควรเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งในด้านการปฏิบัติตน และการปฏิบัติงาน มีความประพฤติเรียบร้อย ใช้วาจาสุภาพ แต่งกายสะอาดเรียบร้อย และเหมาะสมกับกาลเทศะ ให้การยกย่องและคำชมเชยแก่นักเรียนที่มีความประพฤติดี

เกณฑ์มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

การอาสาเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรม เพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่อาสาปฏิบัติกิจกรรม ด้วยการร่วมปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นการเหมาะสมที่ครูควรอาสาเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา นอกเหนือจากการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นโดยให้การยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานที่ใช้หลักประชาธิปไตยและมีการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพมากกว่าการทำงานคนเดียว เพราะการทำงานเป็นทีมจะต้องมีการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกัน โดยยึดประโยชน์หรือเป้าหมายของงาน

เป็นหลัก สอดคล้องกับสุรพล สุพวงค์ (2539) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะที่ดีของครูว่าจะต้องมีความสามารถที่จะทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นคณะได้ดี

เกณฑ์มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน

การอาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานทางการศึกษา เพื่อการพัฒนาชุมชน จากผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติโดยร่วมปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก ผู้วิจัยมีความเห็นว่าตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันมาโดยตลอด ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ โดยโรงเรียนจะมีส่วนช่วยให้ชุมชนมีการพัฒนา ช่วยให้สมาชิกในชุมชนได้รับการศึกษา แต่ทั้งนี้งานของโรงเรียนจะดำเนินไปได้ก็ ต้องได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน จากสมาชิกของชุมชนด้วยเช่นกัน ดังนั้นครูในฐานะเป็นสมาชิกหนึ่งของชุมชน สามารถช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ให้เจริญขึ้นได้ เนื่องจากรู้สภาพและปัญหาของท้องถิ่นได้ดีกว่าบุคคลฝ่ายอื่น สอดคล้องกับ ศาโรช บัวศรี (2515) และศรีสมร พุ่มสะอาด (2530) ที่กล่าวว่าครูควรให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อชี้แนะประชาชน ครูควรสร้างสัมพันธภาพอันดีและร่วมมือกับชุมชนได้เป็นอย่างดี บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชนอย่างที่เหมาะสม และทำให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนและให้การสนับสนุน

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ยังพบว่ามีส่วนน้อยที่เป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ครูควรที่จะแสดงบทบาทในการเป็นผู้นำ เพื่อพัฒนางานการศึกษาและพัฒนางานในชุมชน เพราะครูเป็นบุคคลที่สังคมคาดหวังให้เป็นผู้นำทั้งในด้านวิชาความรู้ และคุณลักษณะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลายุทธ์ ครุฑเมือง (2533) ที่ศึกษาบทบาทหน้าที่ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี พบว่าประชาชนมีความคาดหวังให้ครูเป็นผู้นำของชุมชนมากที่สุด และสอดคล้องกับ ศรีสมร พุ่มสะอาด (2521) ที่ได้ทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของครูในการพัฒนาชุมชน สรุปได้ว่าครูจะต้องเป็นผู้นำชุมชนทั้งในด้านความรู้ ให้การช่วยเหลือและแก้ปัญหาต่างๆ และให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้า และยังสอดคล้องกับ โอวาท สุทธนารักษ์ (2533) ที่ได้ประมวลบทบาทของครูไว้ว่า ครูในฐานะปัญญาชนท้องถิ่น (Intellectual Organic) จะต้องเป็นผู้นำทางความคิด และเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง (Change Agent)

เกณฑ์มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

การแสวงหา และการใช้ประโยชน์จากข้อมูล ข่าวสาร รวมถึงการจัดระบบข้อมูลข่าวสาร เพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่าครูส่วนใหญ่แสวงหาข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการศึกษา การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจุบัน ในระดับท้องถิ่น และใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารมาใช้ในการพัฒนางานสอนอย่าง ถูกต้อง และทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านต่างๆ ผู้วิจัยเห็นด้วยอย่างยิ่งในการที่ครูควรรู้ ข้อมูล ข่าวสารรอบตัว และเรื่องราวในท้องถิ่น วิเคราะห์และเลือกใช้ข่าวสาร ข้อมูลให้เกิดประโยชน์ ต่อตนเองและผู้เรียนได้ เพราะการบริโภคข้อมูล ข่าวสารเป็นประจำสม่ำเสมอจะทำให้เป็นผู้ที่มีความรู้ มีความทันสมัย ทันยุค ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับ คณะอนุกรรมการส่งเสริมวิชาชีพของคุรุสภา (2534) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติ ตนของครู สรุปได้ว่า ครูควรรู้ทันข่าวสารใหม่ๆ และทันสมัยเสมอ ด้วยการแสวงหาข้อมูลด้วยตนเอง ตลอดจนข่าวสารทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเลือกบริโภคข้อมูลอย่างชาญฉลาด และสอดคล้องกับนวลจิตต์ เซวน์กัรติพงศ์ (2543) ที่กล่าวว่าควรจัดระบบข้อมูล ข่าวสารที่ กระจายกระจายให้เป็นระเบียบและลงตัว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อมรวิรัช นาคทรพรพ (2539) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะของครูในยุคโลกาภิวัตน์ว่า จะต้องติดตามความก้าวหน้าในเทคนิควิธีการสอน ต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา ซึ่งครูจะต้องเป็นนักเทคโนโลยีสารสนเทศไปในตัว เข้าถึงแหล่งความรู้ใหม่ ๆ ในปัจจุบันที่ล้วนต้องอาศัยเทคโนโลยีทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

1.1 สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

- 1.1.1 ควรส่งเสริมให้ครูได้จัดทำผลงานทางวิชาการ ทำการวิจัย ฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ เผยแพร่ผลการวิจัย ให้ทุนอุดหนุนการวิจัย ให้เวลาเพื่อการศึกษาค้นคว้าวิจัย
- 1.1.2 ควรส่งเสริมและให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการ นวัตกรรม การเรียนการสอน
- 1.1.3 ควรจัดให้มีการฝึกอบรมทางวิชาการในเรื่องจัดทำแผนการสอน สื่อการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเขียนรายงานการพัฒนาผู้เรียน

- 1.2 โรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
  - 1.2.1 ควรกำกับ ติดตาม และกระตุ้นให้ครูมีการรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนเป็นระยะ ๆ และอย่างต่อเนื่อง
  - 1.2.2 ควรจัดระบบให้ครูได้มีการใช้กระบวนการกลุ่ม ร่วมกันวางแผนการทำงาน เป็นทีม การเป็นผู้นำและการเป็นสมาชิกที่ดีในกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป
  - 2.1 ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู
  - 2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ระดับต่างๆ ในสังกัดอื่นๆ

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กัญญา เดชาวิวัฒน์สกุล. ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนของครู
ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน ตามความคิดเห็นของตนเอง. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- กมล สุตประเสริฐ และคณะ. วิจัยที่ 2 โครงการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู : การศึกษา
สมรรถวิสัยของครูประถมศึกษาที่ต้องการ. กรุงเทพมหานคร : จงเจริญการพิมพ์, 2523.
- เกศธิดา เขียวสอาด. การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานพัฒนาวิชาชีพครูของคณะกรรมการ
คุรุสภาจังหวัด. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- โกวิทย์ ประवालพุกษ์. แนวพัฒนาการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. กระทรวง
ศึกษาธิการ, 2541. (อัดสำเนา)
- โกสินทร์ รังสยาพันธ์. ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา,
2530.
- คณิงนิจ กล้าทอง. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการชมรายการโทรทัศน์กับการใช้รายการโทรทัศน์
ในการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2539.
- คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม. กรุงเทพมหานคร :
วัฒนาพานิช, 2518.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา. (เล่มที่ 3)
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2541.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535.
กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2537.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 -
2544). กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2537.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2543.

- คณะกรรมการข้าราชการครู, สำนักงาน. หลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดตำแหน่งและแต่งตั้งข้าราชการครูสายการสอน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ปดิพัทธ์, 2534.
- โครงการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู. รายงานการวิจัยคณะที่ 1 การศึกษาความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรการฝึกหัดครูกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. (ม.ป.ท.), 2525.
- จักรพรรดิ วิชา. ปฏิรูปการศึกษาเกี่ยวกับครูสภา [http:// www.moe.go .th/ webkuru/ suda.new/ sirsuda58.htm.](http://www.moe.go.th/webkuru/suda.new/sirsuda58.htm), 2543.
- เฉลียว บุรีภักดี. “ลักษณะครูที่ดี” ในรายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตำรวจ, 2520
- ชลายุทธ์ ครูทเมือง. บทบาทและหน้าที่ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2533.
- ดิเรก พรสีมาและคณะ. รายงานการวิจัย เรื่องการพัฒนาวิชาชีพครู. กรุงเทพมหานคร : 2541.
- เตือนใจ เมฆประยูร. ความคิดเห็นของนักเรียนประถมศึกษาและผู้ปกครอง เกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- ทวีป อภิลิทธิ. การสร้างสมรรถภาพในวิชาชีพครูโดยใช้กิจกรรมเป็นสื่อ. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เลิฟ แอนด์ ลิฟ เพรส, 2539.
- ทิตนา เขมมณี. “การจัดการเรียนการสอนโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง : โมเดลชิปปา” วารสารครูศาสตร์ . 27 (3) มีนาคม - มิถุนายน 2542 : 1 - 17.
- ธนู แสงศักดิ์. ครูดี. วิทยาสาร. 2 (กุมภาพันธ์ 2525) : 65.
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. ความเป็นครู. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัท ก. พล (1996), 2541.
- นวลจิตร ชาวเกียรติพงศ์. “การเรียนการสอนแบบให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ตามแนวการสอนในหลักพระพุทธรศาสนา” วารสารวิชาการ 3 (3) มีนาคม 2543 : 21 - 32.
- นัยนา ชุมทรัพย์. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะครูเทศบาล เขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- บัณฑิตย์ อินทราชัน. การบริหารงานบุคคลและการสัมมนาพนักงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : พีรพัฒนา, 2526.
- บันลือ พงกษะวัน. การประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2519.

- ประคอง กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ประเวศ วะสี. "ทัศนะของ ศ.นพ.ประเวศ วะสี เกี่ยวกับการฝึกหัดครูและบทบาทของครู" วารสาร การศึกษาแห่งชาติ. 24 (2) ธันวาคม 2532 - มกราคม 2533 : 12 - 16.
- ประสงค์ พิมพ์. การศึกษาปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2530.
- ปรียา คงฤทธิศึกษากร. "การพัฒนาบุคลากร" เทศาภิบาล. 7 - 8, มีนาคม 2526 : 31.
- มาณพ ภาษิตวิไลธรรม. สมรรถภาพของครูประถมศึกษาที่สังคมต้องการในจังหวัดสกลนครและ นครพนม. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2520.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. "การพัฒนาวิชาชีพศึกษาศาสตร์และบริหารการศึกษา" ประสบการณ์วิชาชีพบริหาร การศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 9. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2535.
- วิเชียร ทวีลาภ. นิเทศการพยาบาล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2527.
- วิวัฒน์ นันทะ. ความต้องการและปัญหาในการพัฒนาบุคลากรครูประจำการของผู้บริหาร การศึกษาและครูประจำการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ บางแสน, 2525.
- วัชรินทร์ ดีทรง. การศึกษาการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2542.
- พนัส หันนาคินทร์. การศึกษาของไทย. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2524.
- ไพบุลย์ แจ่มพงษ์. การพัฒนาครูเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. วารสารวิชาการ. 3 (มีนาคม 2543) : 27 - 32.
- เมธี ปิลันธนานนท์. รายงานการวิจัย เรื่องทัศนคติต่อวิชาชีพครู โรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สภาการศึกษาคาทอลิก, 2536.
- ยุทธชัย อุตมา. บทบาทของครูสภาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. วิทยาคาร. 98 (ตุลาคม 2542) : 6 - 12.

- ยุพิน พิพิธกุล. การเรียนการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : บริษัทการพิมพ์, 2524.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2531.
- เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน. เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2540.
- เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน. รายงานการศึกษาเรื่องเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2534.
- เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน. พระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 : แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2495 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2509 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2519 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2521
(ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2523, 2531. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, ม.ป.ป.
(อัดสำเนา)
- เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน. แผนพัฒนาวิชาชีพครูของคุรุสภา (พ.ศ. 2535 - 2539).
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2535.
- เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน. สรุปผลการประชุมสัมมนาเรื่อง บทบาทขององค์การวิชาชีพครูตามพระ
ราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ วันที่ 16 กรกฎาคม 2542. หอประชุมคุรุสภา
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, ม.ป.ป. (อัดสำเนา)
- ศิริยา เพ็ชรแก้ว. การพัฒนาตนเองด้านการเรียนการสอนของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ ตามการรับรู้ของ
ตนเองและผู้บริหารโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2540.
- ศรีสมร พุ่มสะอาด. การศึกษาคุณภาพครูประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุฎิบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
- สงบ ลักษณะ. เรียนรู้ร่วมกัน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2538.
- สมศักดิ์ ลินธุระเวชญ์. "การประเมินผลระดับประถมศึกษา : การสอนซ่อมเสริม" สารพัฒนาหลักสูตร.
(48) มีนาคม 2529 : 15 - 17.
- สมใจ จิตวารินทร์. ความพึงพอใจในวิชาชีพครูของครูโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครที่มี
องค์ประกอบทางโรงเรียนต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

สาโรช บัวศรี. มาตรการพื้นฐานบางประการสำหรับการสร้างครูดี. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2515.

ลิปพนนท์ เกตุทัต. “ปฏิรูปการศึกษา : ครูผู้บริหารการศึกษาและโลกาภิวัตน์” วารสารข้าราชการครู. 16 (3) กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2539 : 2 - 11.

สิริพร บุญญานันต์. “ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาครูสำหรับภูมิภาคเอเชียยุคใหม่” วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 30 (1) ตุลาคม - พฤศจิกายน 2538 : 43 - 46.

สุนีย์ ลินธุเดชะ “บทบาทและสถานภาพของครู” ผลสรุปการสัมมนาของนิสิตชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกอบวิชาการสัมมนาการศึกษา. กันยายน - ตุลาคม 2526 : 159 - 162

สุทธิพร คล้ายเมืองปัก. “ยาขมหม้อใหญ่ของครูไทยสมัยเก่า” วารสารวิชาการ. 20 (4) เมษายน - พฤษภาคม 2543 : 38 - 39.

สุรพล สุพวงค์. “ครูยุคโลกาภิวัตน์” วารสารข้าราชการครู. 17 (1) ตุลาคม - พฤศจิกายน 2539 : 25 - 30.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

สุนน อมรวีวัฒน์. สมบัติพิพม์ของการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

สุรชาติ สังข์รุ่ง. การเลือกครูดีให้สังคม. วิทยาสาร. 29 (เมษายน 2521) : 20 - 21.

สุรชาติ สังข์รุ่ง. รายงานผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบการสรรหาข้าราชการครู. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู, 2538.

สุรีย์ สุเมธีนิถุมิต. เอกสารประกอบการสอน วิชาศึกษา 404363. ประสบการณ์วิชาชีพครู 3. มหาวิทยาลัยบูรพา, 2539.

เสรี เลิศสุชาติวนิช. ทักษะและพฤติกรรมกรรมการบริหารของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติก่อนและหลังการฝึกอบรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2531

อมรวชิษฐ์ นาครทรรพ. ความฝันของแผ่นดิน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตะวันออก, 2540.

อุบล เล่นวารี. เพชรยอดมงกุฎ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร,
2541.

โอวาท สุทธนารักษ์. “เมื่อครูชนบททวนกระแสการศึกษาและการพัฒนา” วารสารการศึกษาแห่งชาติ.
24 (2) ธันวาคม 2532 - มกราคม 2533 : 12 - 16.

ภาษาอังกฤษ

Bayles, James A.F. Management. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall,
1978.

Collins Cobuild Dictionary English Language London : Collins, 1987.

Judith Worell and William E. Stilwell. Psychology for Teachers and Students.
U.S.A. : McGraw - Hill, Inc., 1981.

Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle W. “Determining Sample Size for
Research Activities” Educational and Psychological Measurement. 30 (30)
(Autumn 1970) : 608.

Marks, Janes R. and Others. Handbook of Educational Supervision : A Guide for
the Practitioner. 2nd ed. Boston : Allyn and Nacon Inc., 1979.

Ohles, J.F. Introduction to Teaching. New York : Random, Inc., 1970.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(สำเนา)
ตราพระเกี้ยว

ที่ ทม 0302(2700.0603)2690

สำนักงานฝ่ายจัดการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

6 ธันวาคม 2543

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วยนางเบญจวรรณ ศิริพรชัยกุล นิสิตชั้นปริญญาโทบริหารการศึกษาศาสา
ศึกษาศาสตร์ สาขา วิชาบริหารการศึกษาศาสตร์ สาขา
วิชาศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาการ
ปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์
มาตรฐานวิชาชีพครู” โดยมี รองศาสตราจารย์ ไฉไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญ
ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป
และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

เริงรัชนี้ นิ่มนวล

(รองศาสตราจารย์ ดร.เริงรัชนี้ นิ่มนวล)

รองคณบดีฝ่ายจัดการศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีครุศาสตร์

สำนักงานฝ่ายจัดการศึกษา (ระดับบัณฑิตศึกษา)

โทร. 218-2682

(สำเนา)
ตราพระเกี้ยว

ที่ ทม 0302(2700.0603)2691

สำนักงานฝ่ายจัดการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

6 ธันวาคม 2543

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วยนางเบญจวรรณ ศิริพรชัยกุล นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา สาขา
วิชานิเทศการศึกษาและพัฒนากลยุทธ์ อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาการ
ปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์
มาตรฐานวิชาชีพครู” โดยมี รองศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมี
ความจำเป็นที่จะต้องเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูผู้สอนในโรง
เรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 325 คน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางเบญจวรรณ ศิริพรชัยกุล ดำเนินการ
ดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

เรจรัชณี นิ่มนวล

(รองศาสตราจารย์ ดร.เรจรัชณี นิ่มนวล)

รองคณบดีฝ่ายจัดการศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีครุศาสตร์

สำนักงานฝ่ายจัดการศึกษา (ระดับบัณฑิตศึกษา)

โทร. 218-2682

(สำเนา)

ตราครุฑ

ที่ ศธ 1104/6680

สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

อาคาร 4 พญาไท ถนนศรีอยุธยา

กทม. 10400

28 ธันวาคม 2543

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน,อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียน

ด้วย นางเบญจวรรณ ศิริพรชัยกุล นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา สาขา
วิชานิติศาสตร์และการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู” มีความ
จำเป็นเก็บรวบรวมข้อมูลตอบแบบสอบถามจากครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 325 คน โดยผู้ทำวิจัยจะมาประสานงานด้วยตนเอง

สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พิจารณาแล้วเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาขอให้โรงเรียน
พิจารณาร่วมอำนวยความสะดวกตามที่เห็นสมควร

ขอแสดงความนับถือ

สำรวย เฟือกพันธ์

(นายสำรวย เฟือกพันธ์)

ผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ฝ่ายบริการการศึกษา

โทร. 2458391

โทรสาร 2459939

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
  2. แบบสอบถามฉบับนี้มีจำนวน 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
  3. ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด
  4. เมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว ขอความกรุณาบรรจุลงในซองที่จำหน่ายถึงผู้วิจัย ซึ่งได้แนบมาพร้อมนี้แล้ว ส่งกลับคืนให้ผู้วิจัยด้วย ภายในวันที่ 19 มกราคม 2544
- ขอขอบคุณที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยจะนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาวิชาชีพครูต่อไป

เบญจวรรณ ศิริพรชัยกุล
ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวของท่าน

1. เพศ

( ) ชาย

( ) หญิง

2. อายุ

( ) ต่ำกว่า 26 ปี

( ) 26 - 30 ปี

( ) 31 - 35 ปี

( ) 36 - 40 ปี

( ) 41 ปี ขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

( ) ต่ำกว่าปริญญาตรี

( ) ปริญญาตรี

( ) ปริญญาโท

( ) ปริญญาเอก

4. ประสบการณ์ในการทำงาน

( ) ต่ำกว่า 6 ปี

( ) 6 - 10 ปี

( ) 11 - 15 ปี

( ) 16 - 20 ปี

( ) 21 ปี ขึ้นไป

5. ระดับชั้นที่สอน.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) ที่ตรงกับความเป็นจริง
(ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

1. ท่านศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับวิชาการ/วิชาชีพครูอย่างไร
  - ( ) ไม่ได้ศึกษา ค้นคว้า
  - ( ) ศึกษา ค้นคว้า โดยวิธี
    - ( ) ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
    - ( ) ฝึกอบรม ประชุมทางวิชาการ สัมมนา
    - ( ) ศึกษาดูงาน
    - ( ) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น
    - ( ) สอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ
    - ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2. ท่านมีบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพอย่างไร
  - ( ) ไม่มีบทบาท
  - ( ) มีบทบาท โดยวิธี
    - ( ) เป็นสมาชิกของสมาคม ชมรมทางวิชาชีพครู
    - ( ) เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการทุกครั้งที่มีโอกาส
    - ( ) มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการ/วิชาชีพ
    - ( ) เผยแพร่ผลการวิจัยของตนให้ผู้ร่วมวิชาชีพนำไปใช้
    - ( ) เป็นผู้ดำเนินการหรือจัดการประชุมสัมมนาทางวิชาการ
    - ( ) จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ
    - ( ) เป็นวิทยากรในการจัดประชุมสัมมนา กิจกรรมทางวิชาการ/วิชาชีพ
    - ( ) เป็นกรรมการ อนุกรรมการหรือคณะทำงานของสมาคม ชมรม หรือองค์กรวิชาชีพครู
    - ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

3. ท่านปฏิบัติอย่างไร ในการจัดทำและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

การจัดทำผลงานทางวิชาการ

- ไม่ได้จัดทำ
- จัดทำ โดยวิธี
  - เขียนเป็นบทความทางวิชาการ
  - จัดทำเป็นหนังสือประกอบการเรียน
  - สร้างสื่อการเรียนการสอน
  - ทำการวิจัยในชั้นเรียน
  - อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

- ไม่ได้เผยแพร่
- เผยแพร่ โดยวิธี
  - จัดทำเป็นเอกสาร
  - จัดประชุมวิชาการ
  - จัดอบรมให้นำไปใช้
  - ฝึกปฏิบัติจริง
  - อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. การตัดสินใจเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่จะเกิดผลแก่ผู้เรียน ท่านปฏิบัติอย่างไร

- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ปฏิบัติ โดยวิธี
  - ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร/เนื้อหา
  - ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา และความต้องการของผู้เรียน
  - วิเคราะห์และเลือกใช้เทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนในชั้นเรียน
  - เลือกกิจกรรมโดยมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน
  - เลือกกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณธรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ
  - เลือกจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาความสามารถของผู้เรียน
  - เลือกจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติอย่างถูกต้องตามขั้นตอนและหลักวิชา

- ( ) ประเมินผลผู้เรียน เพื่อเลือกจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม
- ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. การตัดสินใจเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน**เสริมความรู้ เสริมหลักสูตร**ที่เกิดผลแก่ผู้เรียน ท่านปฏิบัติอย่างไร

- ( ) ไม่ได้ปฏิบัติ
- ( ) ปฏิบัติ โดยวิธี
  - ( ) ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
  - ( ) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา และความต้องการของผู้เรียน
  - ( ) วิเคราะห์และเลือกใช้เทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เสริมความรู้ และเสริมหลักสูตร ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน
  - ( ) เลือกกิจกรรมการเรียนการสอนเสริมความรู้ เสริมหลักสูตรที่ส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียนก่อน
  - ( ) วางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่กำหนด
  - ( ) เลือกจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเสริมความรู้แก่ผู้เรียน
  - ( ) ประเมินผลผู้เรียน เพื่อเลือกจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม
  - ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. การตัดสินใจเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน รวมถึงกิจกรรมเสริมความรู้ เสริมหลักสูตร ที่**พัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน** ท่านปฏิบัติอย่างไร

- ( ) ไม่ได้ปฏิบัติ
- ( ) ปฏิบัติ โดยวิธี
  - ( ) ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
  - ( ) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา และความต้องการของผู้เรียน
  - ( ) วิเคราะห์และเลือกใช้เทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เสริมความรู้ และเสริมหลักสูตร ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน
  - ( ) เลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
  - ( ) เลือกกิจกรรมที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของผู้เรียน
  - ( ) เลือกกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมปฏิบัติ
  - ( ) เลือกจัดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติอย่างหลากหลาย

- ( ) ประเมินผลผู้เรียน เพื่อเลือกจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม
- ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
7. ท่านแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนให้สามารถพัฒนาความสามารถเต็มตามศักยภาพอย่างไร
- ( ) ไม่ได้แก้ไข
- ( ) แก้ไข โดยวิธี
- ( ) ศึกษาข้อบกพร่องของผู้เรียนจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน ครูท่านอื่น ๆ ป. 02 บันทึกสุขภาพ
- ( ) วิเคราะห์ข้อบกพร่องของผู้เรียน เพื่อวางแผนการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านที่บกพร่อง
- ( ) จัดการสอนซ่อมเสริมเฉพาะด้านที่ผู้เรียนมีข้อบกพร่อง
- ( ) ประเมินผลผู้เรียน
- ( ) รายงานการพัฒนาของผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาความสามารถของผู้เรียน
- ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
8. ท่านแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้นกว่าเดิมอย่างไร
- ( ) ไม่ได้แก้ไขและไม่ได้พัฒนา
- ( ) แก้ไข และพัฒนา โดยวิธี
- ( ) ศึกษาข้อบกพร่องของผู้เรียนจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน ครูท่านอื่น ๆ ป. 02 บันทึกสุขภาพ
- ( ) วิเคราะห์ข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ด้านต่าง ๆ
- ( ) กำหนดจุดพัฒนาความสามารถของผู้เรียนที่เหมาะสม
- ( ) จัดกิจกรรมเสริมความสามารถของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านที่บกพร่องอย่างเหมาะสมตามที่กำหนด
- ( ) ชมเชยและให้กำลังใจในผลสำเร็จของผู้เรียน
- ( ) ประเมินผลผู้เรียน

- ( ) รายงานการพัฒนาของผู้เรียนเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผน
พัฒนาความสามารถของผู้เรียน
- ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

9. ท่านพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้นเต็มตามความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล อย่างเป็นระบบอย่างไร

- ( ) ไม่ได้พัฒนาเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ
- ( ) พัฒนาเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ โดยวิธี
  - ( ) วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ตามความสามารถ
ศักยภาพ และธรรมชาติของผู้เรียน
  - ( ) ส่งเสริม กระตุ้น ให้กำลังใจผู้เรียน
  - ( ) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา
  - ( ) จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย
ตามความสามารถ ศักยภาพ และธรรมชาติของผู้เรียน
  - ( ) จัดกิจกรรมที่สามารถตอบสนองความถนัดความสนใจของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
  - ( ) ชื่นชมและเผยแพร่ผลงานการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน
  - ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

10. ท่านมีวิธีการเลือกแผนการสอนมาใช้ อย่างไร

- ( ) ไม่ได้เลือกใช้
- ( ) เลือกใช้ โดยวิธี
  - ( ) เลือกใช้แผนการสอนที่เคยใช้ได้ผลดีมาแล้ว
  - ( ) เลือกใช้แผนการสอน ที่มีองค์ประกอบต่าง ๆ ครบถ้วน สัมพันธ์กัน
  - ( ) เลือกใช้แผนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
  - ( ) เลือกใช้แผนการสอน ที่เน้นกิจกรรมการปฏิบัติ ตามกระบวนการ
แสวงหา และการสร้างความรู้
  - ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

11. ท่านมีวิธีการปรับปรุงแผนการสอนให้สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างไร

- ( ) ไม่ได้ปรับปรุง
- ( ) ปรับปรุง โดยวิธี
  - ( ) ปรับปรุงแผนการสอนที่ใช้ได้ผลดีอยู่แล้ว มาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น
  - ( ) ปรับปรุงแผนการสอนให้มีองค์ประกอบต่าง ๆ ครบถ้วน และสัมพันธ์กันยิ่งขึ้น
  - ( ) ปรับปรุงแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงมากขึ้น
  - ( ) ปรับปรุงแผนการสอน ให้สอดคล้องกับความสามารถ คักยภาพ และธรรมชาติของผู้เรียน
  - ( ) ปรับปรุงแผนการสอนให้เน้นกระบวนการแสวงหาและสร้างความรู้ด้วยตนเอง
  - ( ) ปรับปรุงแผนการสอน ให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของครู และสถานศึกษา
  - ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

12. ท่านมีวิธีการสร้างแผนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ และสามารถค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเองอย่างไร

- ( ) ไม่ได้สร้าง
- ( ) สร้าง โดยวิธี
  - ( ) สร้างแผนการสอน ให้สอดคล้อง ครบถ้วนและสัมพันธ์กันในองค์ประกอบต่าง ๆ
  - ( ) สร้างแผนการสอน ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สามารถหาคำตอบได้ด้วยตนเอง
  - ( ) สร้างแผนการสอน ให้สอดคล้องกับความสามารถ คักยภาพ และธรรมชาติของผู้เรียน
  - ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

13. ท่านมีวิธีการเลือกสื่อการเรียนการสอน มาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไร

- ( ) ไม่ได้เลือก
- ( ) เลือก โดยวิธี
  - ( ) เลือกสื่อที่เหมาะสม สอดคล้องสัมพันธ์กับจุดประสงค์ของการเรียนรู้
  - ( ) เลือกสื่อที่เหมาะสม สอดคล้องสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้

- ( ) เลือกสื่อที่เหมาะสม สอดคล้องสัมพันธ์กับสถานการณ์ ปัญหา เงื่อนไข ข้อจำกัดต่าง ๆ ของการเรียนการสอน
- ( ) เลือกสื่อที่เหมาะสม สอดคล้องสัมพันธ์กับความถนัดของตนเอง
- ( ) เลือกสื่อที่เหมาะสม สอดคล้องสัมพันธ์กับผู้เรียน
- ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

14. ท่านได้ใช้และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างไร

- ( ) ไม่ได้ใช้และไม่ได้พัฒนา
- ( ) ใช้และพัฒนา โดยวิธี
  - ( ) ใช้และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง
  - ( ) ใช้และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนแต่ละคน
  - ( ) สื่อที่ใช้ส่วนใหญ่ครูเป็นผู้ใช้ ผู้เรียนได้ร่วมใช้บ้างเป็นบางครั้ง
  - ( ) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้ บำรุงรักษา
  - ( ) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ
  - ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

15. ท่านได้คิดค้น ผลิตสื่อการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างไร

- ( ) ไม่ได้ปฏิบัติ
- ( ) ปฏิบัติ โดยวิธี
  - ( ) คิดค้น ผลิตสื่อการเรียนการสอน ให้ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนแต่ละคน
  - ( ) คิดค้น ผลิตสื่อการเรียนการสอน โดยใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น
  - ( ) ผู้เรียนมีส่วนร่วมตัดสินใจในการคิดค้น ผลิตสื่อการเรียนการสอนมาใช้ ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน
  - ( ) ประเมินผลเพื่อปรับปรุงการใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมและดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ
  - ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

16. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยยึดเนื้อหาเป็นหลักอย่างไร
- ( ) ไม่ได้จัด
- ( ) จัด โดยวิธี
- ( ) ใช้หนังสือ ตำรา แบบเรียน เป็นหลักในการสอน
  - ( ) สอนเน้นเนื้อหา โดยบอกความรู้ให้ผู้เรียน
  - ( ) สอนเน้นเนื้อหา และมีตัวอย่างประกอบคำอธิบายเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจยิ่งขึ้น
  - ( ) ใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นหนังสือเรียน ใบงาน ใบความรู้
  - ( ) ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามแบบ หรือทำตามตัวอย่างที่ครูกำหนด
  - ( ) ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามที่ครูบอก อธิบาย หรือตามคำสั่ง
  - ( ) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนน้อย หรือไม่มีเลย
  - ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
17. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างไร
- ( ) ไม่มีส่วนร่วม
- ( ) มีส่วนร่วม โดยวิธี
- ( ) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสค้นหาความรู้ด้วยตนเอง และสรุปความคิดรวบยอดได้เอง ตามจุดประสงค์การเรียนรู้
  - ( ) จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนได้ลงมือทำงานตามกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด
  - ( ) ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ โดยร่วมแสดงความคิดเห็น ค้นหาความรู้และสรุปความคิดรวบยอดได้จากคำแนะนำของครู
  - ( ) ผู้เรียนร่วมวางแผนการจัดกิจกรรม ได้เลือกปฏิบัติตามศักยภาพ และค้นหาความรู้ด้วยตนเองได้
  - ( ) ผู้เรียนวางแผนการเรียนและเลือกปฏิบัติตามความถนัด ความสนใจ ค้นหาความรู้ และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง
  - ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
18. ท่านปฏิบัติอย่างไร ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถค้นหาความรู้ และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยยึดกระบวนการและการสร้างนิสัยในการปฏิบัติ

- ( ) ไม่ได้ปฏิบัติ
- ( ) ปฏิบัติ โดยวิธี
  - ( ) ใช้สถานการณ์ต่าง ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ด้วยตนเอง พัฒนาความรู้ อยู่เสมอ
  - ( ) ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ สรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยการลงมือทำ อย่างสม่ำเสมอ
  - ( ) ให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือก และปฏิบัติกิจกรรมตามศักยภาพของตนเอง
  - ( ) ให้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินตนเอง และปรับปรุงตนเอง
  - ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

19. ท่านรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ที่นำเสนอข้อมูลเป็นภาพรวมของห้องเรียน อย่างไร

- ( ) ไม่ได้รายงาน
- ( ) รายงาน โดยวิธี
  - ( ) รายงาน ข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการ เป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน เป็นบันทึกส่วนตัว เพิ่มสะสมผลงาน
  - ( ) รายงาน เทคนิค วิธีการ นวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำเสนอเป็นเทคนิคที่ใช้แบบเดียวกันทั้งห้องเรียน
  - ( ) รายงาน ผลการใช้เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอน แสดงผลการพัฒนาผู้เรียนเป็นภาพรวมทั้งห้องเรียน
  - ( ) ได้แนะนำหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียนทั้งห้องเรียน
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

20. ท่านรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยนำเสนอข้อมูลที่จำแนกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ของห้องเรียนอย่างไร

- ( ) ไม่ได้รายงาน
- ( ) รายงาน โดยวิธี
  - ( ) รายงาน ข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการ เป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน ที่จำแนกเป็นรายกลุ่ม โดยใช้บันทึกส่วนตัว เพิ่มสะสมผลงาน

- ( ) รายงาน เทคนิค วิธีการ นวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำเสนอเพื่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นเทคนิคที่ตอบสนองต่อผู้เรียนเป็นรายกลุ่ม
- ( ) รายงาน ผลการใช้เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอน แสดงผลการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายกลุ่ม
- ( ) ได้แนะนำหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียนสอดคล้อง เหมาะสมต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายกลุ่ม
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

21. ท่านรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ที่นำเสนอข้อมูลโดยจำแนกเป็นรายบุคคลอย่างไร

- ( ) ไม่ได้รายงาน
- ( ) รายงาน โดยวิธี
  - ( ) รายงานข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการ เป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนที่จำแนกเป็นรายบุคคล
  - ( ) รายงาน เทคนิค วิธีการ นวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำเสนอเพื่อการพัฒนาผู้เรียน เป็นเทคนิคที่ตอบสนองต่อผู้เรียนเป็นรายบุคคล
  - ( ) รายงาน ผลการใช้เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอน แสดงผลการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล
  - ( ) ได้แนะนำหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียนได้สอดคล้องเหมาะสมต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

22. ท่านปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านบุคลิกภาพทั่วไป แก่ผู้เรียนอย่างไร

- ( ) ไม่ได้ปฏิบัติ
- ( ) ปฏิบัติ โดยวิธี
  - ( ) แต่งกายสุภาพเรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ
  - ( ) ใช้วาจาสุภาพทั้งผู้เรียนและบุคคลอื่น
  - ( ) มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ ไม่เห็นแก่ตัว
  - ( ) มีความประพฤติเรียบร้อย
  - ( ) มีความเมตตากรุณาต่อผู้เรียน และบุคคลอื่น

( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

23. ท่านปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนอย่างไร

- ( ) ไม่ได้ปฏิบัติ
- ( ) ปฏิบัติ โดยวิธี
- ( ) ให้คำแนะนำอย่างสร้างสรรค์
- ( ) เชิญชวนให้ผู้เรียนปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง เหมาะสม
- ( ) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ในการแก้ไขข้อบกพร่อง
- ( ) ให้ข้อเสนอแนะที่ผู้เรียนควรปฏิบัติ โดยสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

24. ท่านปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีจนทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธา และปฏิบัติตามแบบอย่าง จนเป็นปกตินิสัยอย่างไร

- ( ) ไม่ได้ปฏิบัติ
- ( ) ปฏิบัติ โดยวิธี
- ( ) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมและการจัดการเรียน การสอนของท่าน
- ( ) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกพฤติกรรมของตนเอง
- ( ) ให้รางวัล คำชมเชยแก่ผู้เรียนในการประพฤติดี
- ( ) เผยแพร่กระบวนการที่ถูกต้องในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

25. ท่านปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เพื่อพัฒนางานของสถานศึกษาอย่างไร

- ( ) ไม่ได้ปฏิบัติ
- ( ) ปฏิบัติ โดยวิธี
- ( ) ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ครบถ้วน
- ( ) รับฟังความคิดเห็น ให้ความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงาน
- ( ) ร่วมปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความสำเร็จของงาน
- ( ) ร่วมรับผิดชอบในข้อบกพร่องและผลสำเร็จของงาน
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

26. ท่านอาสาเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนางานของสถานศึกษาอย่างไร
- ( ) ไม่ได้อาสา
  - ( ) อาสา โดยวิธี
    - ( ) อาสาปฏิบัติงานตามความรู้ ความสามารถ และความถนัด
    - ( ) มีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ตามความรู้ ความสามารถและความถนัด
    - ( ) ร่วมปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดประโยชน์ของส่วนรวม เป็นหลัก
    - ( ) เสนอแนวทางในการปรับปรุงงานให้ดีขึ้นกว่าเดิม
    - ( ) ร่วมรับผิดชอบในข้อบกพร่องและผลสำเร็จของงาน
    - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
27. ท่านปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนางาน และพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นระบบอย่างไร
- ( ) ไม่ได้ปฏิบัติ
  - ( ) ปฏิบัติ โดยวิธี
    - ( ) เป็นผู้ดำเนินการวางแผนพัฒนางานและสถานศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนด อย่างครอบคลุมและสอดคล้องสัมพันธ์กับงานด้านอื่น ๆ
    - ( ) เป็นผู้ดำเนินการพัฒนางานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยปฏิบัติตามขั้นตอน กระบวนการอย่างเป็นระบบ
    - ( ) สร้างทีมงาน เพื่อร่วมกันพัฒนางานของสถานศึกษา
    - ( ) ให้คำแนะนำ แก้ปัญหาแก่ผู้ร่วมงาน และพัฒนาบุคลากร
    - ( ) ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง และกลุ่มเป็นระยะ ๆ ตามแผนที่กำหนด
    - ( ) สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงพัฒนางาน
    - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
28. ท่านมีความสัมพันธ์กับชุมชนในการปฏิบัติงานทางการศึกษาอย่างไร
- ( ) ไม่มีความสัมพันธ์กับชุมชน
  - ( ) มีความสัมพันธ์กับชุมชน โดยวิธี
    - ( ) ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายให้ครบถ้วน

- ( ) ยอมรับในความรู้ ความสามารถ และรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นในชุมชน
- ( ) ร่วมปฏิบัติงานกับบุคคลอื่นในชุมชน โดยคำนึงถึงความสำเร็จของงานและประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน
- ( ) ร่วมรับผิดชอบในข้อบกพร่องและความสำเร็จของงาน
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

29. ท่านอาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานทางการศึกษาในชุมชนอย่างไร

- ( ) ไม่ได้อาสา
- ( ) อาสา โดยวิธี
  - ( ) อาสาปฏิบัติงานในชุมชน ตามความรู้ ความสามารถ และความถนัด
  - ( ) มีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานของชุมชน ตามความรู้ ความสามารถและความถนัด
  - ( ) เสนอแนวทางในการปรับปรุงงานของชุมชนให้ดีขึ้นกว่าเดิม
  - ( ) ร่วมปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก
  - ( ) ร่วมรับผิดชอบในข้อบกพร่องและความสำเร็จของงาน
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

30. ท่านปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนางานการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบอย่างไร

- ( ) ไม่ได้ปฏิบัติ
- ( ) ปฏิบัติ โดยวิธี
  - ( ) เป็นผู้ดำเนินการวางแผนพัฒนาชุมชน อย่างครอบคลุมและสอดคล้องสัมพันธ์กับงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
  - ( ) เป็นผู้ดำเนินการพัฒนางานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยปฏิบัติตามขั้นตอนกระบวนการอย่างเป็นระบบ
  - ( ) ให้ข้อเสนอแนะ ชี้แนะแนวทางแก้ปัญหาแก่ผู้ร่วมงาน
  - ( ) ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง และกลุ่มเป็นระยะ ๆ ตามแผนที่กำหนด
  - ( ) แก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องเพื่อพัฒนางาน
  - ( ) รายงานผลการดำเนินงาน
  - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

31. ท่านแสวงหาและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการดำรงชีวิตประจำวันของผู้เรียนอย่างไร
- ( ) ไม่ได้แสวงหา
  - ( ) แสวงหา โดยวิธี
    - ( ) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ที่เป็นปัจจุบัน ในระดับท้องถิ่น
    - ( ) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ที่เป็นปัจจุบัน ในระดับประเทศ
    - ( ) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ที่เป็นปัจจุบัน ในระดับโลก
    - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
32. ท่านรวบรวมข้อมูล ข่าวสารที่จำเป็นและนำมาใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนอย่างไร
- ( ) ไม่ได้รวบรวม
  - ( ) รวบรวม โดยวิธี
    - ( ) รวบรวมข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับวิชาชีพครู เทคนิค วิธีการ นวัตกรรม การเรียนการสอน
    - ( ) วิเคราะห์ข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
    - ( ) จัดทำป้ายสถิติข้อมูล สารสนเทศทางการศึกษา เพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูลของสถานศึกษา
    - ( ) เลือกใช้ข้อมูล สารสนเทศทางการศึกษามาพัฒนาผู้เรียน และผู้ร่วมงาน
    - ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
33. ท่านจัดระบบข้อมูล ข่าวสาร เพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไร
- ( ) ไม่ได้จัดระบบ
  - ( ) จัดระบบ โดยวิธี
    - ( ) ออกแบบในการจัดเก็บ และรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร
    - ( ) วิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสาร เพื่อแยกประเภทให้เป็นหมวดหมู่

- ( ) จัดทำสถิติข้อมูล สารสนเทศทางการศึกษาด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ และบันทึกไว้ในแผ่นดิสก์
- ( ) ใช้ข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนางานสอนอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง
- ( ) ใช้ข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนางานสอนอย่างถูกต้องและทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านต่าง ๆ
- ( ) จัดทำข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ เพื่อให้บริการแก่ผู้ร่วมงาน หน่วยงาน และชุมชน
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

*****

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางเบญจวรรณ ศิริพรชัยกุล เกิดวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2503 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป วิทยาลัยครูสวนสุนันทา เมื่อ พ.ศ. 2537 และได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์และการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2542

ปัจจุบันทำงานในตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณ ฝ่ายงบประมาณ กองนโยบาย และแผน สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กรุงเทพมหานคร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย